

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЗМІСТУ ОСВІТИ**

**ПРОГРАМИ
з позашкільної освіти**

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИЙ НАПРЯМ

(хореографічний та декоративно-ужитковий профілі)

Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту

Київ

УДК ____
ББК ____
П ____

Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
лист Міністерства освіти і науки України
від 02. 04. 2012 р. №1/11-4294

Рекомендовано вченою радою Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова від 26. 06. 2009 р. (протокол № 12)

Рекомендовано педагогічною радою Українського державного центру позашкільної освіти
від 10. 01. 2012 р. (протокол №1)

Загальна редакція:

Ткачук В. В.

Авторський колектив:

Артюх В. В., Білай І.А., Вартовник В.О., Василянська І. О., Вихренко Т.О., Дейдиш Л.А.,
Джуріна Г.П., Єрьоміна Т. М., Кухтіна В. А., Малєга А. В., Монарх Є. Ю.,
Остафейчук О. В., Педоренко О.В., Савельєва Н.Г., Ткачук В.В., Ткачук І.О.

Рецензенти:

Мельник О.Й., заступник голови Київського осередку Національної хореографічної спілки
України, президент БО «Ансамбль танцю «Вітамінчики»;

О. В. Литовченко, завідувач лабораторії діяльності позашкільних закладів Інституту
проблем виховання НАПН України, канд. пед. наук, докторант Інституту проблем
виховання НАПН України

П Програми для позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів : художньо-
естетичний напрям / Артюх В. В., Білай І.А. та ін. – К., 2012. – с. 154

У збірнику представлено програми для позашкільних і загальноосвітніх навчальних
закладів з художньо-естетичного напрямку позашкільної освіти (декоративно-ужитковий та
хореографічний профілі).

Видання розраховано на педагогічних працівників позашкільних і загальноосвітніх
навчальних закладів, викладачів та студентів вищих навчальних закладів, спеціалістів, які
займаються питаннями позашкільної освіти.

ББК _____

ISBN _____

© Авторський колектив, 2012

© Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, 2012

© Український державний центр позашкільної освіти, 2012

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Художньо-естетичне виховання як засіб розвитку особистості	7
Зміст і структура програм художньо-естетичного напрямку позашкільної освіти	19
 РОЗДІЛ I	
ХОРЕОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ	24
Програма класичного танцю	24
Програма народно-сценічного танцю	52
Програма народного танцю	84
Програма з хореографії	103
Програма сучасного танцю	125
Програма спортивного бального танцю	148
Програма естрадного танцю	170
 РОЗДІЛ II	
ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВИЙ ПРОФІЛЬ	195
Програма соломоплетіння	195
Програма макраме	215

ВСТУП

Духовна сила нації, її міць, морально-патріотичний потенціал народу залежать від того, наскільки збережені, глибоко усвідомлені й відчуті всі культурні, духовні здобутки минулих поколінь.

Ідея національно-патріотичного виховання особистості втілена у державних документах, зокрема в Законі України «Про освіту», Державній національній програмі «Освіта (Україна XXI століття)», Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Концепції національного виховання та інших нормативних і науково-методичних матеріалах, що спрямовують оновлення освітнього процесу в Україні.

Позашкільна освіта має значні важелі збереження народних традицій, виховання патріотичних почуттів учнівської молоді, виховання та розвитку інтелектуальних і творчих здібностей особистості на основі культури і мистецтва українського народу, народних традицій, залучення дітей та молоді до духовних надбань, здатна задовольнити різноманітні потреби особистості у творчій самореалізації, забезпечити її інтелектуальний, духовний та фізичний розвиток.

Позашкільні навчальні заклади володіють безмежними можливостями для художньо-естетичного виховання дітей та підлітків. Заняття в них відкривають кожному із вихованців простір для розвитку ініціативності і самостійності, формують соціально-педагогічні умови для розвитку творчих та інтелектуальних здібностей учнів, зокрема, їх художньої уяви. Значення цих занять важко переоцінити, оскільки саме в ранньому віці у дітей закладається основа до високого художньо-естетичного смаку, любові до художньої творчості, бажання займатися мистецькими видами діяльності.

Саме у середовищі національної культури з використанням надбань традиційної педагогіки можливе успішне розв'язання проблеми формування творчої, всебічно розвиненої особистості з високим рівнем національної самосвідомості. Особливу роль відіграє декоративно-ужиткове мистецтво в естетичному, моральному та трудовому вихованні молодого покоління.

До збірника програм, які підготовлені педагогічними працівниками регіональних позашкільних навчальних закладів і опрацьовані Українським державним центром позашкільної освіти, увійшли програми для гуртків хореографічного та декоративно-ужиткового мистецтва художньо-естетичного напрямку позашкільної освіти.

У програмах реалізується компетентнісний підхід до навчально-виховного процесу у гуртках та творчих об'єднаннях художньо-естетичного напрямку позашкільної освіти, визначається виховний вплив хореографічного та українського декоративно-ужиткового мистецтва як засіб духовного та морального розвитку особистості, формування національної самосвідомості учнів та виявлено педагогічні умови, закономірності і тенденції формування національно-патріотичних рис особистості засобами мистецтва.

Використання народного декоративно-ужиткового мистецтва у педагогічному процесі сприяє поглибленню знань з історії та розвитку культури України, збагаченню і урізноманітненню практичної діяльності вихованців. Кожен вихованець повинен не тільки мати чіткі уявлення про зміст декоративно-ужиткового мистецтва та сформований художній смак, але і оволодівати техніками виконання окремих його видів. Кожен виріб, який виконується завжди вручну, зберігає творчий характер праці і є неповторним витвором мистецтва.

Необхідно зважати і на те, що діти, які займаються в колективах хореографічного та декоративно-ужиткового мистецтва, окрім звичайних уроків ведуть активну мистецьку діяльність, беруть участь у різноманітних фестивалях, та конкурсах, концертних програмах, виставках-конкурсах, змаганнях, зустрічаються з відомими митцями-хореографами, народними майстрами, членами творчих спілок.

Тим вагомішою у справі навчання і виховання дітей стає роль педагога позашкільного навчального закладу, який обов'язково має врахувати вікові та індивідуальні особливості кожного вихованця, щоб найбільш повно розкрити, а потім і реалізувати його таланти та здібності.

Тож можна стверджувати, що теоретичні здобутки та практичний досвід авторів програм, які вміщені у цьому збірнику, є вагомим внеском у багаторічні надбання української системи освіти і рекомендуються до вивчення та практичного застосування у мережі навчальних закладів України.

*Ткачук В. В., директор Українського державного центру
позашкільної освіти, кандидат філософських наук*

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Формування творчої, ініціативної, національно свідомої особистості вимагає наповнення всіх ланок навчально-виховного процесу, зокрема у позашкільних навчальних закладах, змістом, який би відображав справжню історію, мистецтво, культуру, символіку, природу рідного краю, всієї України та забезпечував можливості постійного духовного самовдосконалення особистості, формування її інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності суспільства.

Хореографічне мистецтво вчить дітей красі та виразності рухів, формує їхню поставу, розвиває фізичну силу, витривалість, кмітливість. Завдяки системному хореографічному навчанню та вихованню учні прилучаються до загальних естетичних та танцювальних надбань, а розвиток їхніх танцювальних та музичних здібностей допомагає більш тонкому сприйняттю професійного хореографічного мистецтва.

У збірнику представлено програми творчих об'єднань класичного, народного, народно-сценічного, спортивного бального та естрадного танцю, хореографії.

Класичний танець є фундаментом для оволодіння всіма іншими танцювальними дисциплінами. Навчання класичному танцю передбачає опанування танцювальною технікою як основою для втілення хореографічного образу. Класичний танець органічно поєднаний з музикою, яка є важливим компонентом у хореографічному вихованні. Навчальний та концертний репертуар як засіб виховання спрямовується на розвиток творчої особистості дитини.

Історія **народного танцю** сягає сивої давнини, коли люди почали висловлювати свої емоції через рухи. У багатьох танцях різних народів відтворювалися ті чи інші види діяльності людини, зокрема, трудовий процес та військові мотиви. Народний танець тісно пов'язаний з народною музикою

та іншими видами народного мистецтва. З давніх-давен він був невід'ємною частиною народних свят і обрядів – веснянок, купальських та масляничних ігор тощо.

Народно-сценічний танець – це художній твір, побудований за сценічними та драматургічними законами. Він вважається своєрідним різновидом народного танцю з ускладненою лексикою і складною композиційною побудовою. Народний та народно-сценічний танці є дієвим засобом залучення підростаючого покоління до багатства танцювального та музичного мистецтва, виховання у дітей почуття національної приналежності, гордості за свою країну, проникнення дитини в образну сутність танцювальної культури інших народів.

Жанр **естрадно-спортивного танцю** зародився порівняно недавно, він є хореографічною композицією, в яку вводяться елементи художньої гімнастики, а тому заняття ним позитивно впливають на фізичний розвиток учнівської молоді.

Бальний танець – одна з побутових форм хореографії, яка зазнала впливу багатьох історичних епох. Сфера сучасного бального танцю – свята, на яких його головною метою є сприяння спілкуванню між людьми. За змістом і формою бальний танець є інтернаціональним. Національний зміст проявляється в хореографічній і музичній структурі, виконавській манері, колориті. Бальний танець багатогранний: він поєднує у собі засоби музичного, пластичного, спортивно-фізичного, етичного і художньо-естетичного розвитку вихованців.

Для **сучасного танцю** характерними рисами є сукупність плавних, витончених рухів, підлеглих загальному ритму, втіленому у завершену форму. До репертуару колективу сучасного танцю входять диско, рок-н-ролл, брейк, хіп-хоп, техно, модерн тощо. Вихованці вивчають на заняттях основи танцювального мистецтва, оволодівають основними елементами танців сучасного стилю, здобувають навички танцювальної техніки, вчать передавати в танці особливості характеру, ритму, будови твору.

Заняття хореографією розвивають в учнів координацію рухів, силу, витривалість, сприяють гармонійному фізичному і естетичному розвитку.

Народне **декоративно-ужиткове мистецтво** є невичерпним джерелом культури народу, яка має унікальні можливості впливу на особистість та формування в неї національного світогляду, характеру, глибокої духовності. Завдяки декоративно-ужитковому мистецтву, яке є віковічною скарбницею моральних та духовних здобутків народу і відображає стиль різних епох, регіонів, зберігає багаті невмирущі традиції, пізнаються історія, світогляд, моральні якості наших предків, їхня героїчна боротьба за незалежність нашої держави, формуються основи культурно-духовного багатства українського народу. Ознайомлення із творами народного мистецтва пробуджує у підростаючого покоління яскраві образні уявлення про Батьківщину, її культуру, національний колорит, сприяє вихованню патріотичних почуттів.

Народному декоративно-ужитковому мистецтву притаманні споконвічні прагнення українського етносу, разом з тим і багатоетнічну загальнолюдську систему культури.

Теоретична частина курсу дає можливість ознайомитись з історією виникнення і розвитку деяких видів декоративно-прикладного мистецтва, сприяє розвитку творчого мислення і художніх здібностей особистості, вихованню загальної естетичної культури, вивченню техніки виготовлення виробів.

Під час практичних занять учні вчаться проектувати та виготовляти вироби декоративно-ужиткового мистецтва (розробка технологічної документації, виконання відповідних операцій); творчо підходити до розробки орнаментальної композиції в обраній техніці виконання; користуватись спеціальними ручними та механізованими інструментами, пристроями, обладнанням у відповідності з обраним конструкційним матеріалом та технікою виконання; виконувати техніко-технологічні прийоми декоративної обробки матеріалів; самостійно рішати практичні і творчі завдання.

У програмах наведено орієнтовний перелік об'єктів праці, які рекомендується виготовляти на заняттях для оволодіння відповідною технікою обробки матеріалів.

ТЕРМІНИ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ В ХОРЕОГРАФІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

A

Adagio (адажіо) – повільно, спокійно; повільна частина уроку чи танцю, яка складається з повільних широких рухів.

Allegro (алегро) – швидко; частина уроку чи танцю, яка складається із швидких, жвавих рухів.

Aplomb (аплом) – стійкість.

Attitude (аттіюд) – поза.

Arabesque (арабеск) – поза.

Assembl (асамбле) – збірний стрибок.

B

Balance, pas (бальянсе) – погойдування з боку в бік.

Ballonne pas (бальонне) – рух з пролітанням.

Ballotte, pas (бальоте) – гойдання вперед-назад.

Basque, pas de (баск) – назва руху басків.

Battement developpe (батман девельопе) – відведення ноги вийманням.

Battement developpe tombe (батман девельопе томбе) – відведення ноги з вийманням і падінням.

Battement fondu (батман фондю) – тягнуче відведення ноги.

Battement frappe (батман фраппе) - відведення ноги ударом.

Battement soutenu (батман сутеню) - відведення ноги, підтягуючись.

Battement tendu (батман тандю) - відведення ноги.

Battement tendu jete (батман тандю жете) - відведення ноги кидком.

Bourree, pas de (бурре) – переступання.

Bourree, pas de en tournant (бурре ан турнан) – переступання у повороті.

С

Cabriole (кабріюль) – стрибок козеняти.

Changement de pied (шанжман де п'є) – стрибок з обох ніг.

Chasse, pas (шассе) – подвійний ковзаючий крок з підбивкою.

Chat, pas de (ша) – «котячий» крок.

Ciseau, pas de (сізо) – ножиці.

Coupe, pas (купе) – підбивка.

Couru, pas (курю) – дрібні переступання.

Croise (круазе) – напрям.

Croisee – (круазе) – поза, схрещена, закрита.

Д

Demi-plie (демі-пліє) – напівприсідання.

Developpe (девельоппе) – виймання, відкривання ніг у будь-якому напрямі.

Е

Ecarte (екарте) – напрям.

Ecartee (екарте) – поза, розгорнута вбік по діагоналі.

Enchappe, pas (ешапе) – стрибок у другу та четверту позиції.

Efface (ефасе) – напрям.

Effacee (ефасе) – поза, розгорнута, відкрита.

Emboite, pas (амбуате) – почергове викидання ніг уперед або назад.

En dedans (ан дедан) – рух, спрямований до себе.

En dehors (ан деор) – рух, спрямований від себе.

Epaulement (епольман) – положення плечей.

Ф

Failli, pas (фай) – прохідний рух.

Flic-flac (флік-фляк) – звуконаслідування ковзаючого по підлозі руху ступні.

Flic-flac en tournant (флік-фляк ан турнан) – ковзаючий рух, мазок ступнею у повороті.

Fouette (фуете) – вивернутися, наче від удару хлистом.

G

Glissade, pas (глісад) – ковзаючий рух.

Grand battement jete (гран батман жете) – великий кидок ногою на 90 градусів.

Grand battement jete balance (гран батман жете бальянсе) – великий кидок ногою погойдуванням угору - вниз через першу позицію.

Grand plie (гран пліє) – глибоке присідання.

Grand-rond de jambe jete (гран рон де жамб жете) – великий кидок ногою

по колу.

J

Jete en tournant (жете ан турнан) – кидок у повороті.

P

Passe (пасе) – прохідний рух.

Petit battement sur le coup-de-pied (петі батман сюр ле ку-де-п'є) – невелике відведення ноги на кісточку ноги.

Pirouette (пірует) – вертіння, наче дзига.

Plie (пліє) – присідання.

Port de bras (пор де бра) – вправа для рук.

Preparation (препарасьон) – підготовка до руху.

R

Releve (релеве) – піднімання на півпальці.

Renverse (ранверсе) – рух, коли корпус закидають назад.

Rond de jambe par terre (рон де жамб пар тер) – коло ногою по землі, по підлозі.

Rond de jambe en l'air (рон де жамб ан лер) – коло ногою у повітрі.

Rond de pied (рон де п'є) – коло, круг ступнею.

S

Saut de basque (со де баск) – рух на злеті.

Sissonne, pas (сісон) – стрибок.

Sissonne ouvert (сісон уверт) – відкритий стрибок.

Sissonne simple (сісон семпль) – простий стрибок.

Sissonne tombe (сісон томбе) – падаючий стрибок.

Soutenu en tournant (сутеню ан турнан) – підтягування у повороті.

Т

Tire-bouchon (тір бушон) – поза «штопор».

Tour (тур) – поворот.

Tour chaine (тур шене) – поворот «ланцюжком».

Tour en l'air (тур ан лер) – поворот у повітрі.

СЛОВНИК ТАНЦЮВАЛЬНИХ ТЕРМІНІВ

А

Адажіо – умовне позначення повільного темпу музики.

Акцент – посилення або підкреслення способом окремого танцювального елемента або руху.

Ансамбль – багатокомпонентний комплекс, який сприймається у єдності, налічує ознаки єдиного цілого. Розрізняють музичний ансамбль (дует, тріо) та сценічний ансамбль – налагоджене виконання акторами, музикантами, танцюристами театральнo-видовищного твору.

Аркан – український чоловічий танець з побуту гуцулів. За легендою – танець богатирів, які спустилися з гір.

Б

Бальний танець – танець, який виконується на балах і танцювальних вечорах; потребує попереднього навчання.

Болеро – іспанський танець, виразний ритм якого підкреслюється клацанням пальців та вистукуванням кастаньєт.

Блюз – американський танець вільної композиції, який виконується у повільному темпі, музичний розмір 4/4.

В

Вальс – парний танець, який виник на межі XVIII-XIX століть із німецько-австрійського лендлера і французької вольти. Музичний розмір 4/4.

Верховини – танці з групи жанру побутових українських танців.

Веснянки – українські, російські, білоруські народні старовинні обрядові пісні, які пов'язані з початком весни і наближенням весняних польових робіт.

Виворотність – хореографічний термін, який означає розгорнуте назовні положення ніг (носками в боки). У бальній хореографії, на відміну від класичного танцю, під виворотним положенням ноги розуміється напіввиворотність, коли ноги розгорнуті під кутом дещо більше прямого по відношенню одна до одної.

Г

Гавот – танець, широко розповсюджений в Європі у XVII- XVIII- століттях; народився у Франції.

Галоп – бальний танець XIX століття; має французьке походження.

Герлс – танцювальний жанр естради, основний принцип якого – синхронне виконання одних і тих же рухів учасниками.

Гопак – український танець, в основному, імпровізований. Виник у козацькому побуті і спочатку виконувався лише чоловіками.

Гуцулки – танці з групи жанру побутових українських танців.

Д

Джаз – вид музичного мистецтва, який сформувався наприкінці XIX століття в США в результаті процесу професіоналізації і урбанізації негритянського музичного мистецтва під впливом багатонаціональної американської музики європейського походження.

Джайв – сучасний танець вільної композиції. Виконується на місці або з незначним просуванням. Основний хід складається з похитування і шассе.

Е

Екзерсис – система хореографічних вправ, яка спрямована для набуття та вдосконалення танцювальних навиків, розвиток і підготовку м'язово-суглобового апарату та підтримку танцювальної форми виконавців. *Естрадний танець* – музично-хореографічна мініатюра, ідея якої висловлена в чіткій драматичній побудові.

З

Затакт – одна або кілька нот, які передують першому такту музичного твору.

К

Класичний танець – сучасна танцювальна система, яка формувалася протягом століть і увібрала в себе досягнення різних культур. Отримала розвиток у Франції.

Козачок – народний український та російський танець. Походження назви пов'язане з побутом козаків. В кінці XIX століття – бальний танець в Росії, в кінці 60-х років XX століття – популярний французький парний танець.

Композиція – сполучення фігур і елементів у танці. Танець встановленої композиції має певну кількість фігур, розташованих у певній послідовності. Танець вільної композиції передбачає довільне сполучення елементів і фігур.

Краков'як – польський народний танець, який народився у Краківському воєводстві. У XIX столітті – бальний танець.

Л

Лінія танцю – напрям, у якому рухаються виконавці. Зокрема, під час вивчення бальних танців під лінією розуміють еліпс, який вписано в прямокутник (танцювальний зал). Рух по еліпсу проти ходи годинникової стрілки умовно називають рухом за лінією танцю, навпаки – рухом проти лінії танцю.

Лібретто – виклад сюжету і сценічного дійства балету, яке видається театром у вигляді брошури для глядачів.

М

Мазурка – польський народний танець, який народився в Мазовії (регіон Польщі). Легкий граціозний танець із характерним пристукуванням каблуків. У ХІХ столітті – популярний європейський бальний танець.

Метелиця – вид хороводу, який поширений по всій Україні. Характеризується динамікою, швидкою зміною фігур і різноманітними кружляннями, які створюють враження завірюхи.

Музичний розмір – число долей у такті. Найбільш типові для танців розміри $2/4$, $3/4$, $4/4$.

Модерн – один з напрямків розвитку танцювального мистецтва.

Н

Народний танець – танець, створений народом, розповсюджений у побуті.

О

Опорна нога – одна нога танцюриста, яка є опорою тіла у той час, коли друга звільняється від виконання різних рухів.

П

Пасодобль – бальний танець, в якому стилізовано основні фігури, що їх виконує на арені тореро; має іспанське походження.

Поза – фіксація положення тіла виконавця у танці.

Позиція – чітко визначене положення ніг або рук у танці. У побутовому танці під нею мається на увазі позиція ніг. На відміну від класичної хореографії позиції ніг у побутовому танці напіввиворітні, у них відсутня V позиція, але використовується VI.

Полонез – польський святковий груповий танець; став популярним в ХVІ столітті як церемоніальний придворний танець.

Полька – чеський парний танець вільної композиції. Виник у 30-х роках ХІХ століття. На основі польки з'явилися десятки національних різновидів цього танцю.

Працююча нога – звільнена від ваги корпусу, яка виконує який-небудь рух на підлозі чи в повітрі.

Р

Рок-н-ролл – парний побутовий імпровізований танець американського походження,

Румба – парний танець вільної композиції, латиноамериканського походження, популярний у 20-30-х роках ХХ століття.

С

Самба – парний танець вільної композиції, бразильського походження, рухливий, з частим відходом від основного положення у парі.

Синкопа – зміщення акценту на слабкі долі такту або з основних долей на більш дрібні.

Станок – пристосування для вправ танцюристів; складається з округлого, як правило, дерев'яного бруса діаметром 6-7 см, закріпленого вздовж стін репетиційної зали.

Сценічний танець – один з основних видів танцю, який передбачений для глядача і спрямований на створення хореографічного образу.

Т

Такт – елемент музики, який відокремлює одну сильну долю від іншої, що дозволяє визначити музичний розмір.

Танго – парний танець вільної композиції, який виник в кінці ХІХ століття в Аргентині. Танець

Танець – вид мистецтва, в якому художній образ створюється через зміну положень людського тіла.

Танцювальність – хореографічний термін, який узагальнює суму таких якостей виконавця, як артистизм, здібність тонко сприймати і передавати манеру, стиль і характер кожного танцю.

Тарантела – італійський народний танець, швидкий і стрімкий за темпом, який виконується під супровід гітари, іноді кастаньєт, з ударами тамбурина.

Темп – швидкість, з якою виконується музичний твір.

Технічність – хореографічний, а також спортивний термін, який характеризує рівень підготовленості виконавця, що дає йому можливість впевнено і бездоганно виконувати рухи.

Х

Хореографія – танцювальне мистецтво.

Ч

Ча-ча-ча – парний танець вільної композиції латиноамериканського походження, споріднений мамбі, румбі і меренгею. Виник на початку 50-х років.

Чардаш – угорський народний танець, який виконується парами і складається з повільної та стрімкої, швидкої частин.

*Василянська І.О., заступник директора Українського державного
центру позашкільної освіти*

ЗМІСТ І СТРУКТУРА ПРОГРАМ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО НАПРЯМУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Позашкільна освіта є могутнім фактором виховання майбутніх громадян своєї країни. У змісті позашкільної освіти значне місце належить українській національній ідеї, духовності, демократичним засадам навчання і виховання, гуманістичним цінностям.

Навчально-виховний процес у позашкільних навчальних закладах здійснюється диференційовано відповідно до індивідуальних можливостей, інтересів, нахилів, здібностей вихованців, учнів і слухачів з урахуванням їх віку, психофізичних особливостей, стану здоров'я.

Основними формами роботи у позашкільних навчальних закладах є гуртки, групи, студії, секції та інші творчі об'єднання. Вони поділяються на три рівні класифікації: початковий, основний, вищий.

До початкового рівня відносяться творчі об'єднання, робота яких спрямована на загальний розвиток дітей, виявлення їх здібностей і нахилів та прищеплення інтересу до творчої діяльності.

Основний рівень підготовки передбачає розширення і поглиблення теоретичних знань та необхідних професійних вмінь і навичок, а діяльність творчих колективів на цьому етапі навчання спрямована на створення відповідних умов для соціальної адаптації вихованців у суспільстві та розвиток стійких інтересів до їх творчої діяльності.

Творчі об'єднання вищого рівня задовольняють потреби здібних, обдарованих і талановитих вихованців у творчій підготовці, що, насамперед, передбачає удосконалення і розвиток набутих навичок і майстерності в обраному напрямку.

Відповідно до рівня класифікації визначаються мета і перспективи діяльності гуртків, груп та інших творчих об'єднань, їх чисельний склад, обирається програма.

Навчальні програми, представлені у збірнику, мають таку структуру:

- Пояснювальна записка
- Тематичний план
- Зміст програми
- Прогнозований результат
- Орієнтовний перелік обладнання
- Бібліографія

Пояснювальна записка навчальної програми визначає освітню концепцію курсу, мету і завдання, подає коротку характеристику структури та розділів програми, а також особливості навчально-виховного процесу.

Тематичний план подає перелік розділів, тем навчального матеріалу та орієнтовну кількість навчальних годин та їх поділ на теоретичні і практичні заняття.

У *змісті програми* подається зміст розділів і тем відповідно до навчально-тематичного плану.

Прогнозований результат визначає результати навчально-виховної діяльності у творчому колективі.

Орієнтовний перелік обладнання рекомендує матеріально-технічні засоби, які використовуються для забезпечення повноцінної діяльності творчого об'єднання та перелік музичних творів, які рекомендуються для вивчення у творчому об'єднанні.

Бібліографія подає перелік літератури, яка рекомендується для використання педагогами позашкільних навчальних закладів та їх вихованцями.

Програми, які входять до збірника, складені відповідно до рівнів класифікації та кількості років навчання. Автори врахували вікові особливості вихованців, нові досягнення педагогічної науки і практики та власні багаторічні напрацювання.

У програмах враховано вимоги освітньої галузі «Естетична культура» Державного стандарту базової і повної середньої освіти.

Програми є орієнтовними. Керівник гуртка, студії чи секції художньо-естетичного напрямку може вносити зміни і доповнення у зміст програми, визначати кількість годин, необхідних для засвоєння відповідної теми, враховуючи рівень підготовки, інтереси та вік вихованців, стан матеріально-технічного забезпечення позашкільного навчального закладу тощо.

Програмами передбачено індивідуальну роботу з вихованцями згідно з Положенням про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.12.2008 р. n 1123).

При підготовці збірника були враховані такі нормативні документи:

Конституція України

Закон України «Про освіту»

Закон України «Про позашкільну освіту»

Закон України «Про охорону дитинства»

Національна доктрина розвитку освіти

Положення про позашкільний навчальний заклад

Положення про порядок індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах

Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах

Комплексна програма художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах

Збірник програм для позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів з художньо-естетичного і науково-технічного напрямів позашкільної освіти підготовлено педагогічними працівниками регіональних закладів позашкільної освіти і опрацьовано Українським державним центром позашкільної освіти.

До друку програми підготував авторський колектив:

- «Вступ» (Ткачук В.В., директор Українського державного центру позашкільної освіти, кандидат філософських наук).

- «Художньо-естетичне виховання як засіб розвитку особистості» (Василянська І.О, заступник директора Українського державного центру позашкільної освіти).

- «Зміст і структура програм художньо-естетичного напрямку позашкільної освіти» (Ткачук І.О., директор Броварського навчально-виховного об'єднання управління освіти Броварської міської ради, кандидат філософських наук).

- «Програма класичного танцю» (Єр'оміна Т. М., Сизон Т. А., керівники зразкової хореографічної студії «Лілея» Конотопського міського центру дитячої та юнацької творчості Сумської області; Дейдиш Л.А., методист першої категорії Українського державного центру позашкільної освіти).

- «Програма з хореографії» (Монарх Є. Ю., керівник народного хореографічного колективу «Веселка», заслужений працівник культури України, Центру дитячої та юнацької творчості міста Василькова Київської області; Дейдиш Л.А., методист першої категорії Українського державного центру позашкільної освіти).

- «Програма народного танцю» (Малега А. В., художній керівник народного художнього колективу «Райдуга» Центру дитячої та юнацької творчості Дзержинського району міста Кривого Рогу Дніпропетровської області; Дейдиш Л.А., методист першої категорії Українського державного центру позашкільної освіти).

- «Програма народно-сценічного танцю» (Вартовник В.О., керівник народного дитячого ансамблю танцю «Серпанок» Центру творчості дітей та юнацтва Галичини міста Львова, заслужений працівник культури України; Дейдиш Л.А., методист першої категорії Українського державного центру позашкільної освіти).

- «Програма сучасного танцю» (Остафейчук О.В., Савельєва Н.Г., Тушканова Н.О., керівники народного ансамблю сучасного танцю «Антре» Центру дитячої та юнацької творчості Ленінського району міста Донецька; Дейдиш Л.А., методист першої категорії Українського державного центру позашкільної освіти).

- «Програма естрадного танцю» (Артюх В. В., керівник народного театру танцю «Пігмаліон» Сумського міського палацу дітей та юнацтва; Педоренко О.В., методист Українського державного центру позашкільної освіти).

- «Програма спортивного бального танцю» (Кухтіна В. А., керівник гуртка зразкового художнього колективу «Театр танцю «Модус Ніка» Центру творчості дітей та юнацтва Оболонського району міста Києва; Дейдиш Л.А., методист першої категорії Українського державного центру позашкільної освіти).

- «Програма соломоплетіння (Білай І.А., член Національної спілки майстрів народного мистецтва; Вихренко Т.О, методист вищої категорії Українського державного центру позашкільної освіти.)

- «Програма «Макраме» (Джуріна Г.П., керівник гуртка-методист Дитячо-юнацького центру Дарницького району міста Києва; Вихренко Т.О., методист вищої категорії Українського державного центру позашкільної освіти).

Представлені програми розраховані на педагогічних працівників позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів і студентів вищих навчальних закладів та інших спеціалістів, які займаються питаннями позашкільної освіти.

Ткачук І.О., директор Броварського навчально-виховного об'єднання управління освіти Броварської міської ради, кандидат філософських наук.

РОЗДІЛ І

ХОРЕОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ

ПРОГРАМА класичного танцю

Початковий, основний, вищий рівень

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Танець займає значне місце в системі естетичного виховання дітей та учнівської молоді. Засобами хореографічного мистецтва, зокрема класичного танцю, у дітей формується культура поведінки та спілкування, прищеплюється любов до прекрасного, відбувається духовне збагачення та прагнення до фізичної досконалості, діти вчаться бути дисциплінованими, працьовитими, терпимими та відповідальними.

Відомо, класичний танець є фундаментом для засвоєння усіх інших танцювальних дисциплін. Так, наприклад, рухи народно-сценічного танцю, підкріплені виконавською технікою класичного, стають більш пластичними та виразними, історично-побутового та сучасного – граціозними та витонченими.

Метою даної програми є формування компетентностей особистості засобами класичного танцю.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

1. Пізнавальної, яка забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, що стосуються сучасного танцю як одного з видів хореографічного мистецтва.
2. Практичної, що сприяє оволодінню навичками класичного танцю, методикою виконання вправ, та основних елементів класичного танцю.

3. Творчої, що забезпечує формування творчих здібностей вихованців у процесі оволодіння хореографічним мистецтвом, розвиток естетичних почуттів, смаків, емоційно-почуттєвої сфери.

4. Соціальної, що сприяє вихованню дбайливого ставлення до надбань світової, вітчизняної культури, мистецтва, духовних та матеріальних цінностей рідного краю народних традицій, національної свідомості, самореалізації в соціумі засобами мистецтва, професійного самовизначення.

Навчання класичного танцю передбачає три рівні – початковий (2 роки), основний (3 роки) та вищий (3 роки).

Навчання у групах початкового рівня – це робота над постановкою корпусу, ніг, рук, голови, виконання вправ біля станка та на середині зали, оволодіння простими танцювальними рухами, вироблення навичок передавання характеру руху, орієнтування на сценічному майданчику.

Протягом 3-х років основного рівня - продовжується робота із засвоєння школи класичного танцю, розвитку координації, витривалості за рахунок збільшення кількості рухів та їх ускладнення. Вивчається манера академічних танців, збільшується обсяг етюдів.

Навчання за програмою вищого рівня спрямоване на допрофесійну підготовку вихованців, вдосконалення їхнього виконавського рівня.

У кінці кожного півріччя проводяться відкриті підсумкові уроки, а в кінці кожного навчального року – звітний концерт.

Для розширення світогляду учнів, залучення їх до хореографічного мистецтва, програмою передбачено відвідування концертів, участь у різноманітних фестивалях і конкурсах, зустрічі з професійними хореографами, а також участь членів танцювального колективу в інших культурно-масових заходах.

Програма інтегрує знання гуртківців з хореографії, ритміки, музики, художньої культури, фізичного навчання.

У програмі враховано вимоги освітньої галузі «Естетична культура» Державного стандарту базової і повної середньої освіти та передбачено

індивідуальну роботу з вихованцями згідно з Положенням про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.12.2008 N 1123).

Програма є орієнтовною. Керівник колективу може вносити зміни та доповнення у її зміст та розподіл годин за темами.

Початковий рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Екзерсис біля станка	32	2	30
3.	Екзерсис на середині зали	32	2	30
4.	Елементи партерної гімнастики	34	2	32
5.	Робота над етюдами	20	-	20
6.	Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси	22	22	-
7.	Підсумкове заняття	2	-	4
Разом		144	30	114

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки..

2. Екзерсис біля станка (32 год)

Демонстрація основних поз і позицій біля станка. Позиції ніг та рук. Вивчення основних поз і позицій біля станка. Поняття ваги тіла, переносу ваги тіла на носок, п'ятку, вбік. Постановка корпусу з однією опорною ногою. Координація частин тіла під час рухів. Типи і види координації,

методика переходів з однієї пози в іншу, комбінування рухів. Методика виконання вправ, їхнє призначення.

Практична робота. I, II, III позиції ніг. *Demi-plie* по I, II, III позиціях. *Battement tendu*: з I позиції вбік; з III позиції вбік. *Battement tendu* з *demi-plie*: з I позиції у всіх напрямках; з III позиції в бік. *Battement jete* вбік, вперед. *Passe par terre. Releve* на півпальці в I, II, III позиціях: з витягнутих ніг; з *demi-plie*. *Temps sauté* по VI позиції.

3. Екзерсис на середині зали (32 год)

Тренування суглобів та м'язів дитини. Вироблення правильної постави, опори, виворітності гомілкового, тазостегнового, колінного суглобів.

Пози класичного танцю. Демонстрація основних поз і позицій. Позиції ніг та рук. Характеристика танцювального кроку і бігу.

Виконання вихідного положення, змін позицій, координація частин тіла під час виконання окремих елементів.

Практична робота. Підготовче положення рук. I, II, III позиції рук. I, II, III позиції ніг. *Demi-plie* по I, II, III позиціях. *Battement tendu* з I позиції вбік. *Releve* на півпальці в I, II, позиціях: з витягнутих ніг; з *demi-plie*. *I port de bras*. Проста танцювальна хода (крок з носка). Уклін. *Pas* польки вперед. *Temps sauté* по VI позиції. *Pas de bourree suiwi* по VI позиції.

4. Елементи партерної гімнастики (34 год)

Ознайомлення вихованців із вправами для розвитку рухливості суглобів, зміцнення м'язів, розвиток дихання, гнучкості та розтяжки.

Практична робота. Виконання вправ у положенні стоячи: нахили, повороти, кругове обертання головою; піднімання та опускання плечей (почергово і разом); кругове обертання плечима вперед, назад; кругове обертання зап'ястями, ліктьовими суглобами, руками вперед і назад; нахили вперед, пружинні нахили з маленькими кроками вперед і назад. Свінгові рухи стегнами, кругові рухи тазостегновими суглобами, «вісімки»; присідання по

широкій II позиції ніг; нахили убік; присідання; кругові рухи торсом, руки у замку над головою; присідання по широкій II позиції ніг, пружинні присідання; випаді вперед, пружинні рухи для розтяжки; *degage* по II позиції ніг; підтягування протилежного коліна та ліктя; *eleve* по VI позиції ніг; стрибки по VI позиції ніг на двох ногах, по чергово на одній, навхрест, однією вперед, іншою назад; біг з підніманням зігнутих ніг.

Виконання вправ на підлозі для зміцнення м'язів пресу, спини, м'язів ніг, для гнучкості і розтяжки.

5. Робота над етюдами (20 год)

Практична робота. Виконання етюдів на основі класичного танцю. Виконання композицій з окремих рухів.

6. Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси (22 год)

Дитячі ранки, родинні свята, пізнавально-ігрові програми, конкурси.

Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Експерсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

7. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання, звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Початковий рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Екзерсис біля станка	32	2	30
3.	Екзерсис на середині зали	32	2	30
4.	Елементи партерної гімнастики	34	2	32

5.	Робота над етюдами	20	-	20
6.	Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси	22	-	22
7.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		144	8	136

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки..

2. Екзерсис біля станка (32 год)

Танцювальне мистецтво. Класичний танець. Демонстрація та вивчення основних поз та позицій біля станка. Позиції ніг та рук. Поняття ваги тіла, переноси ваги тіла на носок, п'ятку, вбік. Постановка корпусу з однією опорною ногою. Координація частин тіла під час рухів. Типи і види координації, методика переходів з однієї пози в іншу, комбінування рухів. Методика виконання вправ, їхнє призначення.

Практична робота. V позиція ніг. *Demi-plie* по V позиції. *Grand plie* по I, II позиціях. *Battement tendu* з V позиції вбік. *Battement tendu* з *demi-plie* з V позиції вбік. *Battement tendu jete* з V позиції вбік. *Rond de jambe par terre: en dehors; en dedans*. *Battement frappe* носком у підлогу вбік. *Releve* на півпальці в V позиції: з витягнутих ніг; з *demi-plie*. Положення ноги *sur le coup-de-pied*: основне; умовне.

Battement retire з V позиції в положенні ноги *sur le coup-de-pied et passe*. *Pas balance*. *Temps sauté* в I, II позиціях.

3. Екзерсис на середині зали (32 год)

Нові елементи екзерсису на середині зали. Пози класичного танцю. Позиції ніг та рук.

Практична робота. Вивчення нових елементів екзерсису на середині зали. Вироблення правильної виворітності гомілкового, тазостегнового, колінного суглобів. Демонстрація основних поз і позицій. Характеристика танцювального кроку і бігу. Методика виконання вихідного положення, змін позицій, координація частин тіла під час виконання окремих елементів.

4. Елементи партерної гімнастики (32 год)

Вправи для розвитку рухливості суглобів, зміцнення м'язів, дихання, гнучкості та розтяжки.

Практична робота. Виконання вправ для розвитку рухливості суглобів, зміцнення м'язів, дихання, гнучкості та розтяжки.

Виконання вправ у положенні стоячи: нахили, повороти, кругові обертання головою, плечима, свінгові рухи стегнами; тазостегновими суглобами, кругові рухи торсом, «вісімки»; присідання, нахили; випади; пружинні рухи; *degage* по II позиції ніг; *releve* по VI позиції ніг; стрибки по VI позиції ніг; біг з підніманням ніг.

Виконання вправ на підлозі для зміцнення м'язів пресу: у положенні лежачи на спині, сидячи на підлозі; для зміцнення м'язів ніг: махи, піднімання; для зміцнення м'язів спини: піднімання верхньої частини тіла, ніг, рук, лежачи на животі; прогинання; віджимання від підлоги; для гнучкості і розтягнення: виконання нахилів стоячи, сидячи, «шпагат», «місток».

5. Робота над етюдами (20 год)

Практична робота. Виконання етюдів на основі класичного танцю. Виконання композицій із окремих рухів.

6. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (22 год)

Дитячі ранки, родинні свята, пізнавально-ігрові програми, конкурси.

Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів.

7. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання, звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Екзерсис біля станка	36	4	32
3.	Екзерсис на середині зали	34	4	30
4.	Елементи партерної гімнастики	20	-	20
5.	Постановочна робота, репетиції	24	2	22
6.	Робота над етюдами	18	-	18
7.	Експерсії, виставки, фестивалі. конкурси	8	-	8
8.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		144	12	132

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки..

2. Екзерсис біля станка (36 год)

Основні елементи екзерсису біля станка. Правила руху біля станка.

Практична робота. Повторення та вивчення елементів екзерсису біля станка. *Battement tendu* з V позиції в усіх напрямках. *Battement tendu* з *demi-plie* з V позиції в усіх напрямках. *Battement tendu* з *demi-plie* по II позиції без переходу з опорної ноги. *Battement tendu jete* по V позиції в усіх напрямках. *Battement tendu jete-batancoir*. *Battement fondu*. *Battement frappe et double frappe*. *Battement tendu plie-soutenu* з V позиції. *Petit battement sur le coup-de-pied*.

Battement developpe, *Battement releve lent*, *Grand battement jete* на 90 градусів убік. Нахили корпусу. *Pas de bourree simple*. *Temps sauté* в V позиції. *Pas encharpe* в II позиції.

3. Екзерсис на середині зали (34 год)

Елементи екзерсису на середині зали. Положення та техніка змінювання *епольман* (*круазе*, *еффасе*). Закони рівноваги у позах класичного танцю. Рухи-зв'язки (*pas de bourree*). Закономірності координації рухів рук і голови у *port de bras*

.Типи координаційних рухів (однонаправлені, різнонаправлені, одночасні, різночасні). Типи стрибків (з двох на дві, з двох на одну, з однієї на дві ноги). Техніка стрибків.

Практична робота. Вивчення нових елементів екзерсису на середині зали. *Battement tendu*: з V позиції; *demi-plie* по II позиції; *Battement tendu jete* по V позиції вбік. *Demi rond de jambe par terre en dehors et en dedans*. *Battement frappe*. *Battement fondu*.

Releve на півпальці в V позиції: з витягнутих ніг; з *demi-plie*. Маленькі пози *croise et efface* вперед. II *port de bras*. *Pas de bourree simple* із зміною ніг. *Pas* польки вбік в повороті. *Pas* вальсу назад у повороті. *Allegro*. *Temps sauté* в V позиції *en face*.

Pas encharpe по II позиції *en face*. *Changement de pied*.

4. Елементи партерної гімнастики (20 год)

Вправи для розвитку рухливості суглобів, зміцнення м'язів, дихання, гнучкості та розтяжки.

Практична робота. Виконання вправ у положенні стоячи: нахили, повороти, кругові обертання головою; піднімання та опускання плечей; кругові обертання плечима, зап'ястями, ліктьовими суглобами, руками; розтяжка; нахили вперед, пружинні нахили з маленькими кроками вперед і назад; свінгові рухи стегнами; кругові рухи тазостегновими суглобами, «вісімки»; присідання по широкій II позиції ніг, нахили убік; присідання: руки за головою; кругові рухи торсом; пружинні присідання.

Випади; пружинні рухи; присідання на одну ногу; *degage* по II позиції ніг; *releve* по VI позиції ніг із почерговою зміною ноги; стрибки по VI позиції ніг; біг з підніманням ніг.

Виконання вправ на підлозі для зміцнення м'язів спини, пресу, м'язів ніг, для гнучкості і розтяжки.

5. Постановочна робота, репетиції (20 год)

Об'єднання рухів у варіації. Образ у танцювальних рухах. Взаємодія із партнером.

Практична робота. Створення етюдів на основі вивчених рухів на задану тематику. Робота над технікою та музичністю виконання комбінацій, синхронністю виконання рухів і малюнків.

6. Робота над етюдами (18 год)

Практична робота. Виконання етюдів на основі класичного танцю. Виконання композицій із окремих рухів.

7. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Практична робота. Проведення екскурсій у природу, до музеїв, на виставки. Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів.

8. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання, звітний концерт.
Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Екзерсис біля станка	34	4	30
3.	Екзерсис на середині зали	32	4	28
4.	Елементи партерної гімнастики	20	-	20
5.	Постановочна робота, репетиції	24	2	22
6.	Робота над етюдами	22	-	22
7.	Експерсії, виставки, фестивалі. конкурси	8	-	8
8.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		144	12	132

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки..

2. Екзерсис біля станка (34 год)

Танцювальне мистецтво. Класичний танець. Елементи екзерсису біля станка.

Практична робота. Demi-plie по IV позиції. Grand plie по IV позиції.

Battement tendu: з *demi-plie* по IV позиції без переходу з опорної ноги; з *demi-plie* по II позиції з переходом з опорної ноги; *pour de pied*. *Battement tendu jete*: *pique*. *Temps releve par terre en dehors et en dedans*. *Rond de jambe par terre na demi-plie*. *Battement fondu* на 45^0 в усіх напрямках. *Battement frappe et double frappe* на 45^0 в усіх напрямках. *Releve* на півпальці в IV позиції: з витягнутих ніг; з *demi-plie*; з працюючою ногою, зігнутою в положенні *sur le coup-de-pied*.

Battement developpe в усіх напрямках. *Grand battement jete* в усіх напрямках.

Нахили корпусу вбік, напівобертання в V позиції.

3. Екзерсис на середині зали (32 год)

Елементи екзерсису на середині зали. Поняття *arondi et allonje*. Типи координаційних рухів (однонаправлені, різнонаправлені, одночасні, різночасні). Типи стрибків (з двох - на дві, з двох на одну, з однієї на дві ноги). Техніка стрибків.

Практична робота. *Demi ma grand plie* по IV позиції. *Demi ma grand plie* по IV, V позиції, *en face et epaulement*. *Battement tendu z demi-plie* по II, IV позиції без переходу з опорної ноги. *Battement tendu jete* в усіх напрямках. *Rond de jambe par terre en dehors et en dedans*. *Battement fondu* носком у підлогу в усіх напрямках.

Battement frappe на 45^0 в усіх напрямках. *Double battement frappe* на 45^0 в усіх напрямках. *Petit battement sur le coup-de-pied*. *Battement developpe* вбік на 90^0 . Маленькі пози *croise et efface* назад. Пози I, II, III *arabesque* носком у підлогу. *Port de bras* з нахилом корпусу вбік. *Pas* польки назад. *Pas de bourree suiwi* в V позиції. Напівобертання в V позиції: з витягнутих ніг; з *demi-plie*.

Allegro. *Changement de pied* з поворотом на $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ кола. *Pas enchappe* по II, I V позиції *en face et epaulement*. *Pas chasse* вперед. *Pas glissade* вбік. *Sissonne simple en face*.

4. Елементи партерної гімнастики (20 год)

Практична робота. Виконання вправ для розвитку рухливості суглобів, зміцнення м'язів, дихання, гнучкості та розтяжки: у положенні стоячи: нахили, повороти, кругові обертання головою; плечима, зап'ястями, ліктьовими суглобами, руками вперед і назад; розтягнення вбік; пружинні нахили з маленькими кроками вперед і назад; свінгові рухи стегнами, кругові рухи тазостегновими суглобами, «вісімки»; присідання по широкій II позиції ніг, нахили праворуч, ліворуч; присідання; кругові рухи торсом, руки у замку над головою; присідання по широкій II позиції ніг, пружинні присідання; випади вперед на одну ногу, пружинні рухи для розтяжки; присідання на одну ногу; *degage* по II позиції ніг; *releve* по VI позиції ніг; стрибки по VI позиції ніг; біг з підніманням ніг.

Виконання вправ на підлозі для зміцнення м'язів спини, пресу, ніг лежачи на спині; сидячи; для гнучкості і розтяжки.

5. Постановочна робота, репетиції (24 год)

Об'єднання рухів у варіації. Образ у танцювальних рухах. Взаємодія з партнером.

Практична робота. Створення етюдів на основі вивчених рухів на певну тему. Робота над технікою та музичністю виконання комбінацій, синхронністю виконання рухів і малюнків.

6. Робота над етюдами (22 год)

Практична робота. Виконання етюдів на основі класичного танцю. Виконання композицій з окремих рухів.

7. Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси(8 год)

Практична робота. Проведення екскурсій у природу, до музеїв, на виставки. Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів.

8. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, третій рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Екзерсис біля станка	34	4	30
3.	Екзерсис на середині зали	32	4	28
4.	Елементи партерної гімнастики	20	-	20
5.	Постановочна робота, репетиції	24	2	22
6.	Робота над етюдами	20	-	20
7.	Експерсії, виставки, фестивалі. конкурси	10	-	10
8.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		144	12	132

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки..

2. Екзерсис біля станка (34 год)

Танцювальне мистецтво. Класичний танець. Нові елементи екзерсису біля станка.

Практична робота. *Battement tendu* з *demi-plie* по IV позиції з переходом з опорної ноги. *Battement tendu* в маленьких позах *croisee et*

effacee. Battement tendu з опусканням п'ятки в II позиції з нажимом. *Battement tendu jete* в маленьких позах *croisee et effacee. Rond de jambe* на 45^0 *en dehors et en dedans. Battement fondu* з *plie-releve. Battement frappe et double frappe* із закінченням в *demi-plie. Petit battement sur le coup-de-pied* з акцентом. *Battement soutenu* з підйомом на півпальці. *Releve* на півпальці з працюючою ногою, відкритою на 45^0 вперед. *Battement releve lent* в усіх напрямках. *Battement developpe-passe* в усіх напрямках.

3. Екзерсис на середині зали (32 год)

Елементи екзерсису на середині зали.

Практична робота. *Battement tendu*: з опусканням п'ятки в II позиції; в маленьких позах *croisee et effacee. Battement tendu jete* в маленьких позах *croisee et effacee. Battement tendu jete-pique. Temps releve par terre. Rond de jambe par terre* на *demi-plie. Battement fondu* на 45^0 в усіх напрямках. *Battement frappe et double frappe* на 45^0 в усіх напрямках. *Petit battement sur le coup-de-pied* з акцентом. *Battement releve lent* на 90^0 вбік. *Battement developpe* на 90^0 в усіх напрямках. Пози *ecartte* вперед, назад. *Soutenu en tournant en dehors et en dedans* носком у підлогу на $\frac{1}{2}$ кола. Напівобертання в V позиції: з витягнутих ніг; з *demi-plie. Pas balance* в поворот (в II *arabesque*). *Allegro. Temps sauté* в V позиції з просуванням. *Changement de pied* з просуванням. *Petit ma grand changement de pied*.

Petit ma grand pas enchappe. Pas enchappe в II, IV позиції із закінченням на одну ногу, друга в положенні *sur le coup-de-pied. Pas assemble* вбік. *Pas glissade* в усіх напрямках. *Pas chasse* в усіх напрямках. *Temps leve* з ногою в положенні *sur le coup-de-pied*.

4. Елементи партерної гімнастики (20 год)

Практична робота. Виконання вправ для розвитку рухливості суглобів, зміцнення м'язів, розвиток дихання, гнучкості та розтяжки.

Виконання вправ у положенні стоячи: нахили, повороти, кругові обертання головою; плечима вперед, назад, зап'ястями, ліктьовими суглобами, руками вперед і назад; нахили вперед, праворуч, ліворуч, пружинні нахили з маленькими кроками вперед і назад; свінгові рухи стегнами, кругові рухи тазостегновими суглобами, «вісімки»; присідання по широкій II позиції ніг; пружинні присідання; кругові рухи торсом; випади вперед, пружинні рухи для розтяжки; присідання на одній нозі. *Degage* по II позиції ніг; *releve* по VI позиції ніг на двох ногах, по чергово міняючи ногу; стрибки по VI позиції ніг на двох ногах, по чергово: на одній, навхрест; біг з підніманням ніг.

Виконання вправ на підлозі для зміцнення м'язів спини, пресу, м'язів ніг, для гнучкості і розтяжки.

5. Постановочна робота, репетиції (24 год)

Поняття принципів драматургії у хореографії (експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка) та їх характеристика. Тема, ідея, сюжетна лінія композиції. Образ, акторська робота.

Практична робота. Прослуховування музичного матеріалу та визначення його характеру і стилю. Обговорення сюжету, образів музичних творів, переходів та змін сюжетних ліній. Вивчення лексичного музичного матеріалу. Робота над комбінацією рухів, розводка малюнків, мізансцен. Репетиції. Робота над технікою заданих елементів, комбінацій, емоційно-образним виконанням, сценічним втіленням задуму.

6. Робота над етюдами (20 год)

Практична робота. Виконання етюдів на основі класичного танцю. Виконання композицій із окремих рухів.

7. Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси (10 год)

Практична робота. Проведення екскурсій у природу, до музеїв, на виставки. Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів.

8. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Вищий рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	3	3	-
2.	Екзерсис біля станка	46	2	44
3.	Екзерсис на середині зали	40	4	36
4.	Елементи партерної гімнастики	18	-	18
5.	Постановочна робота, репетиції	49	3	46
6.	Робота над етюдами	36	-	36
7.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	18	-	18
8.	Підсумкове заняття	3	-	3
Разом		216	12	204

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (3 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки..

2. Екзерсис біля станка (46 год)

Елементи екзерсису біля станка.

Практична робота. Вивчення нових елементів екзерсису біля станка. *Battement tendu* в позах *ecartee*, II *arabesque*. *Battement tendu jete* в позах *ecartee*, II *arabesque*. *Rond de jambe* на 45^0 на півпальцях. *Battement frappe et double frappe* на півпальцях. *Rond de jambe en l'air* 45^0 . *Releve* на півпальці з працюючою ногою, відкритою на 45^0 в усіх напрямках. *Battement soutenu* з підйомом на півпальці. *Grand battement jete-passe* через I позицію. *Position et tire-bouchon*. Обертання із зміною ніг в V позицію: з витягнутих ніг; з *demi-plie*. *Preparation* до *pirouette sur le coup-de-pied* з II, V позиції *en dehors*. *Pirouette sur le coup-de-pied* з II, V позиції *en dehors*.

3. Екзерсис на середині зали (40 год)

Елементи екзерсису на середині зали.

Практична робота. Вивчення нових елементів екзерсису на середині зали. *Battement tendu en tournant en dehors* на $\frac{1}{4}$ кола. *Battement tendu jete en tournant en dehors* на $\frac{1}{4}$ кола. *Rond de jambe* 45^0 *en dehors*. *Battement fondu* з *plie-releve*. *Battement releve lent* в усіх напрямках. IV *port de bras*. V *port de bras*. Пози I, II, III *arabesque* на 90^0 . *Soutenu en tournant* на 1 коло *en dehors et en dedans*. Обертання в V позиції із зміною ніг. *Preparation* до *pirouette sur le coup-de-pied* з II, V позиції *en dehors*. *Pirouette sur le coup-de-pied* з II, V позиції *en dehors*. *Temps lie par terre* з нахилом корпусу. *Allegro*. *Changement de pied en tournant* на $\frac{1}{4}$ та $\frac{1}{2}$ кола. *Pas enchaıne en tournant* у II, IV позиції на $\frac{1}{4}$ та $\frac{1}{2}$ кола. *Petit pas jete* (нога закривається вперед або назад). *Pas glissade* в позах *croisee et effacee*. *Pas de chat* з ногами, витягнутими вперед. *Pas emboıte* вперед і назад, з ногами в положенні *sur le coup-de-pied*. *Sissonne ferme* вперед, вбік *en face*.

4. Елементи партерної гімнастики (18 год)

Вправи для розвитку рухливості суглобів, зміцнення м'язів, дихання, гнучкості та розтяжки.

Практична робота. Виконання вправ для розвитку рухливості суглобів, зміцнення м'язів, дихання, гнучкості та розтяжки.

У положенні стоячи: нахили, повороти, кругові оберти головою; піднімання та опускання плечей (почергово і разом); кругові оберти плечима вперед, назад; кругові оберти зап'ястями, ліктьовими суглобами, руками вперед і назад; нахили вперед, пружинні нахили з маленькими кроками вперед і назад; свінгові рухи стегнами, кругові рухи тазостегновими суглобами, «вісімки»; присідання по широкій П позиції ніг, нахили убік, кругові рухи торсом; присідання по широкій П позиції ніг, пружинні присідання; випади, пружинні рухи;

degage по П позиції ніг; *releve* по VI позиції ніг на двох ногах; стрибки по VI позиції ніг на двох ногах, почергово на обох; біг з підніманням ніг.

Виконання вправ на підлозі для зміцнення м'язів спини, пресу, ніг, для гнучкості і розтяжки.

5. Постановочна робота, репетиції (49 год)

Поняття принципів драматургії у хореографії (експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка), їх характеристика. Тема, ідея, сюжетна лінія композиції. Образ, акторська робота.

Практична робота. Прослуховування музичного матеріалу та визначення його характеру і стилю. Обговорення сюжету, образів музичних творів, переходів та змін сюжетних ліній.

Вивчення лексичного музичного матеріалу. Робота над комбінацією рухів, розведення малюнків, мізансцен. Репетиції. Робота над технікою заданих елементів, комбінацій, емоційно-образним виконанням, сценічним втіленням задуму.

6. Робота над етюдами (36 год)

Практична робота. Виконання етюдів на основі класичного танцю. Виконання композицій із окремих рухів.

7. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Практична робота. Екскурсії в природу, музеї, на виставки. Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів.

8. Підсумкове заняття (3 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Вищий рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	3	3	-
2.	Екзерсис біля станка	47	3	44
3.	Екзерсис на середині зали	40	4	36
4.	Елементи партерної гімнастики	18	-	18
5.	Постановочна робота, репетиції	52	4	48
6.	Робота над етюдами	36	-	36
7.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	14	-	14
8.	Підсумкове заняття	6	2	4
Разом		216	16	200

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (3 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки..

2. Екзерсис біля станка (47 год)

Елементи екзерсису біля станка.

Практична робота. Вивчення елементів екзерсису біля станка. *Rond de jambe* на 45^0 *demi-plie*. *Battement fondu*: з *plie-releve et demi rond*; *double fondu*. *Rond de jambe en fair* на 90^0 . *Battement releve lent* у великих позах *croisee et effacee et II arabesque*. *Battement developpe* у великих позах *croisee et effacee et II arabesque*. *Demi rond de jambe developpe* на всій стопі. *Grand battement jete-passe*. III *port de bras* з ногою, відкритою вперед або назад (з розтяжкою) з *demi-plie* на опорній нозі та переходом з неї. Поворот *fouette en dehors et en dedans* на $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ кола з ногою, відкритою, носком у підлогу. *Preparation* до *pirouette sur le coup-de-pied en dedans* з II, V позицій. *Pirouette sur le coup-de-pied en dedans* з II, V позицій.

3. Екзерсис на середині зали (40 год)

Елементи екзерсису на середині зали.

Практична робота. Вивчення нових елементів екзерсису на середині зали.

Battement tendu en tournant en dehors на $\frac{1}{4}$ кола. *Battement tendu jete en tournant en dehors* на $\frac{1}{4}$ кола. *Rond de jambe* на 45^0 *en dedans*.

Demi rond de jambe на 45^0 на *demi-plie*. *Battement fondu*: в маленьких позах *croisee et effacee*; з *plie-releve et demi rond*. *Battement frappe et double frappe* в маленьких позах *croisee et effacee*. *Battement soutenu* на 45^0 в усіх напрямках.

Rond de jambe en l'air 45^0 . *Battement releve lent* в позах *croisee et effacee*, I, II, III *arabesque*. *Battement developpe* в позах *croisee et effacee et I, II, III arabesque*.

Battement developpe croisee et effacee. III *port de bras* з ногою, витягнутою на носок вперед, назад: з розтягненням; з переходом з опорної

ноги. Поворот *fouette* носком у підлогу на $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ кола. IV *arabesque* носком у підлогу. *Tour chaine* .

Allegro. Pas emboite на 45^0 : з просуванням; на місці. *Petit pas jete epaulement croisee et effacee. Pas assemble* вперед. *Pas assemble* з прийому *pas glissade*.

Sissonne ferme в позах *croisee et effacee. Pas de basque* вперед. *Temps leve* з ногою, відкритою на 45^0 . *Sissonne simple en tournant* на $\frac{1}{4}$ та $\frac{1}{2}$ кола.

4. Елементи партерної гімнастики (18 год)

Вправи для розвитку рухливості суглобів, зміцнення м'язів, дихання, гнучкості та розтяжки.

Практична робота. Виконання вправ для розвитку рухливості суглобів, зміцнення м'язів, дихання, гнучкості та розтяжки.

У положенні стоячи: нахили, повороти, кругові обертання головою; піднімання та опускання плечей (почергово і разом); кругові обертання плечима вперед, назад; зап'ястями, ліктьовими суглобами, руками вперед і назад; нахили в вбік за правою, лівою рукою; нахили вперед, руками до підлоги, пружинні нахили з маленькими кроками вперед і назад; свінгові рухи стегнами, кругові рухи тазостегновими суглобами, «вісімки»; присідання по широкій II позиції ніг з перехрещеними перед собою руками; присідання з торканням ліктів до колін; кругові рухи торсом з руками, замкненими над головою; присідання по широкій II позиції ніг, пружинні присідання з випрямленням колін; випадки вперед почергово то на одну, то на іншу ногу, пружинні рухи; *degage* по II позиції ніг; *releve* по VI позиції ніг на двох ногах, почергово змінюючи ноги; стрибки по VI позиції ніг на двох ногах, почергово на одній, навхрест, однією вперед, іншою назад; біг з підніманням зігнутих ніг назад, колін уперед.

Виконання вправ на підлозі для зміцнення м'язів спини, пресу, ніг, для гнучкості і розтяжки.

5. Постановочна робота, репетиції (52 год)

Послідовність створення хореографічного твору: задум, лібретто, сценарна розробка, постановка (вивчення лексичного матеріалу, розводка малюнків), репетиції.

Практична робота. Постановка і реалізація ідей педагога. Реалізація ідей і фантазій вихованців.

6. Робота над етюдами (36 год)

Практична робота. Виконання етюдів на основі класичного танцю. Виконання композицій з окремих рухів.

7. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (14 год)

Практична робота. Екскурсії в природу, музеї, на виставки. Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів.

8. Підсумкове заняття (3 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Вищий рівень, третій рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	4	4	-
2.	Екзерсис біля станка	46	2	44
3.	Екзерсис на середині зали	40	4	36
4.	Елементи партерної гімнастики	18	-	18
5.	Постановочна робота, репетиції	51	3	48

6.	Робота над етюдами	36	-	36
7.	Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси	18	-	18
8.	Підсумкове заняття	3	-	3
Разом		216	13	203

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (4 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Екзерсис біля станка (46 год)

Елементи екзерсису біля станка.

Практична робота. Вивчення нових елементів екзерсису біля станка.

Battement frappe et double frappe: з releve на півпальці. Rond de jambe en l'air 1, з закінченням в demi-plie. Petit battement sur le coup-de-pied з releve на півпальці. Releve на півпальці. Battement releve lent: з підйомом на півпальці; в позах ecartee. Battement developpe: з підйомом на півпальці; в позах ecartee вперед, назад; developpe-bailote. Поворот fouette на $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ кола на 45^0 . Grand battement jete: jete-pointe; jete-developpe (м'який). Grand rond de jambe developpe на всій стопі. Grand rond de jambe jete en dehors et en dedans.

3. Екзерсис на середині зали (40 год)

Елементи екзерсису на середині зали.

Практична робота. Вивчення нових елементів екзерсису на середині зали.

Battement tendu en tournant на $\frac{1}{2}$ кола. Battement tendu jete en tournant на $\frac{1}{2}$ кола. Rond de jambe на 45^0 на demi-plie. Demi et grand rond de jambe developpe на всій стопі. Battement releve lent в позах ecartee. Battement developpe в позах ecartee. Grand battement jete-passe на 90^0 . Grand battement

jete-pointe. Поворот *fouette en dehors et en dedans* на $\frac{1}{4}$ та $\frac{1}{2}$ кола на 45° . *VI port de bras*. *Pirouette sur le coup-de-pied* з II, V, IV позицій із закінченням у IV, V позиціях. *Pirouette sur le coup-de-pied* з V позиції в V позицію. *Pas de bourree ballote na croisee et effacee*. *Tour chaines*. *Pirouette degege en dehors* по прямій та діагоналі. *Pirouette en dedans z coupe* - кроку по прямій та діагоналі (4-8 обертів). *Allegro. Pas assemble* назад. *Double pas assemble*. *Sissonne ferine* назад. *Pas de basque* назад. *Pas jete* з просуванням вперед, в позах I, II, III *arabesque, croisee et effacee*. Перекидне *jete*.

4. Елементи партерної гімнастики (18 год)

Вправи для розвитку рухливості суглобів, зміцнення м'язів, розвиток дихання, гнучкості і розтяжки .

Практична робота. Виконання вправ для розвитку рухливості суглобів, зміцнення м'язів, розвиток дихання, гнучкості та розтяжки

У положенні стоячи: нахили, повороти, кругові оберти головою; піднімання та опускання плечей (почергово і разом); кругові оберти плечима вперед, назад; кругові оберти зап'ястями, ліктьовими суглобами, руками вперед і назад; нахили вбік за правою та лівою рукою; нахили вперед, пружинні нахили з маленькими кроками вперед і назад; свінгові рухи стегнами, кругові рухи тазостегновими суглобами, «вісімки»; присідання по широкій II позиції ніг, з перехрещеними перед собою руками, нахили убік; кругові рухи торсом; присідання по широкій II позиції ніг, пружинні присідання з випрямленням колін; випаді вперед, в сторони, пружинні рухи для розтяжки; *degage* по II позиції ніг з виштовхуванням рук в діагональ, догори, почергово або обох відразу; підтягування протилежного коліна та ліктя; *releve* по VI позиції ніг на двох ногах, почергово мінючи ногу; стрибки по VI позиції ніг на двох ногах, почергово на одній, навхрест; біг з підніманням зігнутих ніг назад, колін вперед.

Виконання вправ на підлозі для зміцнення м'язів пресу, спини, ніг, для гнучкості і розтяжки.

5. Постановочна робота, репетиції (51 год)

Послідовність створення хореографічного твору: задум, лібретто, сценарна розробка, постановка (вивчення лексичного матеріалу, розводка малюнків), репетиції.

Практична робота. Постановка і реалізація ідей педагога. Реалізація ідей і фантазій вихованців.

6. Робота над етюдами (36 год)

Практична робота. Виконання етюдів на основі класичного танцю. Виконання композицій з окремих рухів.

7. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (18 год)

Практична робота. Екскурсії в природу, музеї, на виставки. Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів.

8. Підсумкове заняття (3 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ:

Учні мають знати:

- позиції ніг, положення рук;
- методики переходу з однієї пози в іншу;
- елементи екзерсису біля станка;
- елементи екзерсису на середині зали;
- поняття виворітності суглобів;
- типи і види координації;

- характеристики танцювального кроку і бігу;
- типи стрибків;
- елементи класичного танцю;
- методику виконання вправ;

Учні мають вміти:

- виконувати позиції ніг, положення рук;
- користуватися методикою переходу з однієї пози в іншу;
- виконувати елементи екзерсису біля станка;
- виконувати елементи екзерсису на середині зали;
- виконувати елементи класичного танцю;
- виконувати тренаж, танцювальні комбінації та етюди;
- користуватися методикою виконання вправ;

**ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ
ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ХОРЕОГРАФІЧНОГО КОЛЕКТИВУ**

Інструменти музичні	Кількість
Акордеон	1 шт.
Баян	1 шт.
Фортепіано	1 шт.

Обладнання	Кількість
Бутафорський реквізит	До кожної постановки
Концертні костюми	По кількості учасників
Концертне взуття	По кількості учасників
Репетиційна форма	По кількості учасників
Репетиційне взуття	По кількості учасників

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Блок Л.Д. Классический танец: История и современность: вступ / Л.Д. Блок.– М.: Искусство, 1997.
2. Бондарчук Л.А. Методика хореографічної роботи в школі і позашкільному закладі / Л.А. Бондарчук. – К.: Музична Україна, 1985.
3. Ваганова А. Основы классического танца / А. Ваганова. -М.: Искусство, 1963.
4. Васильева Е. Танец / Е. Васильева. – М.: Искусство, 1998.
5. Дени Г. Все танцы / Г. Дени., Л. Дассвиль., сокр. пер. с фр.; [спец. ред. и сост. муз. материала Л. Онищенко]. – К.: Муз. Украина, 1993.
6. Красовская В.М. Западноевропейский балетный театр. Очерки истории: преромантизм / В.М. Красовская. – Л.: Искусство, 1993.
7. Мориц В. Э. Методика классического тренажа / В.Э. Мориц., Н.И. Тарасова., А.И. Чекрын. – Л.: Искусство, 1998.
8. Пасютинская В.М. Волшебный мир танца / В.М. Пасютинская. – М.: Просвещение, 1985.

ПРОГРАМА
народно-сценічного танцю
Основний та вищий рівень

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Народно-сценічний танець є дієвим засобом залучення підростаючого покоління до багатства танцювального та музичного мистецтва, виховання у дітей почуття національної гордості, проникнення дитини в образну сутність танцювальної культури інших народів.

Сценічний танець потребує від виконавця максимальної виразності всіх частин тіла: гнучкості й рухливості корпусу, чіткості й краси малюнку рук, свободи й природних положень голови, еластичності й гостроти рухів ніг. Тому, значне місце під час тренувань посідають вправи, які, крім тренування ніг, допомагають найбільш повному розвитку всього тіла танцівника.

Метою програми є формування компетентностей особистості засобами народно-сценічного танцю.

Основні завдання полягають у формуванні:

1. Пізнавальної компетентності, що забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, які стосуються народно-сценічного танцю, особливостей українських та національних особливостей народно-сценічних танців.

2. Практичної компетентності, що сприяє оволодінню навичками українського та національних народно-сценічних танців.

3. Творчої компетентності, що забезпечує формування творчих здібностей вихованців у процесі оволодіння хореографічним мистецтвом, розвиток естетичних почуттів, смаків, емоційно-почуттєвої сфери.

4. Соціальної компетентності, що сприяє вихованню дбайливого

ставлення до надбань світової, вітчизняної культури, мистецтва, духовних та матеріальних цінностей рідного краю, народних традицій, національної свідомості, самореалізації в соціумі засобами мистецтва, професійного самовизначення, популяризація народно-сценічної хореографії.

Учні вивчають народно-сценічний танець з другого року основного рівня навчання, починають займатись на середині зали, засвоюють елементи народного танцю у тих формах і з тим ступенем технічної складності, який стає доступний їм після першого року підготовки з класичного танцю.

Заняття з народного танцю сприяють зміцненню м'язового апарату, розвивають ті групи м'язів, які є недостатньо залученими під час класичного тренажу, дають можливість оволодіти різноманітністю стилів і манер виконання народних танців, їх складністю темпів і ритмів. Виконання народних танців повинно бути природним, відповідним віку дітей.

Програма розрахована на 7 років навчання.

Група першого року основного рівня навчання формується з учнів 2 класу (7-8 років), кількістю 12-16 учнів. Основним завданням 1-го року навчання є знайомство з особливостями народно-сценічного танцю, з основними позиціями і положеннями рук, ніг, голови, корпусу під час виконання найпростіших елементів, освоєння їх на середині залу, освоєння навичок координації рухів. Вивчаються основні елементи українського, російського та білоруського танців. Складаються невеликі комбінації. На програму 1-го року навчання відводиться 144 год. Заняття проходять 2 рази на тиждень по 2 години.

Група 2-го року основного рівня навчання формується з учнів 3-го класу (8-9 років), кількісний склад групи 12-16 учнів. Другий рік навчання включає в себе вправи біля станка, які потім можуть перейти на середину залу, а також більш складні танцювальні комбінації, які сприяють розвитку координації рухів у дітей. Вивчаються елементи українського, російського та литовського танців. На програму 2-го року навчання відводиться 144 год. Заняття проходять 2 рази на тиждень по 2 години.

Група 3-го року основного рівня навчання формується з учнів 4-го класу (9-10 років), кількісний склад групи 12-14 учнів. Продовжується вивчення більш складних елементів біля станка, які вимагають відповідної координації рухів. У виконанні значно зростає фізичне навантаження, додаються вправи для голови, згинання корпусу, на напівповороти. На середині залу допускається побудова не дуже складних композицій та етюдів, побудованих на вивченому матеріалі. Поруч з українськими вивчаються російські та молдавські танці. На програму 3-го року навчання відводиться 144 год. Заняття проходять 2 рази на тиждень по 2 години.

Група 4-го року основного рівня навчання формується з учнів 5-го класу (11-12 років), кількісний склад групи 12-14 учнів. Протягом року діти вивчають нові елементи рухів біля станка та на середині залу. Збільшується кількість елементів парного танцю, що дає змогу розвивати навички спілкування між партнерами. Значна увага приділяється манері виконання, акторській майстерності. Протягом року вивчаються танці Галичини, Волині та Полісся. Починається вивчення польського та італійського танців. На програму 4-го року навчання відводиться 144 год. Заняття проходять 2 рази на тиждень по 3 години.

Група 1-го року вищого рівня навчання формується з учнів 6-го класу (13 років), кількісний склад групи 12-14 учнів. Завданням цього року навчання є ускладнення комбінацій біля станка, продовження вивчення українських танців, робота над технікою виконання та артистизмом. Вивчаються угорські, болгарські, чеські та словацькі танці. На 1-ий рік вищого рівня навчання відводиться 144 год. Заняття проходять 2 рази на тиждень по 2 години.

Група 2-го року вищого рівня навчання формується з учнів 7-го класу (14 років), кількісний склад групи 10-12 учнів. Завданням цього року навчання є удосконалення та вивчення нових вправ біля станка, розвиток танцювальної та акторської майстерності. Вивчаються циганський, іспанський та грузинський танці. На програму 2-го року вищого рівня

навчання відводиться 216 год. Заняття проходять 2 рази на тиждень по 3 години.

Група 3-го року вищого рівня навчання формується з учнів 8-го класу (15 років), кількісний склад групи 10-12 учнів. Продовжується вдосконалення виконавської майстерності учнів. Протягом року іде повторення усього матеріалу, який вивчається з 1-го по 6-й роки навчання. На програму 3-го року вищого рівня навчання відводиться 216 год. Заняття проходять 2 рази на тиждень по 3 години.

Навчання включає в себе вправи біля станка, вправи на середині зали, робота над етюдами, побудованими за вивченим матеріалом (танці різних регіонів України та народів світу).

Вправи біля станка дозволяють включити в роботу всі м'язи і набути виконавських навичок: координацію рухів, емоційність і пластичність в танці, чистоту виконання технічних прийомів, акторську майстерність, вміння перевтілюватися.

Вправи на середині зали розвивають техніку ніг, гнучкість корпусу, пластичність рук і рухів в цілому. Нескладні комбінації з 2-3-х рухів готують майбутнього танцюриста до оволодіння формою і стилем народно-сценічного танцю, до більш ускладнених комбінацій в майбутньому, розвивають координацію рухів усього тіла, виразність танцю.

Навчально-танцювальний етюд – це незавершений по формі фрагмент танцю, який займає один або два періоди музичного супроводу. Його особливість у тому, що він виконується усіма танцюристами одночасно, або якщо цього не дозволяє площа залу, то повторюється 2-ма або 3-ма групами.

Остання частина уроку може складатися з тренувальних вправ на розвиток техніки обертань, стрибків тощо.

Програма інтегрує знання гуртківців з хореографії, ритміки, музики, художньої культури, фізичного навчання.

У програмі враховано вимоги освітньої галузі «Естетична культура» Державного стандарту базової і повної середньої освіти та передбачено

індивідуальну роботу з вихованцями згідно з Положенням про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.12.2008 N 1123).

Програма є орієнтовною. Керівник колективу може вносити зміни та доповнення у її зміст, порядок вивчення та розподіляти години за темами.

Основний рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Розвиток техніки танцю	44	4	40
3.	Український народно-сценічний танець	40	4	36
5.	Російський народно-сценічний танець	26	4	22
6.	Білоруський народно-сценічний танець	22	6	16
7.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	8	-
8.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		144	28	116

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Розвиток техніки танцю (44 год)

Танцювальне мистецтво. Народний танець. Сценічний танець.

Практична робота. Вивчення і відпрацювання позицій ніг. Вивчення п'яти прямих позицій ніг. Вивчення п'яти вільних та двох закритих позицій ніг.

Вивчення підготовчого положення і трьох позицій і положень рук, поворотів, обертальних та колообертальних рухів. Виконання стрибків, вправ на координацію. Відпрацювання танцювальних рухів в різних характерах виконання.

3. Український народно-сценічний танець (40 год)

Характерні особливості українського танцю. Положення рук, вправи для рук.

Основні кроки та рухи: «колупалочка»; «вірьовочка»; припадання; упадання; «тинок»; «голубці»; «бігунець»; повільні дівочі ходи.

Вправи для хлопців: присядка з I-V позицій, «м'ячик»; присядка з викидом ноги; «підсвічка»; «бочечка»; розтяжка на підлозі; бокова присядка.

Вправи для пластичності корпусу (*port de bras*).

Практична робота. Виконання вправ у заданому стилі і характері українського танцю.

Виконання основних кроків та рухів, вправ для рук (*port de bras*). Виконання вправ для хлопців. Вивчення вправ для пластичності корпусу. Вивчення та виконання етюдів на базі вивчених рухів.

4. Російський народно-сценічний танець (26 год)

Характерні особливості російського танцю. Положення рук, вправи для рук. Основні кроки та рухи.

Вправи для хлопців. Плескання – складова частина російського чоловічого танцю. Одинарні плескання і удари: плескання; удари по стегну; удари по халяві перед собою; удари по стегну до себе і від себе: присядка з винесенням ноги вперед на каблук. Шпагат; гусячий крок.

Практична робота. Вивчення основних кроків та рухів: простий хід на $\frac{1}{4}$ такту; народний човгаючий хід, змінний крок з носка вперед і назад; сценічний хід російського танцю, боковий хід, припадання; повороти на місці; дрібний хід; прості перетупи; «гармошка»; потрійні перетупи; припадання; бокові перескоки з ноги на ногу; біг на місці; підскоки; «вірьовочка»; «колупалочка» (з подвійним притупом, з потрійним притупом); «ключ» (простий). Виконання вправ для рук. Виконання вправ у стилі і характері російського танцю. Виконання основних кроків та рухів. Виконання вправ для хлопців.

5. Білоруський народно-сценічний танець (22 год)

Характерні особливості білоруського народно-сценічного танцю. Положення рук. Основні елементи танцю «Крижачок». Вивчення основного ходу, потрійного притупування.

Вправи для хлопців: присядка на двох ногах; перескоки із сторони в сторону з виносом ноги вперед на каблук.

Основні елементи танцю «Бульба»: основний хід, па-галоп, оберти.

Практична робота. Виконання вправ для рук у стилі і характері білоруського танцю. Виконання основних елементів танцю «Крижачок». Виконання вправ для хлопців. Виконання основних елементів танцю «Бульба».

6. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами. Екскурсії на ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

7. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів

Основний рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Екзерсис біля станка	45	11	34
3.	Український народно-сценічний танець	45	4	41
4.	Російський народно-сценічний танець	22	3	19
5.	Литовський народно-сценічний танець	20	4	16
6.	Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	8	-
7.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		144	32	112

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Екзерсис біля станка (45 год)

Танцювальне мистецтво. Народний танець. Сценічний танець *Demi-plie* та *grand - plie*. Вправи для розвитку рухливості стопи. *Battement tendu jete*. Вправи на вистукування. Підготовча вправа до *flic-flac*.

Каблучні вправи. Вправи на вистукування. Підготовка до «вірьовочки». *Grand battement*.

Практична робота. Виконання *demi-plie* та *grand-plie*. *Battement tendu*. Виконання вправ для розвитку рухливості стопи. *Battement tendu jete*. Виконання вправ на вистукування. Характерний *rond de jambe par terre*. Виконання кола ногою на підлозі. Виконання підготовчої вправи до *flic-flac*. Виконання «змійки», поворотів стопи: одинарної; подвійної. Виконання каблучної вправи. Виконання вправ на вистукування. Виконання «вірьовочки». Виконання *grand battement* (великих кидків).

3. Український народно-сценічний танець (45 год)

Основні елементи рухів українського танцю.

Основні положення, кроки та рухи гуцульського танцю: приставний крок, боковий крок; «чесанка», дрібунці; основний хід; присядки («свердло», «гайдук-круч», перекидний). Обертання. Віртуозні трюки для хлопців.

Практична робота. Удосконалення техніки виконання рухів українського танцю. Виконання основних положень, кроків та рухів гуцульського танцю. Виконання вправ: *обертас*, *шене* по діагоналі, по колу; вірьовочка в повороті; тури для хлопців. Виконання підготовчих вправ; «щучка», «кільце», «млинець», «розніжка» в повітрі.

4. Російський народно-сценічний танець (22 год)

Основні елементи рухів російського танцю. Обертання Вправи для хлопців. Присядки, ляскання, комбінації.

Практична робота. Виконання основних елементів рухів російського танцю: «дрібушки», комбінації (для дівчат); «вірьовочки», «моталочки», комбінації.

Виконання обертів: обертання на місці та з просуванням по колу. Виконання присядок, ляскання, комбінацій

5. Литовський народно-сценічний танець (20 год)

Характер литовських танців: спокійний та стримано жвавий. Простота і безпосередність литовських танців. Продуманість побудови, різноманітність і багатство фігур. Відтворення у танцях образів тварин.

Положення рук у литовських танцях. Положення рук в парі. Хід полька, галоп, в повороті. Найбільш поширені рухи польки в литовському танці. Два види литовської польки. Прості підскакування на двох ногах.

Практична робота. Виконання положень рук: дівчатка; хлопці. Виконання положень рук у парі. Виконання двох видів литовської польки. Виконання простих підскакувань на двох ногах.

6. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів.

Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами. Екскурсії на ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

7. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів

Основний рівень, третій рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Екзерсис біля станка	44	11	33
3.	Український народно-сценічний	39	4	35

	танець			
4.	Російський народно-сценічний танець	26	4	22
5.	Молдавський народно-сценічний танець	23	3	20
6.	Експерсії, конкурси, свята, виставки	8	8	-
7.	Підсумкове заняття	2	-	2
	Разом	144	32	112

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Екзерсис біля станка (44 год)

Танцювальне мистецтво. Народний танець. Сценічний танець. *Demi-plie* та *grand-plie*. *Battement tendu ma battement tendu jete. rond de jambe par terre. Battement tendu* каблучний. Вивчення каблучних вправ. Підготовка до «вірьовочки». *Flic-flac. Battement tendu*. Дрібні вистукування. *Battement developpe. Grand battement jete*.

Практична робота. Виконання напівприсідання та повного присідання в невиворотних позиціях. Виконання вправ для розвитку рухливості стопи. Виконання маленьких кидків. Виконання кола ногою по підлозі з розворотом п'ятки опорної ноги. Виконання каблучних вправ. Підготовка до «вірьовочки». Виконання *flic-flac*: з переступанням; із стрибком на опорній нозі. Виконання м'яких розворотів ноги. Виконання одинарної та подвійної «змійки». Виконання дрібних вистукувань: в характері українського танцю; в характері російського танцю; в характері молдавського танцю. Виконання великих кидків.

3. Український народно-сценічний танець (39 год)

Заняття на середині зали. Основні рухи буковинського танцю. Елементи закарпатських народних танців. Елементи танців Прикарпаття та Покуття. Технічно складні рухи, обертання та трюки українського танцю.

Практична робота Виконання основних положень, ходів та рухів буковинського танцю. Виконання елементів закарпатських народних танців. Виконання елементів танців Прикарпаття та Покуття. Виконання технічно складних рухів, обертань та трюків українського танцю.

4. Російський народно-сценічний танець (26 год)

Заняття на середині зали. Техніка виконання рухів російського танцю. Трюки, обертаси, повороти.

Практична робота. Виконання вправ на оволодіння технікою рухів російського танцю.

Виконання трюків, обертасів, поворотів.

5. Молдавський народно-сценічний танець (23 год)

Заняття на середині зали. Положення рук. Основні кроки та рухи. Етюди на основі молдавських танців.

Практична робота. Виконання положень рук у молдавських танцях. Побудова етюдів на основі молдавських танців.

Виконання основних кроків та рухів: хід з підскоком; біг на місці; боковий хід на одну ногу; припадання (перехресний хід); хід на одну ногу з підскоком; боковий хід із каблука; викиди ніг навхрест.

Виконання етюдів на основі молдавських танців: «Хора», «Жок», «Молдовеняска», «Сирба».

6. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів.

Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами. Експерсії на ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

7. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, четвертий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Екзерсис біля станка	45	10	35
3.	Вправи на середині зали:	89	10	79
3.1.	основні елементи танців Волині та Полісся	20	2	18
3.2.	етюди на основі танців Волині та Полісся	18	2	16
3.3.	елементи італійського народно-сценічноготанцю	13	2	11
3.4.	етюди на основі італійських танців	13	1	12
3.5.	польський танець. Основні положення рук, ніг	5	1	4
3.6.	основні елементи народно-	10	1	9

	сценічнопольського танцю			
3.7.	етюд на основі польських танців	10	1	9
4.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	6	6	-
5.	Пісумкове заняття	2	-	2
Разом		144	28	116

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Екзерсис біля станка (45 год)

Demi. Grand-plie. Battement tendu. Характер гуцульського танцю.
Характер молдавського танцю.

Каблучні вправи. Характер білоруського танцю. *Battement tendu.*
Характер російського танцю. Дрібні вистукування.

Підготовка до «вірьовочки». Характер українського танцю.

Pas portie. Flic-flac. Характер циганського танцю. *Grand battement jete.*
Характер польського танцю.

Практична робота. Виконання напівприсідання та повного присідання в характері українського танцю.

Виконання вправ для розвитку рухливості ступні. Виконання вправ для розвитку рухливості ступні в характері гуцульського танцю.

Коло ногою на підлозі. Виконання каблучних вправ.

Виконання м'яких розворотів ноги. Виконання підготовки до «вірьовочки».

Виконання дрібушок в характері російського танцю. Виконання «змійки».

Виконання *flic-flac*. Виконання великих кидків у характері польського танцю.

3. Вправи на середині зали (89 год)

3.1. Основні елементи танців Волині та Полісся (20 год)

Вивчення основних елементів танців Волині та Полісся.

Практична робота. Виконання вправ: положення рук та переведення їх з позиції в позицію; положення в парах; основні ходи та рухи: потрійний біг з підніманням зігнутої в коліні ноги назад; потрійний біг з перестрибуванням з однієї ноги на другу; крок з підскоком – «скакунець»; полька в парі з перегинанням корпусу з боку в бік; високі «тинки»; «тинок» з переступанням на каблук, потрійний трясучий біг з пристукуванням ногою об підлогу.

3.2. Етюди на основі танців Волині та Полісся (18 год)

Побудова етюдів на основі танців Волині та Полісся: «Буянський скакунець», «Поліська полька», «Крутях», «Трясуха».

Практична робота. Виконання етюдів. «Буянський скакунець», «Поліська полька», «Крутях», «Трясуха».

3.3. Елементи італійського народно-сценічного танцю (13 год)

Особливості та основні елементи італійського танцю.

Практична робота. Виконання вправ: хід вперед з *ballone*; хід вперед з *emboite* назад; перекидання ніг хрест-навхрест (*pas de back*); *echange* в комбінації з *terbouchone* і з поворотом; стрибки на *arabesque*; потрійна дрібушечка із зупинкою на напівзігнутій нозі з просуванням вперед і назад; навички володіння тамбурином.

3.4. Етюди на основі італійських танців (13 год)

Побудова етюдів на основі танцю «Гарантелла».

Практична робота. Виконання етюдів на основі танцю «Тарантелла».

3.5. Польський народно - сценічний танець. (5 год)

Основні положення рук, ніг у польському танці. Характерне положення кисті руки в польському сценічному танці.

Практична робота. Виконання положення ніг. Виконання положення рук.

3.6. Основні елементи польського танцю (10 год)

Основні елементи польського танцю.

Практична робота. Виконання основних елементів польського танцю: «ключ»; крок в сторону з наступними переступаннями; «голубець»; «перебори».

3.7. Етюди на основі польських танців (10 год)

Побудова етюдів на основі польських танців «Полонез», «Краков'як», «Мазурка», «Оберек».

Практична робота. Виконання етюдів на основі польських танців «Полонез», «Краков'як», «Мазурка», «Оберек».

4. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами. Екскурсії на ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

5. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Вищий рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Екзерсис біля станка	40	10	30
3.	Заняття на середині зали	100	10	90
3.1.	Український народно-сценічний танець	40	4	36
3.2.	Угорський народно-сценічний танець.	20	3	17
3.3.	Чеський народно-сценічний танець.	10	1	9
3.4.	Словацький народно-сценічний танець	10	1	9
3.5	Болгарський народно-сценічний танець	20	2	18
4.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		144	22	122

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Екзерсис біля станка (40 год)

Demi. Grand-plie. Характер іспанського танцю. *Battement tendu, battement tendu jete.* Характер буковинського танцю. *Rond de jambe par terre.* Каблучні вправи. *Flic-flac.* Характер циганського танцю. *Battement fondu.* Підготовка до «вірьовочки». Дрібні вистукування. *Battement developpe.* Характер східних танців. *Granr battement jete.* Характер угорського танцю.

Практична робота. Виконання напівприсідання та повного присідання з поєднанням нахилу та перегинання корпусу в усіх позиціях в характері українського та іспанського танців. Виконання вправ для розвитку рухливості ступні (буковинський танець).

Коло ногою на підлозі у поєднанні з нахилом та перегинання корпусу.

Виконання вправ у поєднанні з «колупалочкою», з *demie ronde* та переходами з ноги на ногу (російський танець).

Виконання *flic-flac* у характері циганського танцю, м'яких розворотів ноги (циганський танець); підготовки до «вірьовочки» (український танець); вправ з елементами іспанського танцю; відкривання ноги на 90^0 у східних танцях; великих кидків у характері угорського танцю.

3. Заняття на середині зали (100 год)

3.1. Український народно-сценічний танець (40 год)

Побудова комбінацій та етюдів на основі української хореографії. Трюки, крутки. Вивчення трюків і круток: розножка, кабріолі, оберти, обертас, «піджати» в повороті.

Етюди на основі української хореографії. Побудова етюдів на основі української хореографії: «Плескач», «Гуцулята», «Веселуха».

Практична робота. Виконання комбінацій та етюдів на основі української хореографії: «Плескач», «Гуцулята», «Веселуха». Виконання трюків і круток.

3.2. Угорський народно-сценічний танець (20 год)

Характер угорського танцю. Положення рук, ніг, корпусу, ключові завершення, положення партнерів у парі. Основні кроки і рухи угорського танцю «Чардаш». Побудова етюдів на основі угорських танців «Чардаш», «Понтозоо».

Практична робота. Виконання вправ у характері угорського танцю.

Виконання основних кроків і рухів: синкопована «вірьовочка»; обертас (жіночий поворот); біг у повороті під рукою партнера; хід з підбивкою; хід з потрійним переступанням; хід з підскоком; хід з винесенням ноги на 90^0 ; «голубець» одинарний та подвійний; одинарний та подвійний «ключ»; «ключ» у повороті; *ra de burre* з підбивкою; опускання на коліно з кроку та із стрибка; обертання «голубцями» на місці.

Виконання етюдів на основі угорських танців «Чардаш», «Понтозоо».

3.3. Чеський народно-сценічний танець (10 год)

Характер чеського танцю. Особливості та основні кроки і рухи чеського танцю. Положення рук, основні рухи, ходи

Практична робота. Виконання елементів чеського танцю: положення рук і ніг; розташування виконавців і положення рук в парних і масових танцях; крок із підскоком; крок польки (різновиди); підскоки в парі на одній нозі з підніманням другої ноги вперед, потім назад; основні рухи танцю «Обкрочак».

3.4. Словацький народно-сценічний танець (10 год)

Характер словацького танцю. Особливості та основні кроки і рухи словацького танцю.

Практична робота. Виконання основних кроків і рухів словацького танцю: положення рук і ніг; розташування виконавців і положення рук в парних і масових у танцях; ходовий комплекс; основні рухи танцю «арички», «шпори» (чол); «чепаше», «плескачі»; перескоки з ноги на ногу; оберти в

парі; високі стрибки, зі згинанням ніг у колінах (чол); стрибки через топірець (чол); присядки (чол).

3.5. Болгарський народно-сценічний танець (20 год)

Характер болгарського танцю. Положення рук, ніг, кроки та основні рухи. Етюди на основі болгарського танцю.

Практична робота. Виконання положення рук, ніг: положення ніг «звивка»; низька та висока «звивка»; положення рук «хват»; переплетення «ТИНОМ».

Ходи та основні рухи: прості кроки; перехресні кроки; переступання на напівпальцях пружними спицями; *pa de burre*; «чукче-молоточок»; «пружинка»; «натрисане».

Побудова та виконання етюдів на основі болгарських танці «Северняшки», «Хоро».

4. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Вищий рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	3	3	-
2.	Екзерсис біля станка	41	9	32
3.	Вправи на середині зали:	169	14	155
3.1.	грузинський народно-сценічний танець.	24	2	22
3.2.	основні кроки грузинського танцю	24	2	22

3.3.	етюди на основі грузинського танцю	24	2	22
3.4.	циганський народно-сценічний танець	24	2	22
3.5.	етюди на основі циганського танцю	24	2	22
3.6.	іспанський народно-сценічний танець	25	2	23
3.7.	етюди на основі іспанського танцю	24	2	22
4.	Підсумкове заняття	3	-	3
Разом		216	26	190

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (3 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Екзерсис біля станка (41 год)

Комбінації у характері танців різних народів.

Практична робота. Виконання комбінацій у характері танців різних народів.

4. Вправи на середині зали (169 год)

3.1. Грузинський народно-сценічний танець (24 год)

Основні положення та характерні особливості грузинського танцю.

Практична робота. Виконання положень рук, рухів для рук грузинського танцю.

3.2. Основні кроки народно-сценічного грузинського танцю (24 год)

Основні кроки грузинського танцю.

Практична робота. Виконання основних кроків грузинського танцю: *свла; адгилзе; гвердзе; укусвла; цинсвла; сріала; сада мухлура; сада сріала; сарулі; бруні; чаквра; согда; гасма.*

3.3. Етюди на основі грузинського танцю (24 год)

Етюди на основі грузинських танців «Лезгінка», «Хорумі».

Практична робота Побудова та виконання етюдів на основі грузинських танців «Лезгінка», «Хорумі».

3.4. Циганський народно-сценічний танець (24 год)

Характерні особливості циганського танцю. Елементи циганського народного танцю.

Практична робота. Виконання положення та переводів рук. Виконання кроків та основних рухів, елементів циганського народного танцю. Відпрацювання положення ніг і рук; рухи кистей рук; рухи рук; рухи плечей; основні кроки; «гармошка»; перегинання корпусу; мазки півпальцями з акцентом «до себе», «плескачі» (чол) в долоні, по стегнах, по халявах, по долівці.

3.5. Етюди на основі циганського танцю (24 год)

Етюди на основі циганського танцю.

Практична робота. Побудова та виконання етюдів на основі циганського танцю.

3.6. Іспанський народно-сценічний танець (25 год)

Характерні особливості та елементи іспанського танцю.

Практична робота. Виконання положень та рухів рук. Виконання кроків та основних рухів: *пасо ленто; пасо ларто; падебаск; глісад, бальясе ;*

балянсе на ефасе (з танцю «Хота»); «колупалочка»; кабріолі з боку в бік; опускання на коліно; крок-випад; *рон де жамб ан лер*; підскоки з 4-ї позиції.

3.7. Етюди на основі іспанського танцю (24 год)

Етюди на основі іспанського танцю.

Практична робота. Побудова та виконання етюдів на основі іспанських танців «Хота», «Пасодобль».

4. Підсумкове заняття (3 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Вищий рівень, третій рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Екзерсис біля станка	42	8	34
3.	Вправи на середині зали:	170	26	144
3.1.	український народно-сценічний танець	25	3	22
3.2.	російський народно-сценічний танець	12	2	10
3.3.	білоруський народно-сценічний танець	12	2	10
3.4.	молдавський народно-сценічний танець	12	2	10
3.5.	литовський народно-сценічний танець	12	2	10
3.6.	італійський народно-	15	2	13

	сценічний танець			
3.7.	польський народно-сценічний танець	12	2	10
3.8.	угорський народно-сценічний танець	15	2	13
3.9.	болгарський народно-сценічний танець	12	2	10
3.10	грузинський народно-сценічний танець	12	2	10
3.11	циганський народно-сценічний танець	15	2	13
3.12	іспанський народно-сценічний танець	16	3	13
4.	Підсумкове заняття	2	-	2
	Разом	216	36	180

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Екзерсис біля станка (42 год)

Народно-сценічний танець як складова національної культури. Комплекс рухів та вправ для корпусу, рук, голови в манері і характері народно-сценічних танців.

Практична робота. Виконання біля станка вправ у комбінаціях та в характері танців різних народів.

3. Вправи на середині зали (170 год)

3.1. Український народно-сценічний танець (25 год)

Становлення українського народного танцю. Основи українського народно-сценічного танцю.

Практична робота. Виконання основних елементів, робота над технікою виконання елементів. Постановка нових комбінацій та етюдів. Елементи засобів виразності у танцях українського народно-сценічного танцю. Позиції і положення рук. Положення рук у парних та масових танцях. Танцювальні біги-кроки. «Доріжки» (припадання). «Вихилясники» та «вірьовочки». «Тинки». «Голубці». Велики стрибки. Присядки. «Оберти». Положення рук у парних і масових танцях. Танцювальні кроки. Танцювальні біги. «Дрібушки». Присядки. «Оберти».

Постановка нових комбінацій та етюдів.

3.2. Російський народно-сценічний танець (12 год)

Характерні особливості російського народно-сценічного танцю. Органічне поєднання змісту, характеру руху, музики і костюму. Хоровод. Танець. Кадриль. Види хороводу, танцю, кадрили. Основні елементи російського народного танцю. Позиції ніг. Позиції та положення рук. Положення рук в групових танцях. Рухи рук. Кроки. «Дроби». Елементи російського танцю.

Практична робота. Відпрацювання положень рук і ніг, рухи рук: відкривання рук; рухи рук з хусточкою; схрещування рук на грудях. Положення рук у масових танцях. Основні кроки: прості кроки; перемінний крок; дрібні кроки; бокові кроки. Дріб: дрібна доріжка; дріб із підскоками; на місці, з просуванням, із підскоком у повороті. «Вірьовочка»: проста; подвійна; з переступанням; синкопована. «Колупалочка». «Моталочка». «Плескачі». Присядки. Оберти.

Виконання основних елементів хороводу, кадрили, робота над технікою виконання. Постановка нових комбінацій та етюдів на основі російського народно-сценічного танцю.

3.3. Білоруський народно-сценічний танець (12 год)

Характерні особливості білоруського народного танцю. Елементи білоруського танцю.

Практична робота. Виконання основних елементів, робота над технікою виконання. Положення рук і ніг. Основний крок танцю: боковий крок – «підбивка» (галоп); «моталочки»; потрійний притуп; дріб з каблука; «підбивка» з просуванням уперед.

Крижачок: основний хід танцю; «голубець» з переступаннями; «вихилясник»; «вірьовочка» з переступаннями: оберти на місці (жін); присядки (чол).

Полька - трясуха: положення рук у парному танці: основні рухи польки-трясухи; присядки в парі; «оберти» (жін); присядки (чол).

Постановка нових комбінацій та етюдів.

3.4. Молдавський народно-сценічний танець (12 год)

Характерні особливості молдавського народного танцю. Елементи молдавських танців «Молдовеняска», «Хора».

Практична робота. Виконання основних елементів, робота над технікою виконання молдавських танців «Молдовеняска»; положення рук; положення ніг; розташування виконавців і положення рук у парних танцях; основний крок танцю "Молдовеняска"; крок із підскоком; боковий крок-підбивка; зіскок із каблука на всю ступню з наступним боковим кроком; повороти в парі (руки на плечах або на талії); стрибки з підігнутими ногами.

«Хора»: положення рук; положення ніг; основні рухи танцю «Хора» (повільні кроки в бік із підніманням ноги в перехресне положення, упадання, *balance*, шене та ін.). Постановка нових комбінацій та етюдів.

3.5. Литовський народно-сценічний танець (12 год)

Характерні особливості литовського народного танцю. Основні елементи литовського танцю.

Практична робота. Виконання основних елементів, робота над технікою виконання. Відпрацювання елементів литовського танцю: положення рук, ніг, корпусу; розташування виконавців і положення рук у парних танцях; простий крок; легкий біг; кроки вперед однією ногою навхрест із другою; підскоки почергово то на двох, то на одній нозі; стрибки із I-ої прямої у II-у пряму позицію і навпаки; потрійний притуп; полька; кроки польки з поворотом; стрибки в повороті. Постановка нових комбінацій та етюдів.

3.6. Італійський народно-сценічний танець (15 год)

Характерні особливості італійського народного танцю «Тарантелла».

Практична робота. Виконання основних елементів, робота над технікою виконання танцю «Тарантела». Основний хід тарантели: підскоки з підніманням ноги у положення «біля коліна»; галоп з кроком вперед, почергово з двох ніг. *Pique*: одинарні; подвійні з підскоком на опорній нозі на місці, в повороті; відскок в сторону з винесенням іншої ноги в сторону на каблук. *Changement de pied* із зігнутими ногами. *Pas tombe* в сторону в *I arabesque*. *Sissonne* в позу *attitude*, з ногою в положенні *sur le cou-de-pied*. Зіскоки в II позицію з поворотом на одній нозі у позі *attitude: en dehors u en dedans*. Підскоки на місці в повороті в позі *attitude* назад.

Комбінація танцю «Тарантела». Постановка нових комбінацій та етюдів.

3.7. Польський народно-сценічний танець (12 год)

Характерні особливості польського народного танцю. Елементи польського характерного танцю «Мазурка».

Практична робота. Виконання основних елементів, робота над технікою виконання. Відпрацювання елементів польського характерного

танцю «Мазурка»: положення ніг; положення рук; хвилеподібний рух руки: «ключ» - одинарний, подвійний; «заключення» - одинарне, подвійне; падання вбік у напівприсіданні з наступними двома переступаннями за III позицією (*Pas balance*): «перебір» - на місці з боку в бік у напівприсіданні по I прямій позиції; легкий біг; ковзання однією ногою вперед із підбиванням її другою ногою в напівприсіданні; основний хід «Мазурки». «Голубець» підбивання ноги, відкритої вбік на носок у прямому положенні. Постановка нових комбінацій та етюдів.

3.8. Угорський народно-сценічний танець (15 год)

Характерні особливості угорського народного танцю. Елементи угорського характерного танцю. Положення ніг. Положення рук.

Практична робота. Виконання основних елементів, робота над технікою виконання елементів угорського характерного танцю. Положення ніг. Положення рук. «Ключ» удар каблуками (одинарний, подвійний). «Закінчення» (одинарне, подвійне). Угорський хід: із наступними кроками; крок на пів пальцях і підведення другої ноги у V відкриту позицію. Кабріоль. «Голубець» - по I прямій позиції, під час стрибка - подвійний удар ногами, витягнутими в підйомі. *Pas de bourree* - по I прямій позиції з боку в бік на пів пальцях у напівприсіданні. «Віршовочка» на пів пальцях (на місці, з просуванням назад, із просуванням уперед, у повороті). Опускання на коліно. Постановка нових комбінацій та етюдів.

3.9. Болгарський народно-сценічний танець (12 год)

Характерні особливості болгарського народного танцю. Елементи болгарського танцю.

Практична робота. Виконання основних елементів, робота над технікою виконання елементів болгарського танцю: положення ніг і рук; розташування виконавців у різних танцях: основні кроки; присідання; «ножиці»; «свій коліна»; «три чукні»; *pas de chate*; «віршовочка». Постановка нових комбінацій та етюдів.

3.10. Грузинський народно-сценічний танець (12 год)

Характерні особливості грузинського народного танцю. Основні елементи грузинського танцю. Положення рук в жіночому та чоловічому танцях. Основні ходи.

Практична робота. Виконання основних елементів, робота над технікою виконання грузинського танцю: позиції та положення ніг; позиції та положення рук; рухи рук; *хелсартава*; рухи корпусу, плечей, голови; *евла*; *чаквра*; рухи на колінах (хл); рухи на пальцях ніг (хл); *бруні*; *сада сриала*; *мухлура*; *гасма*; *свела*.

Комбінація грузинського танцю на прикладі «Картулі». Постановка нових комбінацій та етюдів.

3.11. Циганський народно-сценічний танець (15 год)

Характерні особливості циганського танцю. Елементи циганського народного танцю.

Практична робота. Виконання основних елементів, робота над технікою виконання елементів циганського народно-сценічного танцю: положення ніг і рук; рухи кистей рук; рухи рук; рухи плечей; основні кроки; «гармошка»; перегинання корпусу; мазки півпальцями з акцентом «до себе», «плескачі» (хл) в долоні, по стегнах, по халявах, по долівці.

3.12. Іспанський народно-сценічний танець (16 год)

Характерні особливості іспанського народного танцю. Елементи іспанського танцю.

Практична робота. Виконання основних елементів, робота над технікою виконання *Flamenco*: постановка корпусу; позиції ніг і рук; рухи рук, плескання у долоні; кроки вперед і в бік; вистукування, «обертання», опускання на коліна.

Хота: постановка корпусу, ніг, рук, голови; ходовий комплекс; основні рухи танцю.

Постановка нових комбінацій та етюдів.

4. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих вихованців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Учні мають знати:

- назви тренувальних вправ біля станка;
- назви рухів українських народно-сценічних танців, їхні характерні особливості;
- характерні особливості російських народно-сценічних танців;
- характерні особливості білоруських народно-сценічних танців;
- характерні особливості молдавських народно-сценічних танців;
- характерні особливості литовських народно-сценічних танців;
- характерні особливості італійських народно-сценічних танців;
- характерні особливості польських народно-сценічних танців;
- характерні особливості угорських народно-сценічних танців;
- характерні особливості болгарських народно-сценічних танців;
- характерні особливості грузинських народно-сценічних танців;
- характерні особливості циганських народно-сценічних танців;
- характерні особливості іспанських народно-сценічних танців.

Учні мають вміти:

- виконувати тренувальні вправи біля станка;
- виконувати основні положення рук, ніг, корпусу і голови у танцях різних регіонів України;
- виконувати основні рухи російських народних танців;

- виконувати основні рухи білоруських народних танців;
- виконувати основні рухи молдавських народних танців;
- виконувати основні рухи литовських народних танців;
- виконувати основні рухи італійських народних танців;
- виконувати основні рухи польських народних танців;
- виконувати основні рухи угорських народних танців;
- виконувати основні рухи болгарських народних танців;
- виконувати основні рухи грузинських народних танців;
- виконувати основні рухи циганських народних танців;
- виконувати основні рухи іспанських народних танців.

**ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ
ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ АНСАМБЛЮ
НАРОДНО-СЦЕНІЧНОГО ТАНЦЮ**

Інструменти музичні	Кількість
Акордеон	1 шт.
Баян	1 шт.
Фортепіано	1 шт.

Обладнання	Кількість
Бутафорський реквізит	До кожної постановки
Концертні костюми	По кількості учасників
Концертне взуття	По кількості учасників
Репетиційна форма	По кількості учасників
Репетиційне взуття	По кількості учасників

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ваганова А. Основы классического танца / А. Ваганова. – М., 1963.

2. Верховинець В. Весняночка / В. Верховинець. – К.: Музична Україна 1989.
3. Верховинець В. Теорія українського народного танцю / В. Верховинець. – К.: Музична Україна, 1990.
4. Герасимчук Р. Гуцульські танці / Р. Герасимчук. – Л., 1989.
5. Гуменюк А. Народне хореографічне мистецтво України / А. Гуменюк. – К.: АН УРСР, 1963.
6. Джавришвили Д. Грузинские народные танцы / Д. Джавришвили. – Т., 1975.
7. Зайцев Е. Основи народно-сценічного танцю / Е. Зайцев. – К.: Мистецтво, 1976.
8. Захаров Д. Записки балетмейстера / Д. Захаров. – М., 1976.
9. Збірник музичних вправ, ігор і танців “Зірочка”. – К.: Мистецтво, 1974.
10. Копильчак О. Навчальна програма з українського народно-сценічного танцю школи народного танцю “Серпанок” / О. Копильчак., В. Вартовник.
11. Курбет В. Молдавские народные танцы / В. Курбет., М. Мардарь. – Кишинев, 1969.
12. Танці Волині. – К.: Мистецтво, 1973.
13. Ткаченко Т. Народний танець / Т. Ткаченко. – М.: Мистецтво, 1967.
14. Українські народні танці / упорядник А. Гуменюк. – К.: АН УРСР, 1962.

ПРОГРАМА народного танцю

Початковий, основний та вищий рівень

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Одним з найцінніших скарбів самобутньої культури українського народу, яке відображає його багатогранне життя, є танцювальне мистецтво. Народні танці виникли з певних обрядових дійств, виконувались на традиційних народних гуляннях і у своїй більшості являють собою синтетичний вид народної творчості, в якому органічно поєднуються поезія, музика та хореографія. Народний танець має традиційні для кожної місцевості рухи, ритми, костюми і відображає стихійний вияв почуттів, настрою, емоцій.

У танцях відображаються істотні риси характеру українського народу: волелюбність, героїзм, завзяття, винахідливість, дотепність, нестримна веселість. Танці супроводжуються дуже різноманітними мелодіями, значна частина яких виконується в народі як самостійні інструментальні п'єси. Народні танці увійшли до репертуару професіональних і самодіяльних виконавських колективів, особливо дитячих.

Хореографічне мистецтво вчить дітей красі та виразності рухів, формує їхню фігуру, розвиває фізичну силу, витривалість, кмітливість, виховує впевненість у собі, своїх творчих здібностях. Завдяки системному хореографічному навчанню та вихованню учні прилучаються до загальних естетичних та танцювальних надбань, а розвиток їхніх танцювальних та музичних здібностей допомагає більш тонкому сприйняттю професійного хореографічного мистецтва.

Головне у танці – втілення ідейного задуму в живих, правдивих, яскравих образах. Танець є сукупністю виразних, взаємно погоджених рухів,

з'єднаних загальним ритмом, що втілюються в єдину завершену форму. Кожен такий хореографічний твір вимагає від учнів емоційності, творчої активності, мобілізації усіх фізичних і духовних сил.

Підґрунтям занять в ансамблі танцю є програма, яка передбачає системне та послідовне навчання, розвиток та естетичне виховання учнів. Керівник, виходячи із змісту програми, має змогу творчо підходити як до проведення занять, так і до постановочної роботи, враховуючи можливості учнів та керуючись метою гармонійного розвитку особистості дитини.

Метою програми є формування компетентностей особистості засобами народного танцю.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

1. Пізнавальної, що забезпечує ознайомлення з основними поняттями, елементами та рухами народних танців.
2. Практичної, що сприяє оволодінню навичками та основними елементами та рухами народних танців.
5. Творчої, що забезпечує формування творчих здібностей вихованців у процесі оволодіння хореографічним мистецтвом, розвиток естетичних почуттів, смаків, емоційно-почуттєвої сфери.
6. Соціальної, що сприяє вихованню дбайливого ставлення до надбань світової, вітчизняної культури, мистецтва, духовних та матеріальних цінностей рідного краю народних традицій, національної свідомості, самореалізації в соціумі засобами мистецтва, професійного самовизначення.

Основою хореографічного навчання в ансамблі народного танцю є розучування та виконання танців народів України і світу. Разом з тим, для ефективного розвитку танцювальної культури учнів програмою передбачено поєднання між собою танцювальних вправ і танцювальних рухів класичного, народного та історично-побутового танцю. Окрім цього, в процесі навчання діти отримують елементарні знання з музичної грамоти.

Програма розрахована на 10 років навчання. Вона поділяється на три рівні навчання: початковий – 2 роки (діти віком 5-7 років), основний – 4 роки

навчання (діти віком 8-12 років) та вищий – 4 роки навчання (діти віком 13-17 років).

Навчання дітей віком 5-7 років починається із вправ на орієнтування у просторі, що має підкріплюватися якісним і доступним музичним матеріалом. Саме на цьому етапі навчання головним завданням є набуття вихованцями координації слухових та рухових навичок.

Заняття *par terre* необхідно вводити з перших днів навчання як засіб для ефективного розвитку тих груп м'язів та суглобів учнів, які недостатньо використовуються при виконанні інших вправ. Ці заняття сприяють зміцненню та поступовому еластичному розтягуванню м'язів учнів, розвитку пластичності, гнучкості через укріплення кісткового апарату.

Основою навчання в хореографічному колективі є класичний танець. Побудовані за схемою ускладнення, вправи з класичного танцю (його елементи) готують дітей до більш складних танцювальних рухів та фізичного навантаження, укріплюють м'язи спини, рук, ніг, сприяють розвитку координації рухів, правильній поставі корпусу. Слід зазначити, що вправи з класичного танцю, хоча й подаються у простій формі, усе ж є досить обтяжливими для дітей початкового рівня навчання, а тому на них відводиться невеликий обсяг часу: від 8-10 хвилин на 1-му році навчання до 10-20 хвилин на 2-му. Робота над елементами класичного танцю поділяється на 2 частини: біля станка та на середині залу. До роботи біля станка розпочинається не раніше 2-го півріччя першого року навчання.

Підготовка до виконання народних танців відбувається в процесі вивчення елементарних вправ народно-сценічного танцю, елементів і танцювальних композицій народних танців. Робота над елементами народного танцю проводиться паралельно з вивченням класичного танцю.

Вивчається танцювальний матеріал історичних (бальних) танців, який сприяє розвитку почуття пози та знайомить учнів із стилями та манерами різних епох.

Постановочна робота і репетиції відбуваються протягом усього навчально-виховного процесу і має на меті розвиток творчих та акторських здібностей учнів, розуміння змістовності танцювального образу.

На програму 1-2-го років початкового рівня навчання відводиться 144 год. Заняття проходять 2 рази на тиждень по 2 години.

У навчання дітей віком 8-12 років вводяться нескладні ритмічні комбінації з 2-х або 3-х різноманітних, добре засвоєних рухів. Можна ввести між вправами зв'язуючі рухи – *pa de burre, balance*. Екзерсис біля станка корисно давати в положенні *en face*, але на середині залу вправу необхідно виконувати в *epaulement*. Темп виконання вправ на основному рівні навчання поступово прискорюється, змінюється для більшості вправ і рахунок. Якщо на початковому рівні усі стрибки виконувалися окремо на 1 такт у музичному розмірі 4/4 з паузою, то тепер виконуються вже на 1 такт 2/4 без паузи (*plie* – затакт).

Етюдна робота базується на основі вивченого матеріалу. Вивчаються елементи українського, російського, білоруського, молдавського танців, а також композиції з окремих рухів.

На реалізацію програми 1-4-го років основного рівня навчання відводиться 216 год. Заняття проходять 2 рази на тиждень по 3 години.

Заняття на вищому рівні навчання проводяться на більш складному матеріалі, оскільки учні віком 13-17 років уже мають певну підготовку і є ансамблем. Тепер в процесі занять ширше комбінуються уже вивчені вправи. На вищому рівні навчання вправи біля станка виконуються без пауз, в більш швидкому темпі, складніших варіаціях та комбінаціях.

На програму 1-4-го року вищого рівня навчання відводиться 288 год. Заняття проходять 4 рази на тиждень по 2 години.

Програма інтегрує знання гуртківців з хореографії, ритміки, музики, художньої культури, фізичного навчання.

У програмі враховано вимоги освітньої галузі «Естетична культура» Державного стандарту базової і повної середньої освіти та передбачено

індивідуальну роботу з вихованцями згідно з Положенням про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.12.2008 N 1123).

Програма є орієнтовною, а тому керівник колективу може вносити зміни та доповнення у її зміст. Кількість годин та їх розподіл за темами програми теж є орієнтовними. Керівник колективу може сам визначати доцільність такого розподілу і вносити до програми відповідні корективи.

Початковий рівень, перший та другий роки навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Абетка музичного руху	10	3	7
3.	Заняття <i>par terre</i>	22	2	20
4.	Елементи класичного танцю	25	3	22
5.	Народно-сценічний танець	25	3	22
6.	Історико-побутовий танець	10	3	7
7.	Етюдна робота. Постановка танцю	40	10	30
8.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	8	-
9.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		144	34	110

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Абетка музичного руху (10 год)

Вступна і заключна частини музичного матеріалу. Елементарні ритмічні малюнки. Виділення сильної долі (музичний розмір 2/4, 3/4, 4/4).

Практична робота. Виконання музично-просторових вправ: кроки на місці та з просуванням по прямій та по колу; повороти (праворуч, ліворуч); маршування за темпом і ритмом музики; фігурне марширування з перебудовами; малюнки танцю (коло, «зірочка», «конверт»). Розвиваючі та рухливі ігри на основі музичного матеріалу.

3. Заняття *par terre* (22 год)

Заняття для ефективного розвитку груп м'язів та суглобів вихованців.

Практична робота. Вправи у положенні сидячи. Виконання вправ для рухливості гомілково-стопних суглобів та вироблення підйому; для розвитку стегнових, колінних, гомілково-стопних суглобів та відповідних груп м'язів; вправи для розвитку еластичності м'язів ніг («метелик», «розніжка» з різноманітними нахилами корпусу).

Вправи у положення лежачи. Виконання вправ для зміцнення пресу: на спині – «ножиці», «велосипед», «берізка», «ванька-встанька»; на животі – «жабка», «літак», «човник», «гойдалка».

4. Елементи класичного танцю (25 год)

Вивчення елементів класичного танцю біля станка (обличчям до станка) та на середині залу.

Практична робота. Виконання вправ біля станка:

Постановка корпусу, *Demi plie*, *Battement tendu*, *Battement tendu z demi plie*.

Положення ноги на *sur le cou de pied*: підготовча вправа до *battement frappe*; притягання натягнутої стопи робочої ноги в максимально виворітному положенні до гомілки опорної ноги, над її кісточкою спереду і ззаду - обличчям до станка за I-ю позицією ніг. Музичний розмір 2/4.

Battement frappe – ударний батман – обличчям до станка (після засвоєння №5) за I-ю позицією ніг і тільки вбік. Музичний розмір 2/4.

Demi rond de jambre par terre – півколо ногою по підлозі – обличчям до станка за I-ю позицією ніг, по точках. Музичний розмір 2/4, 3/4.

Положення ноги “біля коліна” – підготовча вправа до *passé* (прохідний рух) – підняття та утримання робочої ноги у виворітному положенні “біля коліна” опорної - обличчям до станка за I-ю позицією ніг. Музичний розмір 2/4.

Releve на півпальці - обличчям до станка за I-ю позицією ніг. Музичний розмір 2/4.

Виконання вправ на середині зали:

1. Позиції ніг – чотири основні позиції класичного танцю: I-а, II-а, III-я, пізніше V-а.
2. Позиції рук – три основні позиції рук: I-а, II-а, III-я та підготовче положення.
3. *Port de bras* – скоординований рух рук, голови, корпусу. Підготовча та I-а форма.
4. Стрибки *temps live sauté* – повторювані стрибки з 2-х ніг на 2-і за I-ю позицією.
5. Танцювальні елементи – уклін, танцювальний крок з носка (за I-ю позицією ноги), *pas couru* – дрібний стрімкий біг.

5. Народно-сценічний танець (25 год)

Елементи та композиції народного танцю. Вправи на середині зали.

Практична робота. Виконання вправ:

1. Позиції ніг – класичні I-а, II-а, III-а, закриті – IV-а.
2. Позиції рук – три основні позиції (з «відкритими долонями»).
3. Положення рук – «на талії», «за спиною», «на спідниці».
4. Піднімання на півпальці за IV -ю позицією.
5. Стрибки за IV -ю позицією з 2-х ніг на 2-і та на 1-й нозі.

6. «Перестукування» – у різних ритмічних сполученнях.

7. «Колупалочка» – почергове відведення ніг убік на носок (в закритому положенні) та на ребро каблука (п'ятку) – у відкритому положенні.

8. Притупування – поодинокі (удари стопою однієї ноги об підлогу всією стопою); подвійні (крок убік з притупуванням); потрійні (перестукування з почерговими ударами ніг об підлогу).

9. Підготовчі вправи до обертів – повороти по точках на 90, 180, 360 градусів.

10. Робота з хлопчиками над трюками: напівприсядки (в *grand hlie*) – «м'ячик» за IV-ю позицією ніг, «жабка» - за I-ю позицією ніг; присядки – «кручена» гуцульська за IV-ю позицією ніг, присядка-розніжка за I-ю позицією ніг; «повзунець» з упором на обидві руки («крокодил»); підготовчі вправи до «підсічки», «млинка»; хлопання та «хлопавки» (поодинокі) в долоні, по стегну, по гомілці.

11. Елементи українського танцю: положення рук, голови, корпусу, «колупалочка» проста, «колупалочка» з потрійним притупуванням, основний хід «гуцулки», бічна доріжка (припадання).

12. Елементи російського танцю: положення рук, голови, корпусу, простий хід з просуванням вперед (назад), перемінний крок, притупи, поодинокі дроби, «гармошка», хлопання та «хлопавки» (поодинокі).

13. Елементи латвійського танцю: положення рук, голови, корпусу, простий хід (на всю стопу), бокові перестрибування з боку в бік, крок з підскоком, ковзний крок на обох ногах, потрійне притупування – галоп, полька.

14. Елементи естонського танцю: позиції рук, положення рук, голови, корпусу в соло, парних танцях, легкий біг (на півпальцях), крок з підскоком, ковзний крок, полька – три невеликих кроки на низьких півпальцях (за IV-ю позицією ніг), потрійна кінцівка, оплески, оплески в комбінації з притупуваннями.

6. Історико-побутовий танець (10 год)

Найпростіші елементи танців гавот, полонез, полька. Музика, стиль, манера, костюми, зачіски.

Практична робота. Виконання положення рук, голови, корпусу; уклону; *pas chasse*; основного кроку гавоту, полонезу; *pas* польки.

7. Етюдна робота. Постановка танцю (40 год)

Характер та основні хореографічні особливості танцю (сольна робота, робота в парі, малюнок танцю, його частини). Музично-танцювальна природа танцю

Практична робота. Втілення вивчених елементів класичного, народного, історично-побутового танців у невелику художньо завершену форму.

Розучування легких народних та сюжетних танців, що базуються на простому музичному матеріалі (народні та дитячі пісні «Перепілка», «Валянки», «Антошка», казкові сюжети «Муха-Цокотуха», «Пташиний двір», «Мишенята»).

8. Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Дитячі ранки, родинні свята, пізнавально-ігрові програми, конкурси.

Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами. Експерсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

9. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Відкритий урок. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, перший-четвертий роки навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/ п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Абетка музичного руху	4	4	-
3.	Елементи класичного танцю	64	4	60
4.	Народно-сценічний танець	32	4	28
5.	Історико-побутовий танець	10	2	8
6.	Етюдна робота. Постановка танцю	74	10	64
7.	Робота над концертним репертуаром	20	2	18
8.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	8	-
9.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		216	36	180

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Абетка музичного руху (4 год)

Вступні акорди. Заключні акорди. Прослуховування народних мелодій у виконанні оркестрів народних інструментів; марші (спортивні, військові); вальси (швидкі, повільні). Повільні хороводні та швидкі плясові російського та білоруського танців. Балети Петра Чайковського «Лускунчик», «Спляча красуня», «Лебедине озеро». Лібретто балету.

3. Елементи класичного танцю (64 год)

Вивчення матеріалу за темою.

Практична робота. *Demi plie. Grand plie. Battement tendu. Battement tendu jete* – рух з *rond de jambre par terre. Battement fondu. Battement frappe. Battement soutenu. Battement releve lent. Grand battement jete. Releve..* Виконання вправ на середині зали: пози класичного танцю *croisee, effase. Port de bras*: перше *port de bras*; друге *port de bras*; третє *port de bras. Arabesque*: перший *arabesque*; другий *arabesque*; третій *arabesque. Allegro: temps live sauté; changement de pieds; pas encharpe.*

4. Народно-сценічний танець (32 год)

Підготовчі рухи: нахили головою, удар ногою, переступання з ноги на ногу, плескання руками, удари руками. Позиції рук і ніг.

Практична робота. Виконання вправ: *demi plie, battement tendu, battement jete, rond de jambre par terre, passe, battement releve lent, grand battement jete, releve, port de bras*, стрибки (IV-а позиція, з піджатими ногами).

Виконання обертань і трюків на середині зали.

5. Історично-побутовий танець (10 год)

Вивчення основних елементів історично-побутових танців.

Практична робота. Виконання вправ: Позиції ніг та рук для історично-побутових танців. Танцювальний крок. *Pas balance* на місці, з рухом уперед, назад із рухом рук. *Pas* галопу вперед і назад. *Pas* польки на місці, уперед, назад і вбік; з рухом вперед і назад; в оберті. *Pas* вальсу (у три *pas*) праворуч і ліворуч. Вальсовий «стібок». *Pas* вальсу, об'єднане з *pas balance* і з «стібком». *Pas de basque* – уперед, *pas de basque*, об'єднане з *pas balance* і з рухом рук. *Pas* полонезу.

6. Етюдна робота . Постановка танцю (74 год)

Вивчення характеру та основних хореографічних особливостей українського, російського, білоруського, молдавського танців. Вивчення композицій з окремих рухів.

Музично-танцювальна природа танцю. Зміст танцю. Складні танцювальні рухи. Вивчення фігур та побудов. Вивчення вступу до танцю. Національні костюми.

Практична робота. Виконання етюдів на основі українського, російського, білоруського, молдавського танців. Виконання композицій з окремих рухів.

Виконання під музику рухів, на основі яких будується танець. Виконання складних танцювальних рухів: рухів ніг, об'єднаних рухів ніг і рухів рук, об'єднаних рухів ніг і рухів рук з рухами голови і корпусу. Синхронне виконання. Виразність виконання. Виконання загальної композиції.

7. Робота над концертним репертуаром (20 год)

Підбір репертуару відповідно до віку, інтересів та хореографічної підготовки вихованців.

Практична робота. Проведення генеральних репетицій.

8. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Дитячі ранки, родинні свята, пізнавально-ігрові програми, конкурси.

Відвідання концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами. Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

9. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Вищий рівень, перший-четвертий роки навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Абетка музичного руху	6	2	4
3.	Елементи класичного танцю	70	6	64
4.	Народно-сценічний танець	70	6	64
5.	Історично-побутовий танець	25	5	20
6.	Етюдна робота	20	4	16
7.	Постановка танцю. Робота над концертним репертуаром	93	9	84
8.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		288	34	254

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Абетка музичного руху (6 год)

Темпові позначення: *adagio, vivo, lento, lirgo, andante, allegro*.

Практична робота. Виконання вправ класичного, народного та історично-побутового танців.

3. Елементи класичного танцю (70 год)

Культура рухів рук, виразність, техніка, естетика малюнка та закономірності переходів рук з одного положення в інше. Закономірності правильної та швидкої зміни поворотів корпусу у різноманітних ракурсах.

Правила загальної координації рухів корпусу, ніг, голови і рук. Естетика і техніка рівноваги. Послідовність та розкладання рухів на елементи. Типи стрибків. Критерії виконавської діяльності.

Практична робота. Виконання вправ: *Battement tendu* з нажимом у бік. Музичний розмір 2/4. *Battement tendu jete pique*, пружний кидок робочої ноги з колючим акцентом об підлогу. Музичний розмір 2/4. *Rond de jambe par terre* на *demi plie – en dehors, en dedans*. Музичний розмір 3/4. *Rond de jambe l'air - en dehors, en dedans*, обертальні рухи зігнутої в коліні робочої ноги в повітрі. Музичний розмір 3/4. *Battement frappe* на 45° в позах *epanlement croise'e efface'e* в номінації з *releve* на півпальці. Музичний розмір 2/4. *Doublee battement frappe* вбік, пізніше - хрестом. Музичний розмір 3/4. *Battement fondu* на 45°, хрестом. Музичний розмір 3/4. *Battement soutenu* на 45° (90°). Музичний розмір 3/4. *Battement de'veloppe* на 90°. Музичний розмір 2/4, 3/4. *Grand battement jete pointe'*. Музичний розмір 2/4. *Grand battement jete balancoir* за IV-у позицію ніг – швидкий великий кидок робочої ноги в IV -у позицію на 90° (вперед-назад) через *passé par terre* (прохідний рух по підлозі через I-у позицію ніг). Музичний розмір 2/4. *Adagio* – комплекс елементів класичного танцю, в якому відбувається повільний перехід від однієї пози класичного танцю до іншої. Музичний розмір 3/4.

Робота на середині зали. *Tempslie* через *pas de'gage'*. Музичний розмір 3/4. *Port de bras* – скоординована робота рук, голови, корпусу. I-а, II-а, III-я, IV-а, пізніше V-а форма *port de bras*. Музичний розмір 3/4. Великі пози в положенні *epaulement croise'e, efface'e, ecartet* на 45, 90°. *Arabes gues*. Музичний розмір 3/4. *Allegro* – група стрибків, різних за складністю та технікою виконання. Музичний розмір 2/4: *temps live sauté* у I-й, II-й, V -й позиціях; *changement de pieds* (стрибки за V-ю позицією із зміною ніг у повітрі); *pas encharpe* (стрибки з двох ніг на дві із зміною позицій в повітрі, з V-ї в II-у і навпаки); *sissones: sissone simple, onverbe, fermee; pas assemble; pas gete*.

4. Народно-сценічний танець (70 год)

Довершення раніше вивчених тренувальних рухів.

Практична робота. Виконання вправ: напівприсідання, *plie*, *battement tendu*; *battement tendu gete*; *rond de jambre i rond de pied*; *flic- flac*; *passé*; *battement fondu*; *battement developpe*; *grand battement jete*; *port de bras*.

Робота на середині зали: тренувальні вправи; розучування елементів народного танцю:

а) елементи українського танцю – «доріжка» (проста, плетена), «вихилясник», «тинок» (жін), «тинок високий» (чол), «вірьовочка», «голубці» (жін), «кабріоль», «обертас», присядки (з *battement*, «закладки», «повзунці», «підстили», «млинок», (чол)), стрибки («кільце», «розтяжка» (чол)).

б) елементи російського танцю – «перемінний крок», «дрібушки» (різного виду), «російський ключ» (одинарний, подвійний), «упадання», «вірьовочка» (одинарна, подвійна), «моталочки», «молоточки», хлопання (чол), оберти за VI-ю позицією (жін), присядки (розтяжка, «закладка» (чол)), стрибки («щупан», «пістолет», «розтяжка», «яструб»).

в) елементи болгарського танцю – синкопована «доріжка», крок з підскоком, «ножиці», «пайдушка», перескакування з ноги на ногу, дрібні перестукування, ключ, бічні кроки, «ситно», «свій кольні».

Технічні вправи – *allegro*.

5. Історико-побутовий танець (25 год)

Вивчення основних елементів історично-побутових танців. Елементи історичних танців XVII століття.

Практична робота. Виконання танців і вправ: вальс (в три *pas*) в лівий бік парами. Вальс (в два *pas*) без побудови в пари.

Основні елементи бальної мазурки: *pas couru*; *pas gala*; *coup de falon*; *pas boiteux*; *pas boiteux en tournant* . Виконання без перебудови в пари, в парах.

Виконання елементів історичних танців XVII століття: чоловічі та жіночі реверанси; основні кроки менуету; основні рухи романески; танцювальна композиція менуету; фігури романески.

6. Етюдна робота (20 год)

Вивчення характеру та основних хореографічних особливостей українського, російського, білоруського, молдавського танців. Вивчення композицій з окремих рухів.

Практична робота. Самостійне виконання етюдів на основі українського, російського, білоруського, молдавського танців. Виконання композицій з окремих рухів.

7. Постановка танцю. Робота над концертним репертуаром (93 год)

Музично-танцювальна природа танцю. Зміст танцю. Складні танцювальні рухи. Вивчення фігур та побудов.

Підбір репертуару відповідно до віку, інтересів та хореографічної підготовки учнів.

Практична робота. Виконання під музику рухів, на основі яких будується танець. Виконання складних танцювальних рухів: рухів ніг, об'єднаних рухів ніг і рук, об'єднаних рухів ніг і рук з рухами голови і корпусу. Синхронне виконання. Виразність виконання. Виконання загальної композиції.

Проведення генеральних репетицій.

8. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Учні мають знати:

- поняття колони, шеренги, інтервалу, кола, діагоналі;
- позиції ніг, рук, голови, корпусу;
- правила координації рухів ніг, рук, голови, корпусу;
- поняття «музична фраза», «затакт»;
- правила виконання ритмічно-рухових вправ та вправ на підлозі;
- елементи екзерсису;
- елементи класичного танцю;
- основні елементи історично-побутових танців;
- характер та основні хореографічні особливості народного танцю;
- прості елементи гавоту, полонезу, польки;
- рухи українського, російського та інших народних танців;
- різновиди «віршовочок», «моталочку» в комбінаціях;
- різновиди обертання по діагоналі.

Учні мають уміти:

- ритмічно ходити, легко бігати;
- змінювати рухи відповідно до характеру музики;
- передавати рухами та мімікою різноманітні за характером музичні образи;
- виконувати елементи класичного танцю;
- виконувати елементи народно-сценічного танцю, тренаж, танцювальні комбінації та етюди;
- виконувати елементи українського, російського, білоруського та інших народних танців.

**ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ
ДЛЯ РОБОТИ ХОРЕОГРАФІЧНОГО КОЛЕКТИВУ
НАРОДНОГО ТАНЦЮ**

Інструменти музичні	Кількість
----------------------------	------------------

Акордеон	1 шт.
Баян	1 шт.
Фортепіано	1 шт.

Обладнання	Кількість
Бутафорський реквізит	До кожної постановки
Концертні костюми	По кількості вихованців
Концертне взуття	По кількості вихованців
Репетиційна форма	По кількості вихованців
Репетиційне взуття	По кількості вихованців

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Базарова Н. Абетка класичного танцю/Н. Базанова, В. Мей.– Л., 1983.
2. Березова Г. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах/Г. Березова. – К.: Музична Україна, 1985.
3. Богаткова Л. Танцы для детей/Л. Богаткова. – М., 1968.
4. Богаткова Л. Танцы разных народов/Л. Богаткова. – М., 1958.
5. Бондарчук Л. А. Методика хореографічної роботи в школі і позашкільних закладах/Л.А. Бондарчук. – К.: Музична Україна, 1985.
6. Верховинець В. М. Теорія українського народного танцю/В.М. Верховинець. – К.: Музична Україна, 1990.
7. Васильєва Є. Танець/Є. Васильєва. – М.: Мистецтво, 1968.
8. Васильченко Т. Золоты зерна/Т. Васильченко. – К., 1963.
9. Габович М. Душой исполненный полет/ М. Габович. – М., 1967.
10. Гребенщиков С. Н. Сценические белорусские танцы/ С. Н. Гребенщиков. – Минск, 1974.
11. Гуменюк Л. І. Українські народні танці/ Л. І. Гумелюк. – К., 1969.

12. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю/ Є. Зайцев. – К., 1974.
13. Костровецкая В. Школа классического танца/ В. Костровецкая. – Л., 1969.
14. Кремшевская Т. Д. Агрипина Ваганова/ Т.Д. Кремшевская. – Л., 1981.
15. Мастера балета самодеятельности. – М., 1979.
16. Серебряников Н.Н. Поддержка в дуэтном танце/ Н.Н. Серебряников. – Л., 1985.
17. Українські народні танці. – К., 1961

ПРОГРАМА з хореографії

Початковий, основний та вищий рівні

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Танцювальне мистецтво є невичерпним джерелом збагачення особистості. Завдяки систематичній хореографічній освіті учні набувають не лише професійних навичок, а розвивають почуття колективізму, працелюбності, зібраності, витримки, чуйності, почуття патріотизму, національної гідності, інтересу до історії рідного краю.

Танець є одним із доступних видів творчості, у якому синтезовані музичне та драматичне мистецтво, елементи пантоміми, живопису, скульптури. Він вчить вихованців красі та виразності рухів, сприяє загальному розвитку особистості. Заняття хореографією розвивають мислення і фантазію, виховують пластичну культуру, культуру руху, знайомлять дітей з найважливішими музично-хореографічними засадами.

Метою програми є формування компетентностей особистості засобами хореографії.

Основні завдання полягають у формуванні:

1. Пізнавальної компетентності, що забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, які стосуються хореографічного мистецтва.
2. Практичної компетентності, що сприяє оволодінню навичками хореографічного мистецтва.
3. Творчої компетентності, що забезпечує формування творчих здібностей вихованців у процесі оволодіння хореографічним мистецтвом, розвиток естетичних почуттів, смаків, емоційно-почуттєвої сфери.
4. Соціальної компетентності, що сприяє вихованню дбайливого

ставлення до надбань світової, вітчизняної культури, мистецтва, духовних та матеріальних цінностей рідного краю народних традицій, національної свідомості, самореалізації в соціумі засобами мистецтва, професійного самовизначення

Програма розрахована на 8 років навчання за трьома рівнями (початковий, основний та вищий), поєднує тренажні вправи з танцювальними рухами класичного, народно-сценічного, історично-побутового танцю.

До колективу приймаються фізично здорові діти віком від 6 до 16 років. Враховуються також творчі можливості кожної дитини.

Групи комплектуються з 15-25 осіб. Вони поділяються на концертні та підготовчі. Концертні групи формуються після 2-х років навчання; до них зараховуються найбільш здібні і добре підготовлені фізично діти. Вони вчать основний репертуар колективу, виступають на концертах, їздять на гастролі. Підготовчі групи дублюють, в основному, репертуар концертних, виступаючи на дитячих святах, ранках тощо.

Погодинне навантаження розподіляється: один рік початкового рівня навчання – по 1-й годині двічі на тиждень, перший-третій роки основного рівня навчання – по 2 години тричі на тиждень, перший та наступні роки вищого рівня навчання – по 3 години тричі на тиждень.

Навчання в хореографічному колективі допомагає вихованцям краще засвоювати матеріали багатьох шкільних предметів і навчальних курсів: «Хореографія», «Ритміка», «Музика», «Художня культура», «Фізичне навчання».

У програмі враховано вимоги освітньої галузі «Естетична культура» Державного стандарту базової і повної середньої освіти та передбачено індивідуальну роботу з вихованцями згідно з Положенням про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.12.2008 N 1123).

Програма є орієнтовною, а тому керівник колективу може вносити зміни та доповнення у її зміст, порядок вивчення навчальних тем, розподіляти години за темами програми.

Початковий рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Колективно-порядкові та ритмічні рухи	24	4	20
3.	Вправи для розвитку техніки танцю	96	8	88
4.	Музичні ігри і танці	12	-	12
5.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	-	8
6.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		144	14	130

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Колективно-порядкові та ритмічні рухи (24 год)

Постановка корпусу, рук, ніг, голови. Побудова і перебудова групи. Поняття колони, шеренги, інтервалу, кола, діагоналі. Музичні ігри та музичні завдання на слухання, аналіз танцювальної музики. Різноманітні образи музики: веселий, сумний, ліричний, ніжний, вольовий тощо.

Практична робота. Розвиток елементарних навичок координації рухів; виконання колективно-танцювальних вправ: фігурне крокування, побудови та перебудови на місці і в русі.

Музично-ритмічні вправи: прослуховування простої музики, плескання ритмічних малюнків; рухи в характері і темпі музики, початок і кінець рухів разом з музикою; передача музичного образу через рухи. Імпровізація під музику (вправа «У лісі»).

3. Вправи для розвитку техніки танцю (96 год)

Позиції ніг (I, II, IV). Положення рук. Напівприсідання. Стрибки. Підскоки. Опора. Робоча поза.

Практична робота. Вправи для розвитку техніки танцю: позиції ніг (I, II, IV); уклін (для дівчат і для хлопців); положення рук, напівприсідання і підняття на півпальці; стрибки по IV позиції; підскоки на місці і в русі з високо піднятими колінами.

Вправи на підлозі: розведення ступні із IV в I позицію, сидячи на підлозі: нахили до колін, розкривання ніг убік, нахили вперед до правої та лівої ноги; лежачи на підлозі: вправа «ножиці», «велосипед», «жабка»; «шпагат»: ліва, права нога, поперечний.

Танцювальні елементи: танцювальний крок з носка; перемінний крок; крок убік з напівприсіданням у IV позиції; крок із підскоком; винесення ноги на носок і п'ятку; *pas* галоп; *pas* польки; винесення ноги убік (опорна нога зігнута, корпус низько нахилений); українська «колупалочка»; приставні кроки убік; гуцульський крок; «чесалочка»; основний крок білоруського танцю; винесення ноги на п'ятку, м'ячик, IV і I позиції.

4. Музичні ігри і танці (12 год)

Практична робота. Проведення дитячих ігор для розвитку музично-слухового сприйняття: «Звірі і птахи», «Пташиний двір», «Кіт і миші», «Після дощу».

Танці: «Побіжимо і потанцюємо», «Галоп по колу», «Хочу – не хочу», «Чебурашка».

Виконання рухів танців: «Український танок», «Концертний вальс», «Мама», «Весела полька».

5. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами.

Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

6. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Колективно-порядкові та ритмічні рухи	10	2	8
3.	Вправи для розвитку техніки танцю	112	6	106
4.	Музичні ігри	10	-	10
5.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	-	8
6.	Підсумкове заняття	2	-	2

Разом	144	10	134
-------	-----	----	-----

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Колективно-порядкові та ритмічні рухи (10 год)

Основні елементи класичного екзерсису біля станка. Вивчення колективно-танцювальних вправ: фігурне крокування, побудови, перебудови. Ритмічно-рухові вправи: темп, оплески і притупи. Поняття про затакт. Почуття контрасту звучання. Артистизм виконавців.

Практична робота. Колективно-танцювальні вправи: фігурне крокування (просування по діагоналі, колу, розходження парами, четвірками, крокування на високих півпальцях, п'ятках, з високо піднятими колінами); побудови «ланцюжка», «змійки», «равлика»; перебудова із колони в шеренгу крокуючи, із шеренги - в ланцюг тощо. Ритмічно-рухові вправи. Імпровізація під музику.

3. Вправи для розвитку техніки танцю (112 год)

Ознайомлення із класичним танцем. Вивчення екзерсису. Екзерсис біля станка. Екзерсис на середині зали. *Adagio* і *allegro*. Вивчення рухів і танцювальних комбінацій при постановці танців. Вивчення танців і їхніх рухів із репертуару ансамблю.

Практична робота. Екзерсис біля станка (обличчям до палиці): постановка корпусу, рук, ніг, голови; *demi plie*; *battement tendu*; *battement tendu jete*; *ronde de jamb par terr*; *passé par terre*; *sur le kou de pied*; *port de bras*; *soute*; положення голови; *releve*; I, II, III позиції рук; *port de bras*. Уклін кніксен – у дівчат. Уклін у хлопців. Вправи на підлозі: почергове підняття

ніг, перехід на «берізку»; робота над виворотністю паху; виконання вправ «дельфін», «шпагат», «місточок».

Вивчення танцювальних елементів. Російський танець: крок хороводу; крок із притупом; потрійний крок; припадання; притупи; присядка у хлопців із виведенням ноги вперед; плескання по стегнах, колінах.

Український танець: підготовка до «віршовочки»; «віршовочка»; «бігунець»; присядка «м'ячик» у IV позиції.

Білоруський танець: положення рук; галоп із притупом; присядка з винесенням ноги вперед на п'ятку.

4. Музичні ігри (10 год)

Практична робота. Музична гра для розвитку музично-слухового сприйняття «Гуси і вовк». Музично-ритмічні вправи «Хто краще стрибає», «Передавання хусточок».

5. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі з професійними хореографами.

Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

6. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні

1	Вступне заняття	2	2	-
2	Музично-просторові вправи	24	2	22
3	Елементи класичного танцю	65	6	59
4	Елементи народно-сценічного танцю	50	3	47
5	Постановочна робота, репетиції	65	8	73
6	Експерсії, виставки, фестивалі. конкурси	8	-	8
7	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		216	21	195

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Музично-просторові вправи (24 год)

Положення рук, вправи для рук. Основні кроки та рухи. Вправи для хлопців. Вправи для дівчат. Вправи для пластичності корпусу.

Практична робота. Виконання вправ у заданому стилі і характері українського танцю. Виконання основних кроків та рухів. Виконання вправ для хлопців. Виконання вправ для дівчат. Виконання вправ для пластичності корпусу.

3. Елементи класичного танцю (65 год)

Екзерсис біля палиці. Виконання рухів із правої, лівої ноги. Положення голови та кисті. Постановка корпусу. Положення рук у II позиції. Виворотність ніг.

Практична робота. Виконання вправ у I-й, V позиціях. *Demi grand plie* I, II, V позиції. *Battement tendu*. *Battement tendu z demi plie*. *Battement jete*.

Battement jete, pike. Ronde de jamb par terre z port de bras (в поєднанні з прогинанням корпусу назад, вперед). *Battement fondu. Battement frappe. Passe* по V позиції. *Battement releve jend* (піднімання ноги на 90°). *Grand battement jete* по V позиції (по точках). *Battement developpe*.

Розтяжка на станку. *Releve* I, II, V позиції. Виконання вправ на середині зали. *Balanse*, поєднання з позиціями рук. Крок *pas couru* на місці, з просуванням уперед. Повторення I, II *port de bras. Arabesque* поза I, II. *Sisone*. Маленькі та великі стрибки. *Temp leve* вперед, рухи для корпусу, голови, рук, ніг. Обертання на місці на півпальцях. Вивчення *chaines*.

Allegro – стрибки. Відпрацювання раніше вивчених стрибків. *Pas assemble. Pas jete. Sisone simple*.

4. Елементи народно-сценічного танцю (50 год)

Вивчення нових вправ. Поняття «*en face*» (прямо). Вивчення рухів українського та російського танців. Створення танцювальних етюдів на основі вивчених елементів.

Практична робота. *Demi grand plie* I, II, V позиції. *Battement tendu* (по V позиції, у 3-х напрямках). *Battement tendu z demi plie* (в поєднанні з напівприсіданням I, V позиції). *Petit battement tendu jete* (маленький викид ноги в точку в 3-х напрямках з V позиції). *Ronde de jamb par terre* (коло ногою по підлозі, вперед, назад на кожну чверть).

Battement fondu в положенні з I позиції, потім з V позиції. *Battement frappe* : легкий удар ступнею ноги об щиколотку в підлогу, на 45° убік. *Battement releve* (спочатку на 45, потім на 90°). *Battement releve* убік. *Grand battement jete* убік з паузами, уперед. *Port de bras*, повороти голови на рахунок чотири. *Releve*, I, V позиції. Розтяжка біля станка, шпагати, “хвиля”. *Pas balanse*. Вправи на середині зали. Вальсова доріжка. Крок полонезу. I та II *port de bas* (початкова форма). *Allegro* – стрибки: обличчям до станка, на середині зали. Положення рук і голови. 1. *Soute* I, V позиції, маленький стрибок. *Enchappe* – великий стрибок. *Ghangemetdepied* – маленький стрибок.

Рухи українського танцю: припадання, упадання, «вірьовочка», *pas de bask*, «голубці» з притупом, «вихилясник». Присядки: проста, убік, розніжка на підлозі.

«Свердло». Гуцульські кроки, обертання парами.

Рухи російського танцю: крок з каблука, «ключ» (простий, подвійний), «гармошка», «моталочка», «вірьовочка», «гусячий крок». Присідання з виданням правої, лівої ніг убік. Присядка-розніжка на підлозі. Плескання по стегну, гомілці.

5. Постановочна робота, репетиції (65 год)

Робота над рухами і танцями з репертуару колективу.

Практична робота. Виконання танців «Гопачок», «Веселі чобітки», «Аркан», «Дивний сон», «Естрадний», «Рок-н-ролл», «Частушки».

6. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами.

Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

7. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, третій рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-

2.	Музично-просторові вправи	24	2	22
3.	Елементи класичного танцю	65	6	59
4.	Елементи народно-сценічного танцю	50	3	47
5.	Постановочна робота, репетиції	65	8	73
6.	Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	-	8
7.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		216	21	195

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Музично-просторові вправи (24 год)

Положення рук, вправи для рук. Основні кроки та рухи. Вправи для хлопців. Вправи для дівчат. Вправи для пластичності корпусу

Практична робота. Виконання вправ у заданому стилі і характері українського, російського танців. Виконання основних кроків та рухів. Виконання вправ для хлопців. Виконання вправ для дівчат. Виконання вправ для пластичності корпусу.

3. Елементи класичного танцю (65 год)

Екзерсис біля палиці. Виконання рухів із правої, лівої ноги. Положення голови, кисті. Постановка корпусу. Положення рук. Виворотність ніг.

Практична робота. Виконання вправ у I-й, V позиціях. *Demi grand plie* I, II, V позиції. *Battement tendu*. *Battement tendu z demi plie*. *Battement jete*. *Battement jete, pike*. *Ronde de jamb par terre z port de bras*. *Battement fondu*.

4. Елементи народно-сценічного танцю (50 год)

Вивчення нових вправ. Поняття «*en face*» (прямо). Вивчення рухів українських, російських, білоруських, молдавських, прибалтійських, східних танців. Дріб: у такт, із-за такту, «горох», «трилисник». Дрібні «вистукування», «прямий дріб». У хлопчиків – різновид плескань і присядок, «повзунець», «млинок». Створення танцювальних етюдів на основі вивчених елементів.

Практична робота. *Demi grand plie* I, II, V позиції. *Battement tendu* (по V позиції, у 3-х напрямках). *Battement tendu* з *demi plie* (витягування ноги, з'єднуване з напівприсіданням I, V позиції). *Petit battement tendu jete* (маленький викид ноги в точку в 3-х напрямках з V позиції). *Ronde de jamb par terre* (коло ногою по підлозі. Вперед, назад на кожную чверть). *Battement fondu* (танучий) в положенні з I позиції, потім з V позиції. *Battement frappe* (легкий удар ступнею ноги об щиколотку). Спочатку в підлогу, потім на 45⁰ вбік. *Battement releve* (повільне піднімання ноги) спочатку на 45, потім на 90⁰. *Battement releve* убік. *Grand battement jete* спочатку також убік з паузами, потім вперед. *Port de bras*, голова направо, потім наліво на рахунок “чотири”. *Releve*, I, V позиції. Розтяжка біля станка, «шпагати», “хвиля”. *Pas balanse* (погойдування корпусу вбік). Виконання вправ на середині зали. Вальсова доріжка. Крок полонезу. I та II *port de bras* (початкова форма). *Allegro* – стрибки: обличчям до станка, на середині зали, додаючи положення рук і голови. *Soute* I, V позиції, маленький стрибок. *Enchappe*. *Ghangemetdepied*. Рухи українського танцю: «припадання», «упадання», «вірвовочка», *pas de bask*, «голубці» з притупом, «вихилясник». Присядки: проста, убік, розніжка на підлозі. «Свердло». Гуцульські кроки, обертання парами.

Рухи російського танцю: крок з каблука, «ключ» (простий, подвійний), «гармошка», «моталочка», «вірвовочка», «гусячий крок». Присідання з виданням правої, лівої ніг убік. Присядка-розніжка на підлозі. Плескання по стегну, гомілці.

5. Постановочна робота, репетиції (65 год)

Робота над рухами і танцями з репертуару колективу.

Практична робота. Виконання танців «Гопачок», «Веселі чобітки», «Аркан», «Дивний сон», «Естрадний», «Рок-н-ролл», «Частушки» тощо.

6. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі з професійними хореографами.

Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

7. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Вищий рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Азбука музичного руху	14	2	12
3.	Елементи класичного екзерсису	182	18	164
4.	Елементи народно-сценічного танцю	50	8	42
5.	Постановочна робота, репетиції	66	8	58
6.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	-	8
7.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		324	38	286

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Азбука музичного руху (14 год)

Виконання вправ на півпальцях. Артистизм виконання хореографічного твору.

Практична робота. Виконання вправ на півпальцях.

3. Елементи класичного екзерсису (182 год)

Вивчення нових елементів екзерсису біля станка та на середині зали.

Практична робота. Виконання нових елементів екзерсису біля станка: Подвійне *battement tendu. Ronde de jamb par terre en de horse, en de . Petit battement surle dane cau – de – pied . Pass de bourre*. Розтяжка біля станка *port de bras* убік з руками II, III позиції, перегинання назад. Виконання нових елементів екзерсису на середині зали: I, II, III *port de bras*. III, IV *arabesque. Chaines* по діагоналі. Оберти по V позиції на місці. *Allegro* – стрибки. Повторення вивчених стрибків. Розучування нових: *pas glissade, sisson fermu, sisson ouverio, pas chasse*.

4. Елементи народно-сценічного танцю (50 год)

Робота над технікою виконання вправ. Вивчення рухів українських (гуцульського), російських, білоруських, молдавських, прибалтійських, східних танців. У хлопчиків – виконання плескань і присядок. Створення танцювальних етюдів на основі вивчених елементів.

Практична робота. *Demi grand plie* I, II, V позиції. *Battement tendu. Battement tendu з demi plie. Petit battement tendu jete. Ronde de jamb par terre. Battement fondu. Battement frappe. Battement releve. Battement releve* убік. *Grand battement jete. Port de bras*. Повороти голови на рахунок “чотири».

Releve, I, V позиції. Розтяжка біля станка, шпагати, «хвиля». *Pas balanse*. Вправи на середині зали. Вальсова доріжка. Крок полонезу. I та II *port de bras* (початкова форма).

Allegro. Виконання стрибків обличчям до станка, на середині зали. Положення рук і голови. *Soute* I, V позиції, маленький стрибок. *Enchappe* – великий стрибок. *Ghangemetdepied* – маленький стрибок.

Виконання рухів українського танцю: припадання, упадання, «вірьовочка», *pas de bask*, «голубці» з притупом, «вихилясник». Присядки: проста, убік, розніжка на підлозі. «Свердло». Гуцульські кроки, обертання парами.

Рухи російського танцю: крок із каблука, «ключ» (простий, подвійний), «гармошка», «моталочка», «вірьовочка», «гусячий крок». Присідання з виданням правої, лівої ніг убік. Присядка-розніжка на підлозі. Плескання по стегну, гомілці.

5. Постановочна робота, репетиції (66 год)

Робота над рухами і танцями з репертуару колективу.

Практична робота. Виконання танців «Гопачок», «Веселі чобітки», «Аркан», «Дивний сон», «Естрадний», «Рок-н-ролл», «Частушки» тощо.

6. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами.

Екскурсії з ознайомлення із природою, історією та культурою краю.

7. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Вищий рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Азбука музичного руху	14	2	12
3.	Елементи класичного екзерсису	182	18	164
4.	Елементи народно-сценічного танцю	50	8	42
5.	Постановочна робота, репетиції	66	8	58
6.	Екскурсії, виставки, фестивалі. конкурси	8	-	8
7.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		324	38	286

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Азбука музичного руху (14 год)

Удосконалення техніки виконання вправ і рухів. Народний тренаж біля станка. Чергування уроків класичного та народного танців.

Практична робота. Виконання народного тренажу біля станка.

3. Елементи класичного екзерсису (182 год)

Нескладні комбінації в екзерсисі класичного танцю.

Практична робота. *Demi plie, grand plie. Battement tendu. Battement tendu jete pique. Ronde de jamb par terre. Battement tendu. Battement soutenu. Battement frappe. Ronde de jamb en terre. Petit battement. Battement developpe. Grand battement jete.*

Розтяжка на станку з *port de bras. Releve*, I, V позиції, нога в положенні *sur le son - de – pied*.

Виконання елементів екзерсису класичного танцю з використанням складних поз на середині зали. *Allegro*. Виконання стрибків у комбінаціях, у розміщених ракурсах. Розучування *pas de basque, pas amboite, pas de chat*.

4. Елементи народно-сценічного танцю (50 год)

Робота над технікою виконання вправ. Підготовка до «вірьовочки». «Вірьовочка». Різновиди «вірьовочок». Дробове вистукування. Техніка виконання «дрібущок». Різновиди обертання по діагоналі. Створення комбінацій і танцювальних етюдів на основі вивчених елементів.

Практична робота. *Demi grand plie* I, II, V, VI позиції. *Battement tendu* (з носка на каблук). *Battement tendu jete* каблучний. *Ronde de jamb par terre*. Підготовка до «вірьовочки». «Вірьовочка». *Battement developpe*. Дробове вистукування. *Battement fondu. Battement frappe. Grand battement*. Розтяжка під час стрибка.

Вправи на середині зали. Стрибки – ноги піджаті в VI позиції. «Моталочка» в комбінаціях. Різновидність «вірьовочок»: із «ковирялочкою», з переступанням, з *enchappe*, з «ножицями», виконання в комбінаціях. Робота над технікою виконання «дрібущок» у комбінаціях. Обертання по діагоналі, біг з чергуванням ніг. Обертання на середині зали по колу, у VI позиції.

5. Постановочна робота, репетиції (66 год)

Робота над рухами і танцями з репертуару колективу.

Практична робота. Виконання танців із репертуару колективу.

6. Експерсії, виставки, фестивали, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами. Експерсії на ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

7. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Вищий рівень, третій і наступні роки навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Азбука музичного руху	14	2	12
3.	Елементи класичного екзерсису	182	18	164
4.	Елементи народно-сценічного танцю	50	8	42
5.	Постановочна робота, репетиції	66	8	58
6.	Експерсії, виставки, фестивали, конкурси	8	-	8
7.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		324	38	286

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Азбука музичного руху (14 год)

Шліфування техніки виконання вправ і рухів. Народний тренаж біля станка. Чергування класичного та народного танців.

Практична робота. Виконання народного тренажу біля станка.

3. Елементи класичного екзерсису (182 год)

Нескладні комбінації в екзерсисі класичного танцю.

Практична робота. *Demi grand plie. Battement tendu, doubles. Battement tendu jete. Rond de jamb par terre з port de bras. Battement fondu. Battement frappe, doubles. Petit battement. Sur le cjb - de – pie. Grand battement jete.* Розтягнення з *port de bras. Releve.* Підготовка до піруетів.

Виконання маленького *exersis* для рівноваги, координації частини тіла із включенням танцювальних поз та *arabesque* на середині зали. *Allegro* – стрибки. Виконання стрибків у закінченій формі, в комбінаціях, у положенні з'єднаних рук.

Saute I, II позиції. *Pas assemble* (90⁰), вивчається з 2-го півріччя. *Pas jete. Sissonne symbol fermes, ouverte. Chanoement de pied. Pas glissade. Pas chasse.*

Pas emboite, почергове викидання ніг. *Pas de chat. Grand jete* по діагоналі, I, II, III.

Перекидне *jete*. Обертання *chaines* та *en dedans* по діагоналі. Обертання по листу за V позицією.

4. Елементи народно-сценічного танцю (50 год)

Відпрацювання техніки виконання рухів у танцях різних народів. «Голубці» в повороті, по діагоналі. Плескання, присядки. Розніжка в повітрі. «Повзунець». Ознайомлення з елементами італійського, циганського, іспанського танців.

Практична робота. Виконання рухів у танцях різних народів. *Flic-flac*. «Голубці» в повороті, по діагоналі.

Робота над технікою виконання плескань, присядок. Виконання розніжки в повітрі. Виконання «повзунця». Створення і виконання етюдів на основі рухів італійського, циганського, іспанського танців.

5. Постановочна робота, репетиції (66 год)

Робота над рухами і танцями з репертуару колективу.

Практична робота. Виконання танців з репертуару колективу.

6. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами. Екскурсії на ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

7. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Учні мають знати:

- поняття колони, шеренги, інтервалу, кола, діагоналі;
- позиції ніг, положення рук;
- поняття «музична фраза», «затакт»;
- правила виконання ритмічно-рухових вправ та вправ на підлозі;
- елементи екзерсису;
- елементи класичного танцю;
- рухи українського, російського та білоруського танців;

- різновиди «вірьовочок», «моталочок» у комбінаціях;
- різновиди обертання по діагоналі.

Учні мають вміти:

- ритмічно ходити, легко бігати;
- змінювати рухи відповідно до характеру музики;
- передавати рухами та мімікою різноманітні за характером музичні образи;
- виконувати елементи класичного танцю;
- виконувати елементи народно-сценічного танцю, тренаж, танцювальні комбінації та етюди;
- виконувати елементи українського, російського, білоруського танців.

**ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ
ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ХОРЕОГРАФІЧНОГО КОЛЕКТИВУ**

Інструменти музичні	Кількість
Акордеон	1 шт.
Баян	1 шт.
Фортепіано	1 шт.

Обладнання	Кількість
Бутафорський реквізит	До кожної постановки
Концертні костюми	По кількості учасників
Концертне взуття	По кількості учасників
Репетиційна форма	По кількості учасників
Репетиційне взуття	По кількості учасників

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Блок Л.Д. Классический танец: История и современность: вступ / Л.Д. Блок.– М.: Искусство, 1997.
2. Бондарчук Л.А. Методика хореографічної роботи в школі і позашкільному закладі / Л.А. Бондарчук. – К.: Музична Україна, 1985.
3. Ваганова А. Основы классического танца / А. Ваганова. -М.: Искусство, 1963.
4. Васильева Е. Танец / Е. Васильева. – М.: Искусство, 1998.
5. Дени Г.. Все танцы: / Г. Дени., Л. Дассвиль.; сокр. пер. с фр.; [спец. ред. и сост. муз. материала Л. Онищенко]. – К.: Муз. Украина, 1993.
6. Ермолаев А. Сборник статей / А. Ермолаева. – М.: Искусство, 1994.
7. Красовская В.М. Западноевропейский балетный театр. Очерки истории: преромантизм / В.М. Красовская. – Л.: Искусство, 1993.
8. Мориц В. Э. Методика классического тренажа / В.Э. Мориц., Н.И. Тарасова., А.И. Чекрын. – Л.: Искусство, 1998.
9. Пасютинская В.М. Волшебный мир танца / В.М. Пасютинская. – М.: Просвещение, 1985.

ПРОГРАМА сучасного танцю

Початковий, основний, вищий рівні

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Надзвичайно популярним у наш час став жанр сучасного танцю. Цьому сприяють численні телевізійні проекти, конкурси, фестивалі, які проводяться і на танцювальних майданчиках, і у вишуканих концертних залах усього світу. Сучасному танцю притаманні енергетика, динаміка, стрімкість і пластичність. Величезна кількість стилів і технік виконання цього танцювального напрямку сформувалася під впливом класичного танцю та народних мотивів багатьох країн. Найбільш цікавим сучасний танець виходить тоді, коли виконавець, імпровізуючи, майстерно поєднує декілька його технік і стилів.

Метою даної програми є формування компетентностей особистості засобами сучасного танцю.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

1. Пізнавальна компетентність, що забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, які стосуються сучасного танцю як одного з видів хореографічного мистецтва.
2. Практична компетентність, що сприяє оволодінню навичками сучасного танцю.
3. Творча компетентність, що забезпечує формування творчих здібностей вихованців у процесі оволодіння хореографічним мистецтвом, розвиток естетичних почуттів, смаків, емоційно-почуттєвої сфери.
4. Соціальна компетентність, що сприяє вихованню дбайливого ставлення до надбань світової, вітчизняної культури, мистецтва, духовних та матеріальних

цінностей рідного краю народних традицій, національної свідомості, самореалізації в соціумі засобами мистецтва, професійного самовизначення.

Програма розрахована на 7 років навчання за початковим (2 роки), основним (3 роки) та вищим (2 роки) рівнями.

Головним напрямом роботи студії сучасного танцю є ознайомлення і оволодіння вихованцями основами танцювального мистецтва різноманітних стилів: диско, рок-н-ролл, брейк, хіп-хоп, техно, модерн, джаз-танець.

Основною профілюючою дисципліною в роботі студії є вивчення класичного танцю, яке проводиться протягом усіх років навчання.

Заняття з хореографії розвивають в учнів техніку виконання танцю, координацію рухів, силу, витривалість, сприяють гармонійному фізичному і естетичному розвитку.

Теоретична частина кожного розділу програми містить вивчення музичної грамоти, дані про характерні риси та історію танців різних народів та епох, елементи танцювального етикету. До розділу практичної роботи входить вивчення і виконання вправ і рухів, необхідних для опанування основ сучасного танцю.

На кожному році навчання, поряд із вивченням нових вправ і рухів, повторюється і закріплюється матеріал попередніх занять. Для цього він включається в більш складні комбінації, які виробляють в учнів стійкість, силу м'язів, координацію, а також витривалість і волю. На основі вивчених рухів будується постановочна робота, для чого використовуються основні необхідні елементи народного, бального і сучасного танців.

Для розширення загального світогляду учнів, залучення їх до танцювального мистецтва програмою передбачається відвідування ними концертів, участь у різноманітних фестивалях і конкурсах, а також участь вихованців студії в інших культурно-масових заходах.

Основними показниками танцювальної культури та рівня естетичної вихованості учнів, які пройшли повний курс навчання, є виразність і грамотність виконання творів, стриманість і шляхетність манери, осмислене

відношення до танцю, як до художнього твору, який відображає національну специфіку та соціальний характер.

Програма інтегрує знання учнів з хореографії, ритміки, музики, художньої культури, фізичного навчання.

У програмі враховано вимоги освітньої галузі «Естетична культура» Державного стандарту базової і повної середньої освіти та передбачено індивідуальну роботу з вихованцями згідно з Положенням про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.12.2008 N 1123).

Програма є орієнтовною. Керівник колективу може вносити зміни та доповнення у її зміст. Кількість годин та їх розподіл за темами програми теж є орієнтовними. Керівник колективу може сам визначати доцільність такого розподілу і вносити до програми відповідні корективи.

Початковий рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Гімнастичні вправи, розтягування	42	4	38
3.	Пор де бра	10	2	8
4.	Ритмічні вправи, стрибки	28	4	24
5.	Рухи народного танцю	20	2	18
6.	Рухи сучасного танцю	20	2	18
7.	Підготовка до обертань	12	2	10
8.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	8	-
9.	Підсумкове заняття	2	-	2

Разом	144	26	118
-------	-----	----	-----

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Гімнастичні вправи, розтягування (42 год)

Вимоги до обладнання навчальної зали: станки і дзеркала. Техніка виконання гімнастичних вправ. Вплив вправ на розвиток еластичності та сили м'язів, гнучкість тіла, виворотність ніг.

Техніка виконання вправ для розтягування м'язів корпусу і ніг.

Практична робота. Виконання вправ на килимах для розвитку еластичності та сили м'язів, гнучкості тіла, виворотності ніг, рухливості суглобів: «жабка», «ножиці», «місток», «кошичок» з різних положень; перегини корпусу. *Grand battement*.

Виконання вправ для розтягування корпусу, ніг, «шпагат», «колесо», «колесо із шпагатом».

3. Port de bras (10 год)

Вивчення класичних форм *port de bras*. Позиції рук. Рухи рук і корпусу на середині зали.

Практична робота. Виконання перегинів корпусу на підлозі. Виконання рухів рук і корпусу на середині зали. Виконання класичних форм *port de bras* I, зворотне II. Позиції рук – I, II, III.

4. Ритмічні вправи, стрибки (28 год)

Поняття мелодії, руху. Темп, музичний розмір. Контрастна музика. Такт, затакт. Вступ. Характер і образи музичних творів.

Allegro – стрибки. Стрибки з двох ніг на дві, з однієї ноги на іншу, з двох ніг на одну.

Практична робота. Виконання ударів і притупувань у різних ритмах, а також у сполученні з іншими рухами (галопа, стрибки, крок-підскок, полька).

Come по VI позиції ніг. По II невиворітній позиції, підгорнуті. Стрибки у сполученні з іншими рухами народного та естрадного танців.

5. Рухи народного танцю (20 год)

Елементи українського, російського та білоруського народних танців. Основні кроки та рухи. Вправи для хлопців.

Практична робота. Виконання вправ і рухів: крок польки; галопа із притупуванням; крок-підскок; сценічний біг; марш; перемінний крок; припадання; «гармошка»; «змійка»; «колупалочка» з притупуванням; «вихилястик»; білоруський хід; елементи «ключа»; «ключ»; «трилисник»; «бігунець»; «вірьовочка».

6. Рухи сучасного танцю (20 год)

Темп та ритм сучасної музики. Ритмічність руху під музику. Передавання характеру музики за допомогою рухів рук, ніг, корпусу, голови.

Практична робота. Виконання вправ та комбінацій для рук, ніг, корпусу, голови у повільному темпі.

7. Підготовка до обертань (20 год)

Поняття «крапка». Тримання «крапки» на місці, по діагоналі з приставним кроком, на півпальцях (*шене*), припадання на повороті.

Практична робота. Виконання вправ для тримання «крапки» на місці, по діагоналі з приставним кроком, на півпальцях (*шене*), припадання на повороті.

8. Екскурсії, виставки, фестивалі. конкурси (8 год)

Дитячі ранки, родинні свята, пізнавально-ігрові програми, конкурси. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі з професійними хореографами. Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

9. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Початковий рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Гімнастичні вправи. Розтягування	52	4	48
3.	Пор де бра	22	2	20
4.	Ритмічні вправи. Стрибки	30	4	26
5.	Рухи народного танцю	36	2	34
6.	Рухи сучасного танцю	38	2	36
7.	Підготовка до обертань	20	2	18
8.	Екскурсії, виставки, фестивалі. конкурси	10	10	-
9.	Підсумкове заняття	4	-	4
Разом		216	28	188

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Гімнастичні вправи. Розтягування (52 год)

Обладнання навчальної зали станками і дзеркалами. Техніка виконання гімнастичних вправ для розвитку еластичності та сили м'язів, гнучкості тіла, виворотності ніг.

Техніка виконання вправ для розтяжки корпусу, ніг.

Практична робота. Виконання вправ на килимах для розвитку еластичності та сили м'язів, гнучкості тіла, виворотності ніг, рухливості суглобів: «жабка», «ножиці», «місток», «кошичок» з різних положень; перегини корпусу. *Grand battement*.

Виконання вправ для розтяжки корпусу, ніг, «шпагат», «колесо», «колесо» із «шпагатом».

3. Port de bras (22 год)

Вивчення класичних форм *port de bras*. Позиції рук. Рухи рук і корпусу на середині зали.

Практична робота. Виконання перегинів корпусу на підлозі. Виконання рухів рук і корпусу на середині зали. Виконання класичних форм *port de bras* I, зворотне II. Позиції рук – I, II, III.

4. Ритмічні вправи. Стрибки (30 год)

Поняття мелодії, руху. Темп, музичний розмір. Контрастна музика. Такт, затакт. Вступ. Характер і образи музичних творів.

Allegro – стрибки. Стрибок із двох ніг на дві, з однієї ноги на іншу, з двох ніг на одну

Практична робота. Виконання ударів і притупувань у різних ритмах, а також у сполученні з іншими рухами (галоп, стрибки, крок-підскок, полька).

Some по VI позиції ніг. По II невиворотній позиції, підгорнуті. Стрибки в сполученні з іншими рухами народного та естрадного танців.

5. Рухи народного танцю (36 год)

Елементи українського, російського та білоруського народних танців. Основні кроки та рухи. Вправи для хлопців.

Практична робота. Виконання вправ і рухів: крок польки; галоп із притупуванням; крок-підскок; сценічний біг; марш; перемінний крок; припадання; «гармошка»; «змійка»; «колупалочка» з притупуванням; «вихилястик»; білоруський хід; елементи «ключа»; «ключ»; «трилисник»; бігунець; «вірвовочка».

6. Рухи сучасного танцю (38 год)

Темп та ритм сучасної музики. Ритмічність руху під музику. Вміння передавати характер музики за допомогою рухів рук, ніг, корпусу, голови.

Практична робота. Виконання вправ та комбінацій для рук, ніг, корпусу, голови у повільному темпі.

7. Підготовка до обертань (20 год)

Поняття «крапки». Тримання «крапки» на місці, по діагоналі з приставним кроком, на півпальцях (*шене*), припадання на повороті.

Практична робота. Виконання вправ для тримання «крапки» на місці, по діагоналі з приставним кроком, на півпальцях (*шене*), припадання на повороті.

8. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (10 год)

Дитячі ранки, родинні свята, пізнавально-ігрові програми, конкурси. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами. Екскурсії для ознайомлення із природою, історією та культурою краю..

9. Підсумкове заняття (4 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Класичний екзерсис біля станка	50	2	48
3.	Екзерсис посередині зали. Алегро.Розтягування	45	3	42
4.	Обертання	15	1	14
5.	Танцювальні рухи в сучасному стилі	25	1	24
6.	Рухи народного танцю	20	1	19
7.	Робота над програмою ансамблю	29	2	27
8.	Екскурсії, виставки, фестивалі. конкурси	24	-	24
9.	Підсумкове заняття	6	-	6
Разом		216	12	204

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Класичний екзерсис біля станка (50 год)

Постановка корпусу. Позиції ніг. Позиції рук.

Практична робота. *Demi-plie. Grand plie. Battement tendu z demi-plie. Battement fondu . Battement soutenu. Battement frappe. Ptite batteme. Battement double frappe. Battement releve на 90⁰. Rond de jambe and lere та and dedane. Battement developpe. Grand battement jete.* Перегинання корпусу назад і вбік (обличчям до станка). I-е і III-е *port de bras*.

3. Екзерсис посередині зали. АLEGRO. Розтяжка (45 год)

Постановка корпусу. Позиції ніг. Позиції рук. Повторення матеріалу, вивченого за попередні роки. Розтягування на поперечині та на підлозі.

Практична робота. Позиції рук. Уклін. *Demi-plie. Grand plie. Battement tendu jete. Rond de jambe par terre та and dedane. Battement soutenu. Battement fondu Battement frappe* вперед. *Petit battement sur le coup-de-pied. Battement releve* лентююю *Battement developpe. Grand battement jete* I-е, II-е та III-е *port de bras. Releve* на півпальці *pas de burre. Arabesque*.

Come в I, II і V позиціях. *Pas balance. Sissonne simple. Pas assemble* (з винесенням ноги вбік). *Pas glissade* з просуванням вбік. *Petite chasse* вперед. *Pas de jete. Pas de basque* вперед.

Виконання вправ для розтяжки: на поперечині; на підлозі.

4. Обертання (15 год)

Вивчення вправ: *шене*, поворот по діагоналі, тури з IV, V, II позиції, обертання по V, VI позиції на середині зали, «бігунок».

Практична робота. Виконання вправ: *шене*, поворот по діагоналі, тури з IV, V, II позиції, обертання по V, VI позиції на середині зали, «бігунок».

5. Танцювальні рухи в сучасному стилі (15 год)

Вивчення амплітуд нахилів торсу, перегинань тощо. Вивчення переміщень у просторі, кроків, стрибків, обертання. Техніка модерну, джаз-танцю. Вивчення елементів рок-н-ролу, брейку, хіп-хоп.

Практична робота. Виконання різних варіантів розтягнення в положенні стоячи, сидячи та лежачи. Виконання переміщень у просторі, кроків, стрибків, обертання. Виконання перегинань, «спіралі», «хвилі» тощо. Виконання елементів рок-н-ролу, брейку, хіп-хоп.

6. Рухи народного танцю (20 год)

Елементи українського, російського та білоруського народних танців. Основні кроки та рухи.

Практична робота. Виконання танцювальних кроків, танцювального бігу. «Голубці», «дрібушки», розтягнення, «бігунець».

7. Робота над програмою ансамблю (20 год)

Створення програми ансамблю. Розробка нових хореографічних постановок.

Практична робота. Розробка нових хореографічних постановок.

8. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (24 год)

Дитячі ранки, родинні свята, пізнавально-ігрові програми, конкурси.

Відвідання концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Участь у різноманітних концертних програмах, фестивалях і конкурсах. Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

9. Підсумкове заняття (6 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин
---	--------------	-----------------

п/п		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Класичний екзерсис біля станка	50	2	48
3.	Екзерсис посередині зали. Алегро..Розтягування	45	3	42
4.	Обертання	15	1	14
5.	Танцювальні рухи в сучасному стилі	25	1	24
6.	Рухи народного танцю	20	1	19
7.	Робота над програмою ансамблю	29	2	27
8.	Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси	24	-	24
9.	Підсумкове заняття	6	-	6
Разом		216	12	204

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Класичний екзерсис біля станка (50 год)

Постановка корпусу. Позиції ніг. Позиції рук.

Практична робота. *Releve* на півпальці на одній нозі. *Battement tendu*. *Battement tendu jete* в маленьких позах. *Battement fondu* на всій стопі та на 45⁰. На півпальцях *en face* в маленьких позах. *Battement soutenu* в усіх напрямках і маленьких позах. *Battement frappe*. *Battement double frappe* на півпальцях. *Battement releve lent* у всіх великих позах. *Grand battement jete*

3. Екзерсис посередині зали. АLEGRO. Розтяжка (45 год)

Постановка корпусу. Позиції ніг. Позиції рук. Повторення матеріалу, вивченого у попередні роки. Розтягування на поперечині та на підлозі

Практична робота. Вправи виконують *en face* та *epolmane* на всій ступні. Маленькі пози *круазе, eface, ecarte*. I-й, II-й та III-й *arabesque*. *Grand plie. Battement tendu* в маленьких і великих позах. *Battement tendu jete* в маленьких і великих позах. *Battement fondu* в маленьких і великих позах. *Battement Soutenu en face* в маленьких і великих позах. *Battement frappe* в маленьких і великих позах. *Battement double frappe* в маленьких і великих позах. *Battement releve lent, battement developpe* у всіх великих позах, I-й, II-й та III-й *Arabesque* на 90° . *Grand battement jete* у всіх позах. *Port de bras* з нахилом корпусу в сторону. Різні *port de bras* з нахилом та перегинанням корпусу. IV-е і V-е *port de bras*. Позиція IV-го *arabesque*. *Releve* на півпальцях. Поворот на обох ногах в V позиції. Підготовчі вправи до *tour*.

Виконання вправ для розтягування: на поперечині; на підлозі.

4. Обертання (15 год)

Вивчення вправ: шене, поворот по діагоналі, тури з IV, V, II позиції, обертання по V, VI позиції на середині зали, «бігунок».

Практична робота. Виконання вправ: шене, поворот по діагоналі, тури з IV, V, II позиції, обертання по V, VI позиції на середині зали, «бігунок».

5. Танцювальні рухи в сучасному стилі (15 год)

Вивчення амплітуд нахилів торсу, перегинань тощо. Переміщення у просторі, кроки, стрибки, обертання. Техніка модерну, джаз-танцю. Вивчення елементів рок-н-ролу, брейку, хіп-хоп.

Практична робота. Розігрівання тіла зверху донизу, від голови до ніг. Виконання різних варіантів розтяжки в положенні стоячи, сидячи та лежачи. Виконання переміщень у просторі, кроків, стрибків, обертання.

Виконання перегинань, «спіралі», «хвилі» тощо. Виконання елементів рок-н-ролу, брейку, хіп-хоп.

6. Рухи народного танцю (20 год)

Елементи українського, російського та білоруського народних танців. Основні кроки та рухи.

Практична робота. Виконання танцювальних кроків, танцювального бігу. «Голубці», «дрібушки», розтяжка, «бігунець».

7. Робота над програмою ансамблю (20 год)

Створення програми ансамблю. Розробка нових хореографічних постановок.

Практична робота. Розробка нових хореографічних постановок.

8. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (24 год)

Дитячі ранки, родинні свята, пізнавально-ігрові програми, конкурси. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Участь у різноманітних концертних програмах, фестивалях і конкурсах. Екскурсії для знайомства з природою, історією та культурою краю.

9. Підсумкове заняття (6 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, третій рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Класичний екзерсис біля станка	50	2	48

3.	Екзерсис посередині зали. Алегро. Розтягування	45	3	42
4.	Обертання	15	1	14
5.	Танцювальні рухи в сучасному стилі	25	1	24
6.	Рухи народного танцю	20	1	19
7.	Робота над програмою ансамблю	29	2	27
8.	Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси	24	-	24
9.	Підсумкове заняття	6	-	6
Разом		216	12	204

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Класичний екзерсис біля станка (50 год)

Постановка корпусу. Позиції ніг. Позиції рук.

Практична робота. *Grand plie z port de bras. Battement tendu pur de batrie. Battement fondu z plie – revele на 45⁰, z plie – revele на 90⁰ на півпальцях і battement-soutenu на 90⁰. Battement frappe у всіх позах з revele на півпальці. Petite battement z plie Battement releve lent з підніманням на півпальці та на demi-plie. Revele на півпальці. Grand battement jete passe. III-є port de bras назад з розтяжкою. Soutenu en tournant. Tour з V позиції. Поворот fouette.*

3. Екзерсис посередині зали. Алегро. Розтягування (15 год)

Постановка корпусу. Позиції ніг. Позиції рук. Повторення матеріалу, вивченого у попередні роки. Розтягування на поперечині та на підлозі.

Практична робота. *Grand plie z port de bras. Rond de jambe* на 45^0 . *Battement fondu* на півпальцях *en face* та в позах, *double* на півпальцях. *Battement soutenu* на 90^0 . *Battement frappe* на півпальцях, з *releve*. *Battement double frappe*. на півпальцях, із закінченням на *demi-plie*. *Pas coupe* на півпальцях. *Toumbe* з просуванням. *Battement releve lent* з підніманням на півпальці. *Battement developpe* з підніманням на півпальці. *Grande ron de jambe developpe. Tan lie* на 90^0 . *Tour*.

Come. Changmenet de pied. Assembl з просуванням *en face* і в позах. *Petite na jete* в маленьких позах. *Pas de chas. Tan leve. Sissonne uvere* на 45^0 . *Pas ballone. Ambuate* назад на 45^0 .

Виконання вправ для розтяжки: на поперечині; на підлозі.

4. Обертання (15 год)

Вивчення вправ: *шене*, поворот по діагоналі, тури з IV, V, II позиції, обертання по V, VI позиції на середині зали, «бігунок».

Практична робота. Виконання вправ: *шене*, поворот по діагоналі, тури з IV, V, II позиції, обертання по V, VI позиції на середині зали, «бігунок».

5. Танцювальні рухи в сучасному стилі (15 год)

Вивчення амплітуд нахилів торсу, перегинань тощо. Вивчення переміщень у просторі, кроків, стрибків, обертання. Техніка модерну, джаз-танцю. Вивчення елементів рок-н-ролу, брейку, хіп-хоп.

Практична робота. Розігрівання тіла зверху донизу, від голови до ніг. Виконання різних варіантів розтяжки в положенні стоячи, сидячи та лежачи. Виконання переміщень у просторі, кроків, стрибків, обертання. Виконання перегинань, «спіралі», «хвилі» тощо. Виконання елементів рок-н-ролу, брейку, хіп-хоп.

6. Рухи народного танцю (20 год)

Елементи українського, російського та білоруського народних танців.
Основні кроки та рухи.

Практична робота. Виконання танцювальних кроків, танцювального бігу. «Голубці», «дрібушки», розтягнення, «бігунець».

7. Робота над програмою ансамблю (20 год)

Створення програми ансамблю. Розробка нових хореографічних постановок.

Практична робота. Розробка нових хореографічних постановок.

8. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (24 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Участь у різноманітних концертних програмах, фестивалях і конкурсах. Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

9. Підсумкове заняття (6 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Вищий рівень, перший та другий роки навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Екзерсис біля станка	62	2	60
3.	Екзерсис посередині зали. Алегро.Розтягування	84	6	78
4.	Обертання	44	2	42
5.	Естрадний екзерсис	14	2	12

6.	Стрибки в характері сучасного танцю	54	2	52
7.	Робота над програмою ансамблю	34	2	32
8.	Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси	26	-	26
9.	Підсумкове заняття	4	-	4
Разом		324	18	306

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Екзерсис біля станка (62 год)

Повторення матеріалу, вивченого у попередні роки. Вивчення більш складних комбінацій.

Практична робота. *Battement fondu 90⁰. Battement double frappe з поворотом на 90 та 180⁰. Pas ballote. Battement releve lent та battement developpe an fas і в позах. Demie та grande rone jambe developpe на півпальцях. Grande rone jambe jete. Grande Battement jete developpe*

Напівповорот *fouette ane deore та ane dedane.*

3. Екзерсис посередині зали. Алегро. Розтяжки (84 год)

Повторення матеріалу, вивченого у попередні роки. Вивчення більш складних комбінацій. Повторення матеріалу, вивченого у попередні роки. Вивчення більш складних комбінацій. Розтяжки на поперечині та на підлозі.

Практична робота. *Battement tendu ane tournane. Battement tendu jete ane tournane. Rone de jambe на півпальцях на demi-plie. Battement fondu з plie. Battement fondu-soutenu на 90⁰ в позах на півпальцях. Battement frappe в позах*

на півпальцях. *Battement double frappe* на півпальцях. *Grand battement jete*: в позу 4-го *arabesque*. *Tour* з V, II, IV позиції. *6-e port de bras*. *Pas de burre an tournane*.

Виконання вправ для розтягування: на поперечині; на підлозі.

4. Обертання (44 год)

Повторення вправ: *шене*, поворот по діагоналі, тури з IV, V, II позиції, обертання по V, VI позиції на середині зали, «бігунок».

Практична робота. Виконання вправ: *шене*, поворот по діагоналі, тури з IV, V, II позиції, обертання по V, VI позиції на середині зали, «бігунок».

5. Естрадний екзерсис (14 год)

Моделювання комбінацій класичного екзерсису з доданням рухів естрадного танцю.

Практична робота. Виконання комбінацій класичного екзерсису з доданням рухів естрадного танцю.

6. Стрибки в характері сучасного танцю (54 год)

Стрибки класичного екзерсису в характері сучасної хореографії.

Практична робота. Виконання стрибків класичного екзерсису в характері сучасної хореографії – додання естрадних рухів, VI позиції ніг, II і IV невиворітні позиції.

7. Робота над програмою ансамблю (34 год)

Доповнення діючого репертуару ансамблю шляхом розробки нових хореографічних постановок.

Практична робота. Робота над удосконаленням виконавської і акторської майстерності під час виконання творів із програми ансамблю.

Побудова нових комбінацій, постановка нових танців і естрадних композицій.

8. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (24 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Участь у різноманітних концертних програмах, фестивалях і конкурсах. Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

9. Підсумкове заняття (4 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Учні мають знати:

- позиції рук і ніг;
- навички координації рухів;
- постановки ніг, рук, голови, корпусу;
- елементи народного, сучасного, класичного танців;

Учні мають уміти:

- виконувати гімнастичні вправи;
- ритмічно, легко і енергійно рухатися;
- виконувати основні танцювальні рухи;
- передавати ігрові образи різного характеру;
- виконувати основні елементи народного, сучасного, класичного танців;

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ХОРЕОГРАФІЧНОГО КОЛЕКТИВУ

Інструменти музичні	Кількість
Акордеон	1 шт.
Баян	1 шт.
Фортепіано	1 шт.

Обладнання	Кількість
Бутафорський реквізит	До кожної постановки
Концертні костюми	По кількості учасників
Концертне взуття	По кількості учасників
Репетиційна форма	По кількості учасників
Репетиційне взуття	По кількості учасників

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Березова Г. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах / Г. Березова. – К.: Музична література, 1990.
2. Березова Г. Хореографічна робота з дошкільнятами / Г. Березова. – К.: Музична Україна, 1989.
3. Беки С. И. Музыка и движение / С.И. Беки., Т.П. Ломова., Е.Н. Сковнина. – М.: Просвещение, 1984.
4. Бондаренко Л. Ритміка і танець / Л. Бондаренко. – К.: Музична Україна, 1976.
5. Гуменюк А. І. Українські народні танці / А.І. Гуменюк., П.П. Вірський. – К.: Наукова думка, 1969.
6. Захаров Р. Записки балетмейстера / Р. Захаров. – М.: Искусство, 1976.
7. Костровицкая В. Школа классического танца / В. Костровицкая., А. Писарев. – Л.: Искусство, 1976.

8. Лопухов Ф. Хореографические откровения / Ф. Лопухов. – М.: Искусство, 1972.
9. Лукьянова Е. А. Дыхание в хореографии / Е.А. Лукьянова. – М.: Искусство, 1979.
10. Настюков Г. Народный танец на самодеятельной сцене / Г.Настюков. – М.: Профиздат, 1976.
11. Пасютинская В. Волшебный мир танца / В. Пасютинская. – М.: Просвещение, 1985.
12. Программы для внешкольных учреждений общеобразовательных школ – М.: Просвещение, 1978.
13. Серебренников Н. Поддержка в дуэтном танце / Н. Серебряников. – Л.: Искусство, 1979.
14. Уральская В. Народная хореография / В. Уральская. – М.: Искусство, 1972.

ПРОГРАМА
спортивного бального танцю
Початковий та основний рівень

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Історично склалося так, що найдавнішою мовою є мова рухів – мова танцю. Пізніше танець став розвагою, засобом передачі своїх емоцій та почуттів. Сьогодні танець – цілий світ, який гармонійно синтезує музику, хореографію, норми поведінки та спілкування між людьми.

Природна грація, пластика, фізична підготовка, почуття міри, увага до партнера у танці, доброзичливість та привітність – риси, які набуваються у процесі занять бальними танцями. Це, передусім, пов'язано з багатогранністю цього танцювального напрямку, який поєднує у собі засоби спортивно-фізичного та художньо-естетичного розвитку особистості.

Метою програми є формування компетентностей особистості засобами спортивного бального танцю.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

1. Пізнавальна компетентність, що забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, які стосуються спортивного бального танцю.
2. Практична компетентність, що сприяє оволодінню навичками спортивного бального танцю.
3. Творча компетентність, що забезпечує формування творчих здібностей вихованців у процесі оволодіння хореографічним мистецтвом, розвиток естетичних почуттів, смаків, емоційно-почуттєвої сфери.
4. Соціальна компетентність, що сприяє вихованню дбайливого ставлення до надбань світової, вітчизняної культури, мистецтва, духовних та матеріальних цінностей рідного краю народних традицій, національної

свідомості, самореалізації в соціумі засобами мистецтва, професійного самовизначення

Кожен із цих танців, які вивчаються, має власну історію, особливості виконання та невмирущу душу. Опанування кожним із цих танців вимагає довготривалого тренування.

Програма розрахована на 5 років навчання з дітьми дошкільного та шкільного віку від 4 до 16 років, які мають схильність до танців.

Група першого року початкового рівня навчання формується з дітей 4-6-річного віку. Програма цієї групи складається з таких розділів: азбука музичного руху, елементи історично-побутового танцю, елементи класичного танцю, елементи естрадного танцю.

На програму 1-го року початкового рівня навчання відводиться 144 год. Заняття проходять 4 рази на тиждень по 45 хвилин.

Група 2-го року початкового рівня навчання формується з дітей 7-8 років. Вони вивчають азбуку музичного руху, елементи класичного танцю, елементи історично-побутового танцю, елементи сучасного бального танцю, елементи естрадного танцю.

На програму 2-го року початкового рівня навчання відводиться 144 годин. Заняття проходять 2 рази на тиждень по 2 години.

Група 1-го року основного рівня навчання формується з дітей 8-10 років. Продовжується вивчення азбуки музичного руху, більш складних елементів класичного, історично-побутового, сучасного бального та естрадного танцю.

На програму 1-го року навчання основного рівня відводиться 216 годин. Заняття проходять 3 рази на тиждень по 2 години.

Група 2-го року основного рівня навчання формується з дітей 11-12-річного віку. Протягом року діти вивчають азбуку музичного руху, нові елементи класичного, історично-побутового, сучасного бального та естрадного танцю, танцювальні імпровізації, основи майстерності актора, гриму та естетики танцювального костюму.

На програму 2-го року основного рівня навчання відводиться 216 год. Заняття проходять 3 рази на тиждень по 2 години.

Група 3-го року основного рівня навчання формується з дітей 13-16 років.

Протягом року діти продовжують вивчати азбуку музичного руху, нові елементи класичного, історично-побутового, сучасного бального та естрадного танцю, танцювальні імпровізації, основи майстерності актора, гриму та естетики танцювального костюму.

На програму 3-го року основного рівня навчання відводиться 324 год. Заняття проходять 9 годин на тиждень.

До теми «Азбука музичного руху» входять колективно-порядкові та ритмічні вправи, які мають на меті музично-ритмічний розвиток учнів. На першому році навчання вони побудовані на розвитку музикальності. Надалі ритмічне виховання сконцентоване безпосередньо на елементах танцювальних рухів. Учні вивчають такі поняття «темп» та «музичний розмір», вчать розуміти зв'язок між мелодією та рухом, знати логіку перебудов малюнків у танці та поворотів.

Заняття з вивчення елементів класичного танцю побудовані за ступенями складності. Вони готують дітей до більшого фізичного навантаження, укріплюють м'язи спини, ніг, рук, сприяють розвитку координації рухів. Вправи відпрацьовуються біля станка.

Тема «Елементи історично-побутового танцю» передбачає ознайомлення з історією виникнення танців народів світу, пояснення педагогом їхнього змісту та образів.

До теми «Елементи спортивного бального танцю» входять танці міжнародної програми із спортивних танців на паркеті. Зважаючи на те, що особливістю їх є танець у парі, відтворення танцювальних образів спільними зусиллями партнерів, на заняттях долаються можливі вікові конфлікти та проблеми відношень між дівчатками і хлопчиками.

Тема «Елементи сучасного естрадного танцю» подана у стислому вигляді, оскільки має величезний обсяг. Її вивчення сприяє розвитку танцювальних навичок, розвитку відчуття музики, координації рухів корпусу, рук, ніг та голови. Завдяки цьому учні опановують різні стилі та напрями у танцювальному мистецтві, опановують акторську майстерність.

До танцювальної імпровізації під музику входять вправи, етюди та експромти на задану та вільну теми.

Тема «Майстерність актора» має на меті вивчення основ акторської майстерності, імпровізацію рухів під музику, що необхідно у хореографії для більш повної передачі танцювальних образів та характеру танців.

До розділу «Майстерність гриму та естетика танцювального костюма» входять заняття, під час яких діти вчать грамотно накладати грим, підбирати костюм, зважаючи на особливості фігури, обирати колір відповідно до індивідуальності кожного виконавця.

Програма інтегрує знання гуртківців з хореографії, ритміки, музики, художньої культури, фізичного навчання.

Під час навчання з вихованцями проводяться бесіди про хореографічне мистецтво, спільні перегляди телепередач та відеоматеріалів, які стосуються танцювального мистецтва, відвідування концертів та театрів.

У програмі враховано вимоги освітньої галузі «Естетична культура» Державного стандарту базової і повної середньої освіти та передбачено індивідуальну роботу з вихованцями згідно з Положенням про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.12.2008 N 1123).

Програма є орієнтовною, а тому керівник колективу може вносити зміни та доповнення у її зміст. Кількість годин та їх розподіл за темами програми теж є орієнтовними. Керівник колективу може сам визначати доцільність такого розподілу і вносити до програми відповідні корективи.

Початковий рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Азбука музичного руху	78	10	68
3.	Елементи класичного танцю	18	4	14
4.	Елементи історично-побутового танцю	16	4	12
5.	Елементи естрадного танцю	16	4	12
6.	Експерсії, конкурси, фестивалі, конкурси	12	12	-
7.	Підсумкове заняття	2	-	2
	Разом	144	36	108

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Азбука музичного руху (78 год)

Мелодія та рух. Темп (швидко, повільно, помірно). Музичні розміри: 4/4, 2/4, 3/4. Контрастна музика: швидка-повільна, весела-сумна. Правила та логіка перебудов з одних малюнків на інші, логіка поворотів праворуч і ліворуч. Співвідношення просторових побудов з музикою. Такт і затакт.

Практична робота. Музично-просторові вправи: крокування у темпі та ритмі музики – крок на місці, навколо себе праворуч, ліворуч. Виконання

танцювальних кроків із носка на п'ятку з фігурним крокуванням. Виділення сильної долі такту.

3. Елементи класичного танцю (18 год)

Специфіка танцювального кроку та бігу. Тренування суглобом'язового апарату. Вироблення постави, еластичності та міцності гомілкостопного, колінного та тазостегнового суглобів.

Практична робота. Виконання вправ біля станка. I,II,III,VI позиції ніг. Положення рук – підготовче, I, II, III позиції. *Battement tendu* з I та III позиції. *Demi-plie* в I, II, III позиціях. *Battement frappe*. Положення ноги *sur le coup-de-pied* – обхоплювальне та умовне. *Battement releve lent* на 45°. *Releve* у I, II, VI позиціях. Стрибки у I, II, III, VI позиціях.

Ras польки та *ras* галопу.

4. Елементи історико-побутового танцю (16 год)

Історія виникнення танців полонез і падеграс. Основні рухи. Зміст танців і танцювальних образів.

Практична робота. Виконання основних рухів танців полонез і падеграс.

5. Елементи естрадного танцю (16 год)

Ритмічність руху під музику. Темп та ритм сучасної естрадної музики. Вміння передавати характер музики за допомогою рухів рук, ніг, корпусу, голови.

Практична робота. Виконання вправ для рук, ніг, корпусу, голови. Виконання танцю «Автостоп».

6. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (18 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів

художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі з професійними хореографами.

Експерсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

7. Підсумкове заняття (8 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт.. Відзначення кращих учнів

Початковий рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Азбука музичного руху	50	10	40
3.	Елементи класичного танцю	36	8	28
4.	Елементи історико-побутового танцю	15	4	11
5.	Елементи сучасного бального танцю	15	4	11
6.	Елементи естрадного танцю	12	2	10
7.	Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси	12	12	-
8.	Підсумкове заняття	2	-	2
	Разом	144	42	102

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Азбука музичного руху (50 год)

Особливості маршів, швидких і повільних вальсів. Музичний розмір та характер музики спортивних танців на паркеті: повільний вальс, танго, квікстеп, самба, ча-ча-ча, румба, джайв.

Практична робота. Вступні акорди. Тактові та позатактові вступи до танцю (у повільному та швидкому темпі). Тактирування. Акцентування на сильну долю такту в кроках. Музична структура руху: напівкаданс – повний каданс. Марші та польки у повільному та помірному темпі. Виконання спортивних бальних танців на паркеті.

3. Елементи класичного танцю (36 год)

Повторення вправ, які вивчалися попереднього року, у більш швидкому темпі. Рухи рук (*port de bras*), чіткість їхнього малюнку, краса і виразність.

Практична робота. *Demi-plie* у I, II, III, V позиціях. *Battement tendu* з I, потім з V позиції. *Battement tendu avec demi-plie* з I, потім з V позиції. *Demi-plie jete* з I-ї позиції. *Battement tendu pike*. *Battement releve lent* на 45° і 90°. Згинання корпусу. Пози класичного танцю – *круазе*, *еффасе*. *Пакурю*.

4. Елементи історико-побутового танцю (15 год)

Історія виникнення танців полонез і падеграс. Основні рухів. Зміст танців і танцювальних образів.

Практична робота. Виконання основних рухів танців полонез і падеграс.

5. Елементи сучасного бального танцю (15 год)

Характеристики та прості основні рухи танців: повільний вальс, танго, квікстеп, самба, ча-ча-ча, румба, джайв.

Практична робота. Виконання елементів сучасних бальних танців.

Повільний вальс: правий поворот, лівий поворот, зміна вперед і назад, затримана зміна, віск, синкоповане *шассе*. Поєднання фігур. Нескладні композиції.

Танго: хід, ланка, закритий променад, лівий відкритий поворот, *фор степ*. Поєднання фігур. Нескладні композиції.

Квікстеп: правий поворот, лівий поворот, *локстеп* вперед і назад, *кросе шассе*, *зіг-заг*, четвертні повороти, натуральний спін-поворот. Поєднання фігур. Нескладні композиції.

Самба: основний рух, зворотній основний рух, віск, соло-поворот партнерки праворуч, прогресивний основний рух, боковий самба-хід, хід на місці, *бота-фога*. Поєднання фігур. Нескладні композиції.

Ча-ча-ча: основний рух, рука в руці, пліч-о-пліч, *кукарача*, спільні повороти на місці, *алемана*. Поєднання фігур. Нескладні композиції.

Румба кубинська: основний рух, рука в руці, пліч-о-пліч, *кукарача*, натуральна дзига, спільні повороти на місці, *алемана*. Поєднання фігур. Нескладні композиції.

Джайв: основні *фолловей* рухи, зміна місця справа ліворуч та зліва праворуч, стій-йди, американський спін-поворот, стиль «буги-вуги». Поєднання фігур. Нескладні композиції.

6. Елементи естрадного танцю (12 год)

Ритмічні рухи. Координація рухів рук, ніг, голови, корпусу.

Практична робота. Виконання танців:

Буги-вуги: парний, побудований на кроках вперед, назад, поворотах під рукою, сольних поворотах партнерки, поворотах із зміною місць.

Чіп-чіп: побудований на кроках із приставкою, вперед, назад, праворуч і ліворуч.

Кік: побудований на галопі, подвійних рухах стегон, підскоках, бігу на місці з поворотом через праве плече.

7. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (12 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами.

Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

8. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	3	3	-
2.	Азбука музичного руху	48	6	42
3.	Елементи класичного танцю	48	6	42
4.	Елементи історико-побутового танцю	24	4	20
5.	Елементи сучасного бального танцю	39	6	33
6.	Елементи естрадного танцю	39	9	30
7.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	12	12	-
8.	Підсумкове заняття	3	-	3
	Разом	216	46	170

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (3 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Азбука музичного руху (48 год)

Динамічні відтінки в музиці. *Forte - mezzo, forte - fortissimo; piano - mezzo, piano - pianissimo; crescendo, diminuendo*. Поєднання синкопованих і несинкопованих ритмів. Ритмічні малюнки в процесі руху (поєднання четвертих і восьмих). Латиноамериканські танці і їхнє народне походження. Перегляд і аналіз танців, які вивчаються.

Практична робота. Виконання вправ для розвитку музичності.

3. Елементи класичного танцю (48 год)

Основні правила руху біля станка. Поняття про повороти *ан деф* і *ан дедан*. Естетика, логіка та техніка зміни *епольман* (*круазе, еффасе*). Закони рівноваги у позах класичного танцю. Рухи-зв'язки (*pas de bourre*). Закономірності координації рухів рук і голови у *port de bras*

Практична робота. *Rond de jambe par terre* – *ан деор* і *ан дедан*. *Battement frappe* по усіх напрямках. *Pas de bourre*. *Grande pliee* у I, II, V позиціях. Пози класичного танцю вперед *effase* і *I arabesque*.

4. Елементи історико-побутового танцю (24 год)

Історія виникнення танців полонез, мазурка і падеграс. Основні рухи. Зміст танців і танцювальних образів.

Практична робота. Виконання основних рухів танців полонез і падеграс.

5. Елементи сучасного бального танцю (39 год)

Музичний розмір і характер музики танцю пасодобль. Схожість та відмінність танців: повільний та швидкий фокстрот; румба та ча-ча-ча.

Практична робота. Виконання елементів сучасних бальних танців:

Повільний вальс: повторення пройденого матеріалу. *Імпетус*-поворот, натуральний *спін*-поворот, подвійний зворотній *спін*-поворот, «плетіння» з відкритої позиції. Поєднання фігур. Нескладні композиції.

Танго: повторення пройденого матеріалу. *Чейс*, правий *рокк*-поворот, лівий синкопований поворот, зворотне *корте*, *файв-степ*. Поєднання фігур. Нескладні композиції.

Швидкий фокстрот: подвійний зворотній *спін*-поворот, *тіпсі-шассе*, правий біговий поворот, поворотний *локк*. Поєднання фігур. Нескладні композиції.

Повільний фокстрот: основні рухи – крок-перо, потрійний крок, «шпилька», зворотна хвиля, *імпетус*-поворот, плетіння з відкритої позиції. Поєднання фігур. Нескладні композиції.

Самба: повторення пройденого матеріалу. *Карта-джака*, тіньове *ботафога*, *чикін-вокс*, зворотній поворот, натуральний *ролл*, *ботафога* назад. Поєднання фігур. Нескладні композиції.

Ча-ча-ча: повторення пройденого матеріалу. Відкритий та закритий твіст стегна, «віяло», «хокейна ключка», тайм-степ, основний рух у відкритій позиції. Поєднання фігур. Нескладні композиції.

Румба кубинська: повторення пройденого матеріалу. Прогресивний крок уперед, «віяло», «хокейна ключка», закритий твіст стегна, зворотна дзига, спіраль. Поєднання фігур. Нескладні композиції.

Джайв: повторення пройденого матеріалу. *Чикін-вокс*, хлист. Поєднання фігур. Нескладні композиції.

Пасодобль: кроки праворуч і ліворуч, варіація лівої ноги, *апель*, плащ, *сюр плейс*, променадна ланка. Поєднання фігур. Нескладні композиції.

6. Елементи естрадного танцю (39 год)

Сила та гнучкість у танцювально-пластичних рухах. Закономірності переносу корпусу з ноги на ногу.

Практична робота. Виконання елементів танцю “спенк”, парного, побудованого на рухах у сторони з переносом корпусу з ноги на ногу, поворотами ліворуч і праворуч, подвійних рухах рук (згинання від ліктя), нахилах корпусу вперед з плесканням у долоні.

7. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси(12 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідання концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі з професійними хореографами.

Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

8. Підсумкове заняття (3 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	3	3	-
2.	Азбука музичного руху	42	3	39
3.	Елементи класичного танцю	42	3	39
4.	Елементи історико-побутового танцю	18	3	15
5.	Елементи сучасного бального танцю	42	6	36
6.	Елементи естрадного танцю	36	6	30
7.	Танцювальна імпровізація. Майстерність актора, накладання	21	6	15

	гриму та естетика танцю			
8.	Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси	9	9	-
9.	Підсумкове заняття	3	-	3
	Разом	216	39	177

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (3 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Азбука музичного руху (42 год)

Adajio. Vivo. Lento. Liargo. Andante. Allergo. Стокатований характер музики танцю «Танго». Ритмічний малюнок музики танцю «Пасодобль».

Практична робота. Прослуховування та аналіз музики танців «Танго» та «Пасодобль».

3. Елементи класичного танцю (42 год)

Узагальнення знань та навичок, отриманих у попередні роки.

Практична робота. Виконання елементів рухів, які вивчалися у попередні роки, у різноманітних комбінаціях та у більш швидкому темпі. Доповнення: *battement sur le coup-de-pied. Battement tendu jete pike. Battement fondu* з усіх напрямків. *Battement double frappe Battement developpe. Pas assemble. Changement dr pied. Pas ballianse.*

4. Елементи історико-побутового танцю (18 год)

Історія виникнення танців полонез, мазурка, мінует і падеграс. Основні рухи. Зміст танців і танцювальних образів.

Практична робота. Виконання основних рухів танців полонез, мазурка, мінует і падеграс.

5. Елементи сучасного бального танцю (42 год)

Схожість та відмінність танців: повільний вальс та швидкий фокстрот. Естетика рівноваги у позах європейських танців.

Практична робота. Виконання елементів сучасних бальних танців:

Повільний вальс: повторення пройденого матеріалу. *Вінг, телемарк, зворотний локк, корте*, прогресивне *шассе* праворуч. З'єднання фігур. Нескладні композиції.

Танго: повторення пройденого матеріалу. *Натуральний твіст-поворот, зворотний відкритий променад, подвійний променад*, чотири кроки у повороті, *фоллової променад, чек*. З'єднання фігур. Нескладні композиції.

Швидкий фокстрот: повторення пройденого матеріалу. *Кросе свіві, імпетус-поворот*, швидкий біг на чотирьох та на шести кроках. З'єднання фігур. Нескладні композиції.

Повільний фокстрот: повторення пройденого матеріалу. *Топ-спін, відкритий телемарк*, зворотне перо, *фоллової віск*. З'єднання фігур. Нескладні композиції.

Самба: повторення пройденого матеріалу. *Променадне бота-фога, закриті роки, вольта* праворуч та ліворуч, *самба-локк* вперед і назад. З'єднання фігур. Нескладні композиції.

Ча-ча-ча: повторення пройденого матеріалу. *Права дзига*, основний рух з *локком, шассе маренга*, кубинський брейк. З'єднання фігур.

Румба кубинська: повторення пройденого матеріалу. *Кол, фоллової, триалемана*, зовнішнє розкриття з просуванням. З'єднання фігур.

Джайв: повторення пройденого матеріалу. *Кік фоллової шассе, ронд фоллової шассе, локк шассе*. З'єднання фігур.

Пасодобль: повторення пройденого матеріалу. Шістнадцять, удар *фламенко*, атака, розподілення, *твіст*-поворот, закінчення *фоллової* у розподіленні. З'єднання фігур.

6. Елементи естрадного танцю (36 год)

Поєднання у рухах корпусу, ніг, рук, голови.

Практична робота. Виконання танців за завданням керівника.

7. Танцювальна імпровізація.

Майстерність актора, накладання гриму та естетика танцю (21 год)

Визначення стилю музики. Створення композицій та етюдів на задану і вільну теми.

Ознайомлення з характерними образами в танцях. Способи передачі образу за допомогою міміки та рухів. Танцювальні етюди з предметами і без них. Імпровізація рухів під музику. Виразне читання художніх творів.

Підбір форми та кольору костюму виконавця.

Практична робота. Виконання вправ, етюдів та експромтів на задану і вільну теми.

Передавання образу в танці. Виступ у концертній програмі із застосуванням набутих знань.

8. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (9 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами.

Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

9. Підсумкове заняття (3 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, третій рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	3	3	-
2.	Азбука музичного руху	42	9	33
3.	Елементи класичного танцю	75	9	66
4.	Елементи історично-побутового танцю	18	6	12
5.	Елементи сучасного бального танцю	42	6	36
6.	Елементи естрадного танцю	90	9	81
7.	Танцювальна імпровізація. Майстерність актора, накладання гриму та естетика танцю	51	11	40
8.	Підсумкове заняття	3	-	3
	Разом	324	53	271

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (3 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Азбука музичного руху (42 год)

Узагальнення знань та навичок, отриманих у попередні роки.

Практична робота. Слухання музики, перегляд відеосюжетів із записами виступів ансамблів танцю.

3. Елементи класичного танцю (75 год)

Виразність рухів рук. Техніка-форс у стрибках та обертаннях, естетика малюнка та закономірності переходів рук з одного положення в інше. Закономірність правильної та швидкої зміни поворотів корпусу у різноманітні ракурси. Правила загальної координації рухів корпусу, ніг, голови, рук. Естетика і техніка рівноваги.

Практична робота. Повторення вивченого матеріалу у більш швидкому темпі, з різноманітними комбінаціями. Введення у вправи невеликих поз *effase* вперед і назад, поворотів на двох ногах на 180° . Виконання біля станка маленьких та великих поз. *Battement frappe* на 45° у позах *круазе*, *еффасе*. *Rond de jambe par terre* на *demi-pliee*. *Battement fondu* на 45° . *Battement sutenu*. Великі пози *круазе та еффасе* з підніманням ноги на 45° . *Pas de chas*. *Sissonne simple*.

4. Елементи історико-побутового танцю (18 год)

Історія виникнення танців полонез, мазурка, менует і падеграс. Основні рухи. Зміст танців і танцювальних образів.

Практична робота. Виконання основних рухів танців полонез, мазурка, менует і падеграс.

5. Елементи сучасного бального танцю (42 год)

Естетика рівноваги у позах європейських танців.

Практична робота. Виконання елементів сучасних бальних танців:

Повільний вальс: повторення пройденого матеріалу. Відкритий *телемарк*, *фолловей віск*, натуральний *твіст-поворот*, *півот*, *рудольф*. Поєднання фігур.

Танго: повторення пройденого матеріалу. Зовнішній *свівл*, натуральний променадний поворот із *твіст*-поворотом, зміна на 4-х кроках, *броєш теп*, 4-и кроки у *фоллової*. Поєднання фігур.

Швидкий фокстрот: повторення пройденого матеріалу. *Румба-кросс*, *корте*, *телемарк*, *тіпсі* натуральне, *тіпсі-шассе*. Поєднання фігур.

Повільний фокстрот: повторення пройденого матеріалу. *Кросе*, натуральний *зіг-заг* із позиції *променада*, зворотний *фоллової*. Поєднання фігур.

Самба: повторення пройденого матеріалу. *Тендем бота-фога*, відкриті *рокки*, *коса*, променадний біг. Поєднання фігур.

Ча-ча-ча: повторення пройденого матеріалу. Спіраль, закручення мотузки, синкоповане віяло. Поєднання фігур.

Румба кубинська: повторення пройденого матеріалу. Кубинські роки, дверцята, безперервний *твіст* стегна, безперервний коловий *твіст* стегна. Поєднання фігур.

Джайв: повторення пройденого матеріалу. Поєднання фігур.

Пасодобль: повторення пройденого матеріалу. Зворотній *фоллової*, *спіни* з просуванням, *куп де* – швидка зміна, *бандерильйо*. Поєднання фігур.

6. Елементи естрадного танцю (90 год)

Поєднання у рухах корпусу, ніг, рук, голови.

Практична робота. Виконання танців за завданням керівника.

7. Танцювальна імпровізація.

Майстерність актора, накладання гриму та естетика танцю (51 год)

Визначення стилю музики. Створення композицій та етюдів на задану і вільну теми.

Характерні образи в танцях. Способи передачі образів у міміці та рухах. Етюди з використанням предметів і без них. Імпровізація рухів під музику. Виразне читання художніх творів.

Підбір форми та кольору костюму виконавця.

Практична робота. Виконання вправ, етюдів та експромтів на задану і вільну теми.

Виконання образу в танці. Виступ у концертній програмі із застосуванням набутих знань.

8. Підсумкове заняття (3 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Учні мають знати:

- визначення бального танцю;
- визначення спортивного танцю;
- визначення класичного танцю;
- основні положення рук, ніг, корпусу і голови у танцях;
- поняття мелодії, темпу, музичного розміру;
- особливості бальних танців;
- особливості спортивних танців;
- назви тренувальних вправ біля станка;
- характеристики та основні рухи сучасних бальних танців;
- способи, за допомогою яких передається танцювальний образ.

Учні мають вміти:

- виконувати тренувальні вправи біля станка;
- виконувати основні положення рук, ніг, корпусу і голови у танцях;
- виконувати основні рухи сучасних бальних танців;
- виконувати основні рухи сучасних спортивних танців;
- виконувати вправи, етюди та експромти на задану і вільну теми;
- підбирати форми сценічного костюму.

**ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ
ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ХОРЕОГРАФІЧНОГО КОЛЕКТИВУ**

Інструменти музичні	Кількість
Акордеон	1 шт.
Баян	1 шт.
Фортепіано	1 шт.

Обладнання	Кількість
Бутафорський реквізит	До кожної постановки
Концертні костюми	Для всіх учасників
Концертне взуття	Для всіх учасників
Репетиційна форма	Для всіх учасників
Репетиційне взуття	Для всіх учасників

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Базарова Н. Азбука класичного танцю / Н. Базанова., В. Мей.– Л.: Мистецтво, 1983.
2. Балет. Енциклопедія. – М., 1981.
3. Балет. Енциклопедія. – М., 1986.
4. Бервецький Б. С. Майстерність актора / Б.С. Бервецький. – К., 1998.
5. Блок Л. Д. Класичний танець. Історія і сучасність / Л. Д. Блок. – М.: Мистецтво, 1987.
6. Васильєва-Рождественська М. Історико-побутовий танець / М. Васильєва-Рождественская. - М.: Мистецтво, 1987.
7. Дастін Р. Мистецтво шоу / Р. Достін .– International Congress BDK. – Влакроол, 1999.
8. Ельяш Н. О. Образи танцю / Н.О. Ельяш. – М.: Знання, 1970.
9. Зайцев Е. Основи народно-сценічного танцю. І частина / Е. Зайцев. – К.: Мистецтво, 1975.

10. Зайцев Е. Основи народно-сценічного танцю. II частина./ Е. Зайцев. – К.: Мистецтво, 1976.
11. Захаров Р. В. Режисура танцю / Р.В. Захаров. - М.: Мистецтво, 1983.
12. Зеленіна К. Народно-сценічний танець / К. Зеленіна. - М.: Мистецтво, 1976.
13. Іваннікова Т. М. Танець / Т.М. Іваннікова., Т.Н. Чепалова. – Харків, 1990.
14. Колосок О. П. Побудова екзерсису біля станка на основі української народно-сценічної танцювальної лексики / О.П. Колосок. – К., 2001.
15. Красовська В. М. Західноєвропейський балетний театр. Нариси історії. Від витоків до середини XVIII століття / В.М. Красовська. – Л.: Мистецтво, 1979.
16. Портер Р. Хореологія / Р. Портер. – International Congress BDK. – Влакроол, 1999.
17. Режисура танцю. Методичні рекомендації Міністерства культури України. – К., 2004.
18. Смірнов І. М. Мистецтво балетмейстера / І. М. Смірнова – М., 1986.
19. Ткаченко Т. Народні танці / Т. Ткаченко. – М.: Мистецтво, 1975.
20. Чернова Н. Від Гельцер до Уланової / Н. Чернова. - М.: Мистецтво, 1979.

ПРОГРАМА естрадного танцю

Початковий, основний та вищий рівні

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Хореографічне мистецтво відкриває дітям світ прекрасного, формує загальну естетичну культуру, розвиває фізичний стан і поставу. Сучасна естрада як синтетичне культурно-мистецьке явище включає хореографічне мистецтво в усіх його різновидах.

Сила мистецтва естрадного танцю полягає в тому, що в ньому завжди можна побачити образ часу. Для естрадного танцю характерним є відображення актуальних явищ навколишнього світу, різноманітність виразних засобів. Естрадне мистецтво в усіх його проявах слугує для розваги глядача.

Метою програми є формування компетентностей особистості засобами естрадного танцю.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

1. Пізнавальна компетентність, що забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, які стосуються естрадного танцю.
2. Практична компетентність, що сприяє оволодінню навичками естрадного танцю.
3. Творча компетентність, що забезпечує формування творчих здібностей вихованців у процесі оволодіння хореографічним мистецтвом, розвиток естетичних почуттів, смаків, емоційно-почуттєвої сфери.
4. Соціальна компетентність, що сприяє вихованню дбайливого ставлення до надбань світової, вітчизняної культури, мистецтва, духовних та матеріальних цінностей рідного краю, народних традицій, національної свідомості, самореалізації в соціумі засобами мистецтва, професійного самовизначення.

Програмою передбачено три рівні навчання: початковий (2 роки навчання, 144 години на рік, 3 години на тиждень), основний (3 роки навчання, 216 годин на рік, 3 години на тиждень) та вищий (1 рік навчання, 324 години на рік, 9 годин на тиждень).

До складу колективу естрадного танцю входять вихованці віком 5-17 років.

На початковому рівні навчання діти віком 5-7 років оволодівають елементарними знаннями та вміннями з хореографії, вчаться основним танцювальним позиціям і положенням, ознайомлюються з простими танцювальними рухами. Заняття розвивають у вихованців почуття музичного ритму, пластику тіла, художній смак, дружелюбність, згуртованість, вміння працювати в колективі.

На заняттях основного рівня навчання вихованці віком 8-13 років вивчають танцювальні рухи, ознайомлюються з основними жанрами хореографії та опановують навички правильного і вправного володіння своїм тілом, вміннями висловити особливості свого внутрішнього світу за допомогою танцю. У дітей розвивається координація рухів, гнучкість, пластичність, виховується граціозність, художньо-естетичні смаки.

Заняття вищого рівня навчання мають на меті закріпити, систематизувати та поглибити хореографічні знання і вміння вихованців (вік – 14-17 років), навчити їх досконало володіти елементами та прийомами сучасного танцю з методикою виконання вправ модерну, хіп-хопу і диско. Учні продовжують розвивати свої творчі здібності, віртуозність, артистизм, вдосконалюють свою виконавську майстерність.

Танці сприяють розвитку фантазії дітей і здібностей до імпровізації. Допомагають найбільш яскраво розкрити характер і індивідуальність вихованців, а також розвинути такі якості, як цілеспрямованість, організованість і працьовитість. Заняття допомагають виробити природну грацію рухів, гнучкість, спритність, пластичність і координацію, здатність виражати почуття і емоції через танець.

Основними видами занять танцем є колективні, групові, індивідуальні. Доцільними у навчально-виховному процесі є бесіди, музично-ритмічні вправи, ігри, танцювальні етюди, концерти.

На початковому рівні навчання підсумкові заняття проводяться у формі відкритих занять, на основному і вищому рівнях – звітних концертів, конкурсів, фестивалів.

Програма інтегрує знання гуртківців з хореографії, ритміки, музики, художньої культури, фізичного навчання.

У програмі враховано вимоги освітньої галузі «Естетична культура» Державного стандарту базової і повної середньої освіти.

У програмі передбачено індивідуальну роботу з вихованцями згідно з Положенням про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.12.2008 р. n 1123).

Програма є орієнтовною, а тому керівник колективу може вносити зміни та доповнення у її зміст. Кількість годин та їх розподіл за темами програми теж є орієнтовними. Керівник колективу може сам визначати доцільність такого розподілу і вносити до програми відповідні корективи.

Початковий рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Ритміка	22	4	18
3.	Основи класичного танцю	40	8	32
4.	Гімнастика, спортивна підготовка	22	2	20
5.	Танцювальні елементи	22	2	20

6.	Постановочна робота і репетиції	20	2	18
7.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	14	14	-
8.	Підсумкове заняття	2	-	2
	Разом	144	34	110

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання та зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Вимоги до зовнішнього вигляду вихованців, форми одягу. Правила техніки безпеки.

2. Ритміка (22 год)

Поняття мелодії, руху. Темп, музичний розмір. Контрастна музика. Такт, затакт. Вступ. Характер і образи музичних творів.

Практична робота. Виконання колективно-порядкових вправ: побудова лінії, колони, праворуч, ліворуч, перебудова кола у лінії і колони та навпаки. Діагоналі, точки залу, зірочка. Музично-ритмічні вправи: оплески та притупування в такт музики, затакт, почергові оплески і притупування, гра-конкурс – «перекличка», виділення сильної долі такту, пауза, початок і кінець руху. Виконання вправ на розвиток поняття контрастної музики, імітація рухів тварин з відповідними емоціями.

3. Основи класичного танцю (40 год)

Специфіка танцювального кроку і бігу. Тренування суглобів та м'язів дитини. Вироблення правильної постави, опори, виворотності гомілкового, тазостегнового, колінного суглобів. Позиції ніг (умовні) та рук.

Методика виконання вихідного положення змін позицій, координація частин тіла під час виконання елементів.

Практична робота. Виконання основних позиції ніг на середині залу: VI, I, II, III, V. Позиції рук (I, II, III). Вправи на розвиток виворотності стегна та еластичності ніг: *Demi plie* – маленькі присідання по I, II, III позиціях. Вправи на розвиток сили та еластичності гомілкового і колінного суглобів: *Battement tendu* – вперед і вбік – ковзний рух ногою по підлозі. *Battement tendu* (2). *Degage* по II позиції – перехід з однієї ноги на іншу через *demi plie*.

Вправи на укріплення гомілкового суглоба, сили ніг: *Releve* – піднімання на півпальці по I, II, III, VI позиціях ніг.

Port de bras (I, II, III форми) – переводи рук із позиції в позицію, нахили корпусу.

Виконання вправ на розвиток сили ніг. Легкість відштовхування від підлоги: *Allegro. Soute* по VI, I, II позиціях ніг – стрибок з рівними ногами у повітрі і *demi plie* на підлозі.

4. Гімнастика, спортивна підготовка (22 год)

Ознайомлення вихованців із вправами для розвитку рухливості суглобів, укріплення м'язів, розвиток дихання, гнучкості та розтяжка.

Практична робота. Виконання вправ для голови, плечового поясу, рук, стегон, ніг. Присідання, розтяжка. Вправи на підлозі для м'язів пресу, м'язів ніг, м'язів спини. Стретчінг. Вправи на гнучкість і розтяжку: «шпагати», «містки».

5. Танцювальні елементи (22 год)

Ознайомлення вихованців із основними танцювальними елементами.

Практична робота. Виконання кроків: з носка, на п'ятках, півпальцях.

Підскоки в просуванні вперед, на місці, обертаючись навколо себе. Приставний боковий крок. Галоп. Пружні рухи на місці, пружні бокові, перемінні кроки. Хода ляльки. Свінгові рухи тазом. Пружні кроки в обертанні. Фігура «до-за-до».

6. Постановочна робота і репетиції (20 год)

Поєднання рухів у варіації. Образ у танцювальних рухах. Взаємодія з партнером.

Практична робота. Створення та виконання етюдів певної тематики на основі вивчених рухів. Робота над технікою та музичністю виконання комбінацій, синхронністю виконання рухів і малюнків танцю.

7. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (14 год)

Проведення дитячих заходів, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів. Зустрічі з професійними хореографами. Проведення пізнавальних екскурсій.

8. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Початковий рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Ритміка	22	4	18
3.	Основи класичного танцю	40	8	32
4.	Гімнастика, спортивна підготовка	22	2	20
5.	Танцювальні елементи	22	2	20
6.	Постановочна робота і репетиції	20	2	18
7.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	14	14	-
8.	Підсумкове заняття	2	-	2

	Разом	144	34	110
--	-------	-----	----	-----

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання та зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Вимоги до зовнішнього вигляду вихованців, форми одягу. Правила техніки безпеки.

2. Ритміка (22год)

Поняття мелодії, руху. Темп, музичний розмір. Контрастна музика. Такт, затакт. Вступ. Характер і образи музичних творів.

Практична робота. Вправи для розвитку поняття темпу: виконання кроків, нахилів, поворотів (повільно, швидко, дуже швидко).

3. Основи класичного танцю (40 год)

Поняття ваги тіла. Переноси ваги тіла на носок, п'ятку, вб'ік. Постановка корпусу з однією опорною ногою. Координація частин тіла під час рухів.

Практична робота. Виконання основних позицій біля станка. *Demi plie, Battement tendu, Battement tendu jete, Releve*. Вправи на розтягування. Вправи на середині зали. *Demi plie, Battement tendu, Port de bras, Releve, Allegro, Soute*.

4. Гімнастика, спортивна підготовка (22год)

Ознайомлення вихованців із вправами для розвитку рухливості суглобів, зміцнення м'язів, гнучкості та розтягування, розвиток дихання.

Практична робота. Виконання вправ для розвитку рухливості суглобів, зміцнення м'язів, розвиток дихання, гнучкості. Нахили, повороти, кругові оберти головою, піднімання та опускання плечей (почергово і разом),

кругові оберти плечима, зап'ястками, ліктьовими суглобами. Нахили вперед, пружинні нахили з маленькими кроками вперед і назад, кругові рухи тазостегновими суглобами, «вісімки»; присідання. Кругові рухи торсом, пружинні рухи для розтягування. Вправи на підлозі для м'язів пресу, ніг, спини. Стретчинг. Вправи на гнучкість і розтягування, «шпагати», «містки».

5. Танцювальні елементи (22 год)

Ознайомлення вихованців із основними танцювальними елементами польки та твісту.

Практична робота. Виконання рухів польки. Обертання, випаді в бік (*demi plie*). Виконання рухів твіст. Потрійні переступання («мамба»). Постановка в парі.

6. Постановочна робота і репетиції (20 год)

Об'єднання рухів у варіації. Образи у танцювальних рухах. Взаємодія з партнером.

Практична робота. Створення та виконання тематичних етюдів на основі вивчених рухів. Робота над технікою та музикальністю виконання комбінацій, синхронністю виконання рухів і малюнків танцю.

7. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (14 год)

Проведення пізнавальних екскурсій, участь у фестивалях, конкурсах. Відвідування виставок.

8. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Ритміка	20	5	15
3.	Класичний танець	66	20	46
4.	Гімнастика, шейпінг	66	2	64
5.	Сучасні танцювальні напрями	28	8	20
6.	Постановочна робота і репетиції	24	2	22
7.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	8	-
8.	Підсумкове заняття	2	2	-
	Разом	216	49	167

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання та зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Вимоги до зовнішнього вигляду вихованців, форми одягу. Правила техніки безпеки.

2. Ритміка (20 год)

Поняття акценту, синкопи. $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ долі такту, *staccato*, *legato*, свінг.

Практична робота. Виділення оплесками $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$ ноти такту.

Відображення рухами рук, голови та ніг уривчастого характеру музики (*staccato*), плавного, злитого звуку (*legato*).

3. Класичний танець (66 год)

Постановка біля станка. Підготовчий рух – *preparation*. Комбінування рухів.

Практична робота. *Demi ma grand plie* (на $\frac{2}{4}$), III форма *port de bras* (на $\frac{1}{4}$) по I, II та V позиціях ніг. Виконання вправ на розвиток рухливості тазостегнових суглобів: *Battement tendu z degage, tendu. Battement tendu jete, pointes, Rond de jamb par terre, en dedans ma en dehors . Ronde de jamb par terre z plie* на опорній нозі. Виконання вправ на розвиток сили та еластичності м'язів, рухливості колінних суглобів, спритності: *sur le coup-de-pied, Battement fondu, Battement frappe , Double frappe z plie* на опорну ногу, *Battement relevent, через battement tendu, Battement developpe, Grand battement*. Розтяжка з ногою на станку: *demi plie, port de bras*.

Вправи на середині зали: *Demi plie, grand plie* по I, II та V позиціях ніг.

Battement tendu по V позиції ніг, руки у II позиції. I, II, III форми *port de bras*.

Allegro. Soute по I, II та V позиціях ніг. *Pas enchappe* з V позиції у II та знову в V із зміною ніг. *Changement de pieds* по V позиції ніг. Оберти: *jour chaines en dedans*, підготовка до *pirouette* по V позиції ніг.

4. Гімнастика, шейпінг (66 год)

Ознайомлення вихованців із вправами для розвитку рухливості суглобів, укріплення м'язів, розвиток дихання, гнучкості та розтяжка.

Практична робота. Виконання вправ стоячи: нахили, повороти, кругові оберти головою; піднімання та опускання плечей (почергово і разом); кругові оберти плечима вперед, назад; кругові оберти зап'ястками, ліктьовими суглобами, руками вперед і назад; нахили вперед, пружинні нахили з маленькими кроками вперед і назад; свінгові рухи стегнами по 1 разу, по 2 рази, кругові рухи тазостегновими суглобами, «вісімки»; присідання по широкій II позиції ніг, руки у III позиції (праворуч, ліворуч);

кругові рухи торсом, руки у замку над головою; присідання, пружинні присідання, пружинні рухи для розтяжки; стрибки у VI позиції ніг на двох ногах, по чергово на одній, хрест – навхрест, однією вперед, іншою назад; біг з підніманням зігнутих ніг назад, колін вперед.

Виконання вправ на підлозі для м'язів пресу, ніг, спини. Стретчинг. Вправи на гнучкість і розтяжку, «шпагати», «містки».

5. Сучасні танцювальні напрями (28 год)

Спортивні напрями – «диско», «хіп-хоп»: характеристика позицій ніг, рук, ліній та положень тіла. Темп і акценти, амплітуда рухів, динаміка пересування, координація частин тіла. Джаз-модерн: позиції ніг, рук. Специфіка стилю, порівняння основ класичної постави та перехід з однієї постави в іншу. Автентичний рух: усвідомлення зон тіла: голова, верхній торс, нижній торс та їхній вплив на рух в цілому.

Практична робота. Виконання основних рухів танців спортивних напрямів: «диско», «хіп-хоп».

Стиль «диско». «Велосипед» у різних напрямках. «Кік» з перебіганням назад, вбік, на місці. Різні види *chaser*. Стрибки *grand jete, jete en tournant. Grand battement* із стрибками. *Pirouette*. Виконання кругових вправ для рук, з різкою зміною напрямку руху.

Стиль «хіп-хоп». Bounce – трамплінне погойдування догори-вниз. Пружний крок на місці, вбік, вперед. Перестрибування з ноги на ногу. Підбивання. «Велосипед» із зіскакуванням у центробаланс. «Кік» вперед із зістрибуванням на дві ноги. «Скручування», зміна напрямку руху. Положення *lau out*. «Локінг». Відтягування.

Джаз-модерн. Позиція колапсу. Релаксація. Ізоляція та поліцентрія.

Поліритмія: свінг, погойдування. Мультиплікація. Координація. Опозиція. Стиснення (*Contraction* та *release*). *Role down, Role u, Side contraction, Side stretch, Sundari, Phrust, Tilt*.

Автентичний рух. Вправи для розвитку фантазії та уяви: імітація рухів живих істот у різних ситуаціях, зображення емоцій, психічних станів за допомогою танцювальної пластики.

6. Постановочна робота і репетиції (24 год)

Поняття принципів драматургії у хореографії (експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка). Характеристика кожного принципу. Тема, ідея, сюжетна лінія композиції. Образ, акторська робота.

Практична робота. Слухання музичного матеріалу та визначення його характеру і стилю. Обговорення сюжету, образів музичних творів, переходів та змін сюжетних ліній. Вивчення лексичного музичного матеріалу. Робота над комбінацією рухів, розводка малюнків, мізансцен. Репетиції. Робота над технікою заданих елементів, комбінацій, емоційно-образним виконанням, сценічним втіленням задуму.

7. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих заходів, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів. Зустрічі з професійними хореографами.

8. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Ритміка	20	5	15

3.	Класичний танець	66	20	46
4.	Гімнастика, шейпінг	66	2	64
5.	Сучасні танцювальні напрями	28	8	20
6.	Постановочна робота і репетиції	24	2	22
7.	Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	8	-
8.	Підсумкове заняття	2	2	-
	Разом	216	49	167

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання та зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Вимоги до зовнішнього вигляду вихованців, форми одягу. Правила техніки безпеки.

2. Ритміка (20 год)

Синкоповий ритм. Музичні стилі: класика, хіп-хоп, диско.

Практична робота. Відтворення корпусом, колінами, руками основного ритму музичного твору (бауносовий рух). Прискорення та уповільнення музичного темпу. Виконання вправ тільки однією частиною тіла (руками, ногами, корпусом).

3. Класичний танець (66 год)

Постановка біля станка. Методика виконання вправ, їхнє призначення.

Практична робота. Вправи біля станка: *Demi* та *grand plie* по I, II, IV та V позиціях ніг. *Battement tendu*. *Battement tendu jete*. *Rond de jamb par terre*. *Battement fondu*. *Battement frappe*. *Adagio*. *Grand battement*. Стретчінг. Вправи на середині зали: *Demi ma grand plie*. *Battement tendu*. *Пози epaulement croise*

та *efface. Allegro. Soute. Pas enchappe. Changement de pieds* по V позиції ніг. Оберти: *jour chaines*. Підготовка до *pirouette* по V позиції ніг.

4. Гімнастика, шейпінг (66 год)

Ознайомлення вихованців із вправами для розвитку рухливості суглобів, зміцнення м'язів, розвиток дихання, гнучкості та розтяжки.

Практична робота. Виконання вправ стоячи: нахили, повороти, кругові оберти головою, піднімання та опускання плечей (почергово і разом), кругові оберти плечима вперед, назад; кругові оберти зап'ястями, ліктьовими суглобами, руками вперед і назад; свінгові рухи стегнами, кругові рухи тазостегновими суглобами, «вісімки», кругові рухи торсом, присідання, пружинні рухи, пружинні рухи для розтяжки, біг.

Виконання вправ на підлозі для м'язів пресу: лежачи та сидячи. Вправи на підлозі для м'язів ніг. Вправи на підлозі для м'язів спини: лежачи на животі та стоячи на колінах.

Стретчінг. Вправи на гнучкість і розтяжку, «шпагати», «містки».

5. Сучасні танцювальні напрями (28 год)

Спортивні напрями – «диско», «хіп-хоп». Характеристика позицій ніг, рук, ліній та положень тіла. Темп і акценти, амплітуда рухів, динаміка пересування, координація частин тіла.

Джаз-модерн. Позиції ніг, рук. Специфіка стилю, порівняння основ класичної постави та перехід з однієї постави в іншу.

Автентичний рух. Усвідомлення зон тіла: голова, верхній торс, нижній торс та їхній вплив на рух в цілому.

Практична робота. Виконання основних рухів танців спортивних напрямів – «диско», «хіп-хоп».

Стиль «диско». «Велосипед» у різних напрямках. Відскакування, подвійне відскакування. Підбивки з короткою фіксацією пози. «Кік» з перебіганням назад, вбік, на місці. Відтягування з нахилом корпусу на робочу

ногу і виконання кругових рухів від ліктя. Присідання, зіскакування. Різні види *chaser*.

Стрибки *grand jete, jete en tournant. Grand battement* із стрибками. *Pirouette*.

Кругові вправи для рук, з різкою зміною напрямків руху.

Стиль «хіп-хоп». *Bounce*. Пружні кроки на місці, вбік, вперед. Перестрибування з ноги на ногу. Підбивання. «Велосипед» зіскакуванням у центробаланс. «Кік». «Скручування». Положення *lau out*. «Локінг». Відтягування.

Джаз-модерн. Поза колапсу. Релаксація. Ізоляція та поліцентрія. Поліритмія: свінг, погойдування. Мультиплікація. Координація. *Contraction ma release*.

Рівні. *Role down, Role up, Side contraction, Side stretch, Sundari, Phrust, Tilt*.

Автентичний рух. Вправи для розвитку фантазії та уяви: імітація рухів живих істот у природних ситуаціях. Зображення різних емоцій за допомогою танцювальної пластики. Рухи: простий біг, кроки, стрибки.

6. Постановочна робота і репетиції (24 год)

Поняття принципів драматургії у хореографії (експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка). Характеристика кожного принципу. Тема, ідея, сюжетна лінія композиції. Образ, акторська робота.

Практична робота. Прослуховування музичного матеріалу та визначення його характеру і стилю. Обговорення сюжету, образів музичних творів, переходів та змін сюжетних ліній. Вивчення лексичного музичного матеріалу. Робота над комбінацією рухів, розводка малюнків, мізансцен. Репетиції. Робота над технікою заданих елементів, комбінацій, емоційно-образним виконанням, сценічним втіленням задуму.

7. Екскурсії, виставки фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих заходів, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів. Зустрічі з професійними хореографами. Проведення пізнавальних екскурсій.

8. Підсумкове заняття (2 год)

Підведення підсумків роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, третій рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Ритміка	20	5	15
3.	Класичний танець	66	20	46
4.	Гімнастика, шейпінг	66	2	64
5.	Сучасні танцювальні напрями	28	8	20
6.	Постановочна робота і репетиції	24	2	22
7.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	8	-
8.	Підсумкове заняття	2	2	-
	Разом	216	49	167

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання та зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Вимоги до зовнішнього вигляду вихованців, форми одягу. Правила техніки безпеки.

2. Ритміка (20 год)

Комбінування музичного малюнка. Музичні стилі: джаз, латина, ритм і блюз, стилізований фольклор. Сюжетність музичних творів.

Практична робота. Аналіз музичного твору за характером, образами, стилем, ідеєю, сюжетною лінією.

3. Класичний танець (66 год)

Типи і види координації, комбінування рухів.

Практична робота. Виконання вправ біля станка: *Demi* та *grand plie* по IV позиції ніг. *Battement tendu* з *passer par terre*. *Battement tendu jete* *balance*. *Rond de jamb* *par terre* по 1/8 такту. *Double fondu*. *Battement frappe*. *Grand battement jete*. Стретчінг.

Вправи на середині зали: *Demi* та *grand plie*. *Battement tendu*. *Posi epaulement croise* та *efface*. *Jan lie*. *Allegro*. *Pas enchappe* убік. Оберти. *Pirouette* по V позиції ніг. *An dedans*.

4. Гімнастика, шейпінг (66 год)

Ознайомлення вихованців із вправами для розвитку рухливості суглобів, зміцнення м'язів, розвиток дихання, гнучкості та розтяжки.

Практична робота. Виконання вправ стоячи: для м'язів голови, шиї, плечей, зап'ясть, ліктьових суглобів, рук, свінгові рухи стегнами, кругові рухи тазостегновими суглобами, «вісімки», присідання, кругові рухи торсом, пружинні рухи ногами, випади, пружинні рухи для розтяжки, *degage*, *releve*, стрибки, біг.

Виконання вправ на підлозі для м'язів пресу: лежачи на спині та сидячи. Виконання вправ на підлозі для м'язів ніг.

Виконання вправ на підлозі для м'язів спини: лежачи на животі, стоячи на колінах.

Стретчинг. Вправи на гнучкість і розтяжку, «шпагати», «містки».

5. Сучасні танцювальні напрями (28 год)

Спортивні напрями – «диско», «хіп-хоп». Характеристика позицій ніг, рук, ліній та положень тіла. Темп і акценти, амплітуда рухів, динаміка пересування, координація частин тіла.

Джаз-модерн. Позиції ніг, рук. Специфіка стилю, порівняння основ класичної постави та перехід з однієї постави в іншу.

Автентичний рух. Усвідомлення зон тіла: голова, верхній торс, нижній торс та їхній вплив на рух вцілому.

Практична робота. Виконання основних танцювальних рухів спортивних напрямів – «диско», «хіп-хоп».

Стиль «диско». «Велосипед» у різних напрямках. «Кік», різні види *chaser*. *Стрибки grand jete, jete en tournant. Grand battement* із стрибками. *Pirouette*. Кругові вправи для рук, з різкою зміною напрямків руху.

Стиль «хіп-хоп». Трамплінне погойдування догори-вниз. Пружний крок на місці, вбік, вперед. Перестрибування з ноги на ногу. Підбивання. «Велосипед» із зіскоком у центробаланс. «Кік», «скручування», положення *lau out*. «Локінг». Відтягування.

Джаз-модерн. Поза колапсу. Релаксація, ізоляція та поліцентрія.

Поліритмія: свінг, погойдування. Мультиплікація . Координація.

Contraction та *release* (стиснення, зменшення об'єму тіла та розширення). Рівні – положення частин тіла відносно поверхні. *Role down, Role up, Side contraction, Side stretch, Sundari, Phrust, Tilt*.

Автентичний рух. Вправи для розвитку фантазії та уяви: імітація рухів живих істот у різних ситуаціях, зображення емоцій, психічних станів за допомогою танцювальної пластики. Рухи: простий біг, кроки, непередбачені оберти на двох ногах, стрибки на одній нозі.

6. Постановочна робота і репетиції (24 год)

Поняття принципів драматургії у хореографії (експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка). Характеристика кожного принципу. Тема, ідея, сюжетна лінія композиції. Образ, акторська робота.

Практична робота. Прослуховування музичного матеріалу та визначення його характеру і стилю. Обговорення сюжету, образів музичних творів, переходів та змін сюжетних ліній. Вивчення лексичного музичного матеріалу. Робота над комбінацією рухів, розводка малюнків, мізансцен. Репетиції. Робота над технікою заданих елементів, комбінацій, емоційно-образним виконанням, сценічним втіленням задуму.

7. Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів. Проведення пізнавальних екскурсій.

8. Підсумкове заняття (2 год)

Підведення підсумків роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Вищий рівень, перший і наступні роки навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Класичний танець	70	10	60
3.	Гімнастика, шейпінг	70	-	70
4.	Сучасні танцювальні напрями	70	10	60

5.	Постановочна робота і репетиції	80	12	68
6.	Індивідуальна робота	30	-	30
7.	Підсумкове заняття	2	-	-
	Разом	324	34	290

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання та зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Вимоги до зовнішнього вигляду вихованців, форми одягу. Правила техніки безпеки.

2. Класичний танець (70 год)

Культура рухів. Техніка стрибків. Естетика малюнка та закономірність переходів з одного положення в інше. Закономірність грамотної та швидкої зміни поворотів корпусу у різноманітні ракурси. *Aplomb*. Пози класичного танцю. Типи координаційних рухів (однонаправлені, різнонаправлені, одночасні, різночасні). Типи стрибків (з двох на дві ноги, з двох на одну ногу, з однієї на дві ноги).

Практична робота. Вправи біля станка: *Demi, grand plie* з переводом рук у I, III позиції, *port de bras* на півпальцях. *Battement tendu* по $\frac{1}{8}$ такту, з *demi rond par terre*, в пози *efface, croise, ecarte*. *Pas de bourree*. *Battement tendu jete balance* по $\frac{1}{8}$, *pointes* з *rond an lair* на $\frac{1}{4}$ кола. *Rond de jamb par terre*. *Rond an lair* на 45, 90 градусів. *Grand rond jete*.

Battement fondu. *Double fondu* на півпальцях, *soutenu* на 360 градусів, *fouette* – на 180. *Battement frappe double* на півпальцях в пози *efface, croise*. *Petit battement*.

Пози *tir-bouchon attitude*. *Grand battement balance*. Вправи для розтяжки.

Вправи на середині зали: Пози *arabesque* (I, II, III, IV). Ускладнення комбінацій вправ. *Tan lie*. Великі пози (45, 90 градусів) *efface, croise, ecarte. Allegro. Pas echappe* у IV позиції, в пози *efface*, заноски. *Changement de pieds en tournant. Pas assamble, double assamble. Pas jete, jete temps leve. Glissade, chaser. Sissonnes fermee. Pas de chat, sissonnes simpl, sissonnes ouvert, soubresaut.*

Оберти. *Double pirouette* з II, IV та V позицій ніг. *Fouette.*

3. Гімнастика, шейпінг (70 год)

Практична робота. Виконання вправ стоячи: нахили, повороти, кругові оберти головою, піднімання та опускання плечей (почергово і разом), кругові оберти плечима вперед, назад; кругові оберти зап'ястями, ліктьовими суглобами, руками вперед і назад; нахили вперед, пружинні нахили з маленькими кроками вперед і назад; свінгові рухи стегнами по 1 разу, по 2 рази, кругові рухи тазостегновими суглобами, «вісімки»; присідання по широкій II позиції ніг, руки перехрещені перед собою, нахили убік, руки у III позиції (праворуч, ліворуч); руки за головою – присідання, випади, пружинні рухи для розтяжки; *degage, releve*, стрибки; біг з підніманням зігнутих ніг.

Виконання вправ на підлозі для м'язів пресу: лежачи на спині, сидячи. Вправи на підлозі для м'язів ніг: лежачи на боку. Вправи на підлозі для м'язів спини: лежачи на животі, стоячи на колінах.

Стретчінг. Вправи на гнучкість і розтяжку, «шпагати», «містки».

4. Сучасні танцювальні напрями (70 год)

Спортивні напрями – «диско», «хіп-хоп». Характеристика позицій ніг, рук, ліній та положень тіла. Темп і акценти, амплітуда рухів, динаміка пересування, координація частин тіла.

Джаз-модерн. Позиції ніг, рук. Специфіка стилю, порівняння основ класичної постави та перехід з однієї постави в іншу.

Автентичний рух. Усвідомлення зон тіла: голова, верхній торс, нижній торс та їхній вплив на рух в цілому.

Практична робота. Виконання рухів танців спортивних напрямів – «диско», «хіп-хоп».

Стиль «диско». «Велосипед», «Кік». Різні види *chaser*. *Стрибки grand jete, jete en tournant. Grand battement* із стрибками. *Pirouette*. Кругові вправи для рук, з різкою зміною напрямку руху.

Стиль «хіп-хоп». Трамплінне погойдування догори-вниз. Пружний крок на місці, вбік, вперед. Перестрибування з ноги на ногу. Підбивання.

«Велосипед» із зіскоком у центробаланс. «Кік», «скручування», положення *lau out*, «Локінг». Відтягування.

Джаз-модерн. Поза колапсу. Релаксація. Ізоляція та поліцентрія. Поліритмія: свінг, погойдування. Мультиплікація. Координація: імпульсом, керуванням.

Contraction та *release* (стиснення, зменшення об'єму тіла та розширення). Рівні: *Role down*, *Role up*, *Side contraction*, *Side stretch*, *Sundari*, *Phrust*, *Tilt*.

Автентичний рух. Вправи для розвитку уяви: імітація рухів живих істот у різних ситуаціях, зображення емоцій, психічних станів за допомогою танцювальної пластики. Рухи: простий біг, біг з високо піднятими колінами, кроки, непередбачені оберти на двох ногах, стрибки на одній нозі, кружляння, не маючи основної осі (без натягнутого хребта), «хвилі» руками по чергово, одночасно обома.

5. Постановочна робота і репетиції (80 год)

Послідовність створення хореографічного твору: задум, лібрето, сценарна розробка, постановка (вивчення лексичного матеріалу, розводка малюнків), репетиції.

Практична робота. Постановка і реалізація ідей педагога. Реалізація ідей вихованців.

6. Індивідуальна робота (30 год)

Практична робота. Робота з виконавцями сольних партій у композиціях з репертуару колективу.

8. Підсумкове заняття (2 год)

Підведення підсумків роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Учні мають знати:

- основні стилі і течії сучасної хореографії, їхні характеристики та стильові особливості, історію виникнення різних напрямів;
- принципи побудови хореографічних творів;
- I, II, III, VI позиції ніг;
- підготовчі I, II, III, VI позиції рук;
- поняття діагоналі, лінії, колони;
- положення ноги біля коліна (*passé*);
- перехід з однієї ноги на іншу;
- основні вимоги і вправи класичного екзерсису обличчям до станка;
- основні вимоги і вправи класичного екзерсису, тримаючись однією рукою за станок;
- основні позиції та вправи класичного екзерсису на середині зали;
- варіації комбінування вправ;
- пози *effacee, croisee*;
- три форми *port de bras* на середині зали;
- правила виконання маленьких стрибків;
- точки зали;
- правила виконання підготовчої вправи для обертів;

- методику виконання обертів.

Учні мають вміти:

- визначати стиль та характер музики;
- починати і закінчувати рух згідно музичного супроводу;
- виконувати рухи у стані і характері музичного твору;
- переходити з однієї пози ніг в іншу;
- переводити руки з позиції в позицію одночасно та кожену руку по чергово;
- орієнтуватися у малюнках композицій;
- виразно виконувати етюди та комбінації, відображаючи характер і образи танцю;
- координувати положення частин свого тіла під час виконання рухів;
- володіти навичками акторської майстерності;
- володіти елементами та прийомами вивчених танців.

**ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ
РОБОТИ КОЛЕКТИВУ ЕСТРАДНОГО ТАНЦЮ**

Інструменти музичні	Кількість
Акордеон	1 шт.
Баян	1 шт.
Фортепіано	1 шт.

Обладнання	Кількість
Бутафорський реквізит	До кожної постановки
Концертні костюми	По кількості учасників
Концертне взуття	По кількості учасників
Репетиційна форма	По кількості учасників

Репетиційне взуття	По кількості учасників
--------------------	------------------------

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Базарова Н. П. Азбука классического танца / Н.П. Базарова., В.П. Мей.– Л.: Искусство, 1983.
2. Васильева Т. К. Секрет танца / Т.К. Васильева – СПб.: ТОО “Диамант”, 1997.
3. Захаров Р. В. Сочинение танца. Страницы педагогического опыта / Р.В. Захаров. – М.: Искусство, 1989.
4. Костровицкая В. С. 100 уроков классического танца / В.С. Костровицкая. – Л.: Искусство, 1972.
5. Методика викладання класичного танцю у школі; методичні рекомендації // укладено Л.Ю. Цветкова. – К.: ІЗМН, 1998.
6. Нікітін В. Ю. Модерн-джаз танець. Початок навчання / В.Ю. Нікітін. – М.: ВЦХТ, 1998.
7. Тараканова А. П. Система хореографічного виховання в школах та позашкільних закладах. МОН України, ІЗМН / А.П. Тараканова. – К., 1986.

РОЗДІЛ II

ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВИЙ ПРОФІЛЬ

ПРОГРАМА

СОЛОМОПЛЕТІННЯ

Початковий, основний та вищий рівні

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Соломоплетіння — одне із найдавніших народних ремесел. Використовуючи соломку злаків, люди здавна навчилися виготовляти предмети домашнього вжитку: одяг, побутові речі, в яких була потреба.

Із покоління в покоління передавалися і вдосконалювалися ремісничі й художні традиції народного соломоплетіння і дійшли до наших днів. Опановуючи прийоми плетіння з соломки, кожне наступне покоління не тільки зберігало народний промисел, але й привносило у це мистецтво характерні для кожної історичної епохи елементи культури.

У наші дні традиції знайшли нове бачення. Народні майстри збагатили їх новими образами й прийомами, створюючи з соломки високохудожні вироби, вкладаючи в них частинку своєї душі. З великою любов'ю і невичерпною майстерністю вони передають своє вміння наступним поколінням.

Метою програми є формування компетентностей особистості засобами декоративно-ужиткового мистецтва, зокрема, соломоплетіння.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

1. Пізнавальна компетентність, що забезпечує оволодіння знаннями про українські народні ремесла і промисли, традиції мистецтва соломоплетіння.

2. Практична компетентність, що сприяє оволодінню технікою соломоплетіння, навичками плетіння з природних матеріалів; виготовлення різноманітних виробів з соломки.

3. Творча компетентність, яка забезпечує розвиток художнього смаку, творчої уяви, фантазії, вироблення індивідуального стилю роботи; майстерності при виконанні виробу, створення оригінальних виробів.

4. Соціальна компетентність, що сприяє вихованню дбайливого ставлення та пошани до народних традицій, національної свідомості, розвиток позитивних якостей емоційно-вольової сфери особистості: працелюбства, наполегливості у досягненні мети, відповідальності за результат власної діяльності; професійне самовизначення, виховання культури праці.

Програмою передбачено здійснення міжпредметних зв'язків з історії, географії, біології, народознавства.

Навчально-виховний процес здійснюється на основі особистісно-орієнтованого навчання і виховання. Під час занять застосовуються як традиційні, так і інноваційні технології.

Вихованці вивчають техніки плетіння з природних матеріалів, зокрема, плетіння з житньої, пшеничної та вівсяної соломи, прийоми плоского та об'ємного плетіння з рогозу, очерету, ситника та інших болотних рослин.

Основні вироби, які виготовляють учні за програмою, - традиційні солом'яні іграшки: коники, баранчики, олені, півники, пташки, ляльки, лебеді. Також виготовляються іграшки з використанням сучасних прийомів соломоплетіння на основі традиційних.

Програмою передбачено вивчення обрядів і ритуалів, пов'язаних з виготовленням солом'яних виробів, зокрема у таких темах: «Різдвяна атрибутика покуття», «Павуки», «Обереги», «Лялька-берегиня» та інші.

Програма розрахована на 5 років навчання і здійснюється на початковому, основному і вищому рівнях. Початковий рівень розрахований

на дітей 5-6 років. На початковому рівні програмою передбачено 144 години на рік. Навчання проводиться один рік.

Програмою основного рівня передбачено навчання протягом двох років і відводиться 216 годин на першому році навчання та 324 години - на другому.

Програма вищого рівня розрахована на старшокласників. На опанування навчального матеріалу програмою передбачено 324 години на рік.

У гуртках вищого рівня учні навчаються за індивідуальними планами.

Закінчивши початковий, основний та вищий рівні навчання, учні отримують глибокі знання, навички і вміння в роботі з природним матеріалом.

У програмі враховано вимоги освітньої галузі «Естетична культура» Державного стандарту базової і повної середньої освіти.

У програмі передбачено індивідуальну роботу з вихованцями згідно з Положенням про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.12.2008 р. n 1123).

Програма є орієнтовною, і керівник гуртка може вносити зміни й доповнення у її зміст, урахувавши інтереси дітей та стан матеріально-технічного забезпечення закладу.

Початковий рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п п/п	Розділ, тема	Всього	Теоретичні	Практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Природний матеріал для плетіння	6	6	-
3.	Традиційні українські солом'яні іграшки	36	6	30

4.	Найпростіші прийоми соломоплетіння	32	4	28
5.	Солом'яні іграшки на основі традиційних	58	6	52
6.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	-	8
7.	Підсумкове заняття	2	-	2
	Разом	144	24	120

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання та зміст роботи гуртка. Організаційні питання. Техніка безпеки при роботі з природними матеріалами.

2. Природний матеріал для плетіння (6 год)

Способи заготівлі, обробки та збереження рослинних матеріалів. Плетіння з рогозу, ситника, очерету. Плетіння з соломки різноманітних злаків.

3. Традиційні українські солом'яні іграшки (36 год)

Традиційні українські солом'яні іграшки: лялька, коник, бичок, ткані пташки, пташки. Порівняння плетіння з соломи з прийомами ткацтва.

Конструктивні прийоми, варіанти та етапи виконання солом'яної ляльки, коника, бичка, пташки.

Практична робота. Виготовлення деталей ляльки. Поєднання виготовлених деталей у цілісну композицію.

Поетапне виготовлення коника, бичка. Оформлення деталей у композицію.

Виконання ткані пташки. Оформлення крил різнокольоровими нитками на основі з соломки. Виконання різних пташок за вибором: на підставці; на одній ніжці; на двох ніжках.

4. Найпростіші прийоми соломоплетіння (32 год)

Декоративна деталь у солом'яній скульптурі. Найпростіші прийоми соломоплетіння. Схема виконання прийому. Пластична плетінка напівоб'ємного плетіння. План виконання ланцюжка, плетінки на осьових. Робоча, осьові соломинки. «Зшивання» робочою соломинкою осьових.

Практична робота. Плетіння пірамідки, ланцюжка, плетінки з декількох соломинок, плетінки на осьових. Виконання пірамідки за схемою. Попереднє плетіння ланцюжка на атласній або паперовій стрічках. Плетіння ланцюжка, плетінки за схемою.

5. Солом'яні іграшки на основі традиційних (58 год)

Лялька як традиційний прадавній оберіг. Лялька-дівчинка. Лялька-хлопчик. Коник і баранчик - традиційні народні іграшки. Відмінності виконання баранчика від коника. Пташка - атрибут свят весняного циклу. Вершник на конику.

Практична робота. виготовлення елементів ляльки-дівчинки, ляльки-хлопчика. Підкреслення силуету. виготовлення елементів «пірамідка», «косичка», «пряма плетінка». Декор зачіски, одягу.

Виготовлення елементів коника, бичка, пташки. Декор коника намистинками. Формування композицій.

Виготовлення солом'яних іграшок за запропонованою раніше схемою. Поєднання деталей у композицію.

6. Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Відвідування виставок народних майстрів, участь у фестивалях декоративно-ужиткового мистецтва, конкурсах.

7. Підсумкове заняття (2 год)

Підведення підсумків роботи за навчальний рік. Визначення завдань на наступний. Відзначення кращих вихованців.

Основний рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п п/п	Розділ, тема	Всього	Теоретичні	Практичні
1.	Вступне заняття	3	3	-
2.	Солом'яні вироби у традиційних обрядових діях українців	9	7	2
3.	Прийоми прямого плетіння	27	3	24
4.	Виготовлення традиційних птахів прийомами прямого плетіння	12	3	9
5.	Плоске плетіння	60	6	54
6.	Виготовлення традиційних солом'яних іграшок	36	3	33
7.	Традиційні та сучасні підвісні конструкції по типу павуків	30	3	27
8.	Підвісні конструкції	28	-	28
9.	Відвідування виставок, участь у конкурсах, фестивалях	8	-	8
10.	Підсумкове заняття	3	-	3
	Разом	216	28	188

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (3 год)

Мета, завдання та зміст роботи гуртка. Організаційні питання. Техніка безпеки при роботі з природними матеріалами.

2. Солом'яні вироби у традиційних обрядових діях українців

(9 год)

Соломоплетіння – найдавніше серед ремесел. Використання соломи селянами. Перші солом'яні вироби: брилі, іграшки, обереги. Духовна суть соломоплетіння. Обрядова атрибутика. Колекції етнографічних музеїв.

Солом'яна атрибутика обрядів. «Зажинковий» і «дожинковий» снопи. Вінки з колосків. Аграрні обряди. Дух хліба. «Дерево життя» - оберіг роду. Хрести. Шедеври народного соломоплетіння. Солом'яні іграшки: коники, ляльки, баранчики, олені.

Практична робота. Виготовлення елементів «Дерева життя». Поєднання виготовлених елементів у цілісну композицію.

Виготовлення коника з колосків вівса та пучечків соломи.

3. Прийоми прямого плетіння (27 год)

Приєм прямого плетіння – «паркетик». Стрічково-хрестове плетіння. Варіанти плетіння з розщеплених та нерозщеплених соломинок соломинок. Парні та непарні групи соломинок. Нарощування довжини соломки. Оздоблення краю стрічково-хрестового плетіння.

Приєм прямого плетіння – «шахматка». Стрічково-хрестове плетіння. Варіант розщеплених та нерозщеплених соломинок. Парні та непарні групи соломинок. Зсув парних груп. Нарощення довжини соломинок.

Стрічково-хрестове плетіння. Розподіл соломинок на групи. Формування узорів. Приєм прямого плетіння – «довільний».

Практична робота. Плетіння прийомами «паркетик», «шахматка», «довільний» за схемами.

4. Виготовлення традиційних птахів прийомами прямого плетіння

(12 год)

Голубка та голуб - традиційні пташки в обрядах весняного циклу народних свят. Основні етапи плетіння пташок.

Практична робота. Виготовлення квадрата або прямокутника одним із прийомів прямого плетіння. Виготовлення двох плетених квадратів прийомами прямого плетіння Виготовлення елементів голубки: тулуба, крил та голови.. Оформлення крил, голови, збирання пташки.

5. Плоске плетіння (60 год)

Прийоми плоского плетіння: косички, ланцюжки, об'ємні фігури.

Косичка з 3-х, з 5-ти соломинок, найпростіша косичка. Нарощування довжини соломки. Оформлення початку і кінця плетіння.

Ланцюжок з 2-х соломинок. Пластична плетінка. Три способи виконання ланцюжка. Ланцюжки: розплетений – кучерики, подовжений. Нарощування довжини соломки. Пластичність форми. Можливості формування різних плоских фігур.

Використання прийомів плоского плетіння при виготовленні об'ємних форм.

Практична робота. Плетіння косички з трьох кінців. Формування навичок подовження плетінки. Вивчення схеми плетіння. Виконання косички за схемою.

Плетіння ланцюжка за схемою з додаванням потрібної кількості соломки. Удосконалення умінь і навичок.

Виготовлення корзинки, капелюшка для ляльки. Оздоблення капелюшка.

6. Виготовлення традиційних солом'яних іграшок (36 год)

Традиційна народна іграшка - лялька. Варіанти виконання ляльки. Плетіння коника, козлика.

Практична робота. Виготовлення ляльки, одягу з одного пучка соломи. Оформлення зачіски.

Виготовлення традиційної ляльки прийомом перекручених пучечків соломи. Виконання спідниці.

Плетіння елементів коника, козлика. Формування та декоративне оформлення іграшок.

7. Традиційні та сучасні підвісні конструкції по типу павуків (30 год)

Павуки – традиційні підвісні конструкції на Різдво та Великдень. Символічне значення, енергетика павуків. Постійний рух підвісної конструкції. Павук у формі кулі – сонечко. Традиційні форми і конструкції павуків: ромбічний, пірамідальний, великий ромбічний павук; павуки-зірки. Сучасні конструкції по типу «павуків».

Практична робота. Виготовлення окремих модулів із рівновеликих соломин. Формування композиції. Виготовлення модулів за задумом. Формування підвісної конструкції.

8. Підвісні конструкції (28 год)

Практична робота. Виготовлення підвісних конструкцій: «Летюча карусель»; «До небес»; «Крилаті фантазії».

Виготовлення та оздоблення каркасу округлої або овальної форми плетінкою. Виконання декількох фігур коників. Виконання деталей підвісної конструкції: пташки, виконані технікою плоского плетіння; дзвоники - технікою прямого плетіння. Оформлення композицій з деталей.

Виконання творчих робіт за індивідуальними проектами з використанням прийомів прямого і плоского плетіння та плетіння традиційних солом'яних іграшок.

9. Відвідування виставок, участь в конкурсах, виставках, фестивалях (8 год)

Відвідування виставок народних майстрів, участь у фестивалях декоративно-вжиткового мистецтва, конкурсах.

1. Підсумкове заняття (3 год)

Підведення підсумків роботи за навчальний рік. Відзначення кращих вихованців.

Основний рівень, третій рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п п/п	Розділ, тема	Всього	Теоретичні	Практичні
1.	Вступне заняття	3	3	-
2.	Культурний спадок майстрів соломоплетіння	6	6	-
3.	Спіральне плетіння	60	3	57
4.	Сучасні прийоми соломоплетіння	86	4	82
5.	Плетіння квіткових композицій та головних уборів	157	12	143
6.	Екскурсії, виставки, конкурси, фестивалі	9		9
7.	Підсумкове заняття	3	-	3
	Разом	324	28	294

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (3 год)

Мета, завдання та зміст роботи гуртка. Організаційні питання. Техніка безпеки при роботі з соломою.

2. Культурний спадок майстрів соломоплетіння (6 год)

Ознайомлення з предметами народного побуту , які презентовані музеями України. Ознайомлення з роботами майстра соломоплетіння Голуба А.Г.

3. Спіральне плетіння (60 год)

Спіральне плетіння - найдавніший прийом соломоплетіння. Форми виробів, виконаних в техніці спірального плетіння. Варіанти виробів в техніці спірального плетіння. Технологія виготовлення скриньки, посуду технікою спірального плетіння.

Практична робота. Формування умінь та навичок спірального плетіння. Виготовлення джгутиків соломи. Викладання джгутиків по спіралі, закріплення джгутиків нитками, шпагатом, лозою тощо.

Плетення скриньки та посуду.

4. Сучасні прийоми соломоплетіння (86 год)

Шахове переплетення. Пелюстка-ажур. Варіанти використання пелюстки. Етапи плетіння пелюстки-ажур.

Пелюстка білоруська. Етапи плетіння білоруської пелюстки. Пелюстка на двох осьових соломинках. Пелюстка-ялинка. Пелюстка, видовжена на основі ажурі. Відмінності між виконанням пелюсток.

Практична робота. Підбір соломи. Розщеплення соломи на рівні за товщиною стрічки. Плетіння пелюстки за схемою. Виконання шахового переплетіння. Нарощування осьових та робочої соломин. Розщеплення соломки на рівні за товщиною стрічки. Плетення пелюстки за схемою.

5. Плетіння квіткових композицій та головних уборів

(157 год)

Поєднання прийомів сучасного плетіння з традиційними. Прадавні обереги, які мають форму кола.

Прийоми прямого і плоского плетіння: ланцюжок, пелюстка білоруська, пелюстка-ажур, видовжений ажур. Поєднання прийомів прямого плоского та прийомів при виготовленні головних уборів, віночків, букетів квітів.

Практична робота. Виготовлення необхідної кількості різних пелюсток. Формування квітів, гілочок. Поєднання виготовлених деталей в цілісну композицію.

Плетення основи головного убору прийомами плоского плетіння. Поступове формування квіткової композиції. Гармонійне композиційне поєднання основи головного убору і квіткової композиції.

Формування композиції з колосків на каркасі. Виготовлення квіткової композиції за індивідуальними ескізами. Поєднання композиції з колосків з квітковою композицією. Виконання авторських робіт за індивідуальними проектами.

6. Екскурсії, виставки, конкурси, фестивалі (9 год)

Відвідування виставок народних майстрів, участь у фестивалях декоративно-ужиткового мистецтва, конкурсах.

7. Підсумкове заняття (3 год)

Підведення підсумків роботи за навчальний рік. Завдання на наступний. Відзначення кращих вихованців.

Вищий рівень, четвертий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п п/п	Розділ, тема	Всього	Теоретичні	Практичні
1.	Вступне заняття	3	3	-

2.	Народні ремесла і промисли України	3	3	-
3.	Солом'яна атрибутика житла	9	2	7
4.	Складні прийоми техніки плоского плетіння	63	4	59
5.	Виготовлення головних уборів	84	3	81
6.	Декоративне оформлення солом'яної скульптури	30	3	27
7.	Солом'яна пластика	121	6	115
8.	Екскурсії, виставки, конкурси, фестивалі	8	-	8
9.	Підсумкове заняття	3	-	3
	Разом	324	24	300

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (3 год)

Мета, завдання та зміст роботи гуртка. Організаційні питання. Техніка безпеки при роботі з солом'яною.

2. Народні ремесла і промисли України (3 год)

Петриківський розпис. Майстри петриківського розпису. Опішнянська кераміка. Майстри опішнянської кераміки. Плетення з природного матеріалу. Плетення з житньої, пшеничної та вівсяної соломи. Майстри соломоплетіння.

3. Солом'яна атрибутика українського житла (9 год)

Атрибутика народного житла. Брязкальце – древо роду. Дідух – основний атрибут покуття. Способи виготовлення дідухів.

Практична робота. Виготовлення елементів брязкальця. Формування цілісної композиції з виготовлених елементів. Виготовлення необхідної

кількості гілочок в залежності від бажаного розміру композиції. Формування дідуха з підготовлених елементів.

4. Складні прийоми техніки плоского плетіння (63 год)

Найбільш поширений прийом соломоплетення - складна зубатка. Зшивання брилів, капелюхів, сумок, країв підставок, дзвоників, для декору солом'яної скульптури. Відмінність прийому від інших прямих плетінок. Схема виконання складної зубатки.

Зубатка з поворотом. Схема прямої зубатки. Лівосторонній та правосторонній повороти. Відмінності схем плетіння різних зубаток. Оздоблювальна та нещільна зубатка. Зубатки із розщепленої соломи та із соломки з найтоншим діаметром.

Практична робота. Плетення складних зубаток з лівостороннім та правостороннім поворотами за схемами.

Плетення прийомом оздоблювальна зубатка за схемою.

5. Виготовлення головних уборів (84 год)

Використання прийомів плоского плетіння для виготовлення головних уборів. Картузи та брилі. Відмінності брилів різних регіонів і областей України. Сучасні жіночі капелюхи.

Практична робота. Плетення стрічки зубатки або іншої плетінки. Зшивання бриля. Плетення плетінки для картуза. Зшивання картуза.

Робота за авторськими проектами з використанням складних плетінок прямого плетіння.

6. Декоративне оформлення солом'яної скульптури (30 год)

Деталі - доповнення до каркасу скульптури. Накладні деталі. Фігури з ланцюжка: зірочка, купалинка, квадратик, сонечко, стрічка, пірамідка, намистинка.

Практична робота. Плетення ланцюжкових, стрічкових та пірамідальних композицій за схемами. Виконання доповнень до скульптури : зубчиків, петель, різноманітних ланцюжків, подвійних стрічок.

7. Солом'яна пластика (121 год)

Декоративне оформлення солом'яної скульптури. Композиції на теми українських народних казок. Використання елементів декоративного оформлення у виготовленні солом'яної скульптури.

Практична робота. Виготовлення елементів солом'яної скульптури - олення, півника. Плетення крученої плетінки, різноманітних пелюсток, маленьких дзвоників за принципом крученої плетінки з розширенням, ланцюжків, пірамідок, зірочок, зубатки 3-х видів, шишечок. Поєднання виготовлених елементів у цілісну композицію. Оздоблення скульптури виготовленими елементами.

Виконання композиції на теми українських народних казок.

8. Екскурсії, виставки, конкурси, фестивалі (8 год)

Відвідування музеїв, виставок народних майстрів, участь у конкурсах, фестивалях з декоративно-ужиткового мистецтва.

9. Підсумкове заняття (3 год)

Підведення підсумків роботи за навчальний рік. Завдання на наступний. Відзначення кращих вихованців.

Вищий рівень, п'ятий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п п/п	Розділ, тема	Всього о	Теоретичні	Практичні і
1.	Вступне заняття	3	3	-
2.	Традиції соломоплетіння	36	3	33

3.	Об'ємне плетіння	96	5	91
4.	Плоске плетіння	60	-	60
5.	Складні підвісні композиції-обереги	117	-	117
6.	Експерсії, виставки, конкурси, фестивалі	9	-	9
7.	Підсумкове заняття	3	-	3
	Разом	324	12	312

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (3 год)

Мета, завдання та зміст роботи гуртка. Організаційні питання. Техніка безпеки при роботі з соломою.

2. Традиції соломоплетіння (36 год)

Ремесла соломоплетіння у давнину. Солом'яні шедеври музеїв України. Аналіз творчості та вивчення почерку майстрині Марії Кравчук.

Методи виготовлення віночків для ритуалів і віночків - головних уборів. Дослідження символіки віночків. Традиційні варіанти павука, дідуха.

Практична робота. Плетення деталей віночка пелюсток різними прийомами: пелюстка – ажур, пелюстка білоруська, пелюстка видовжена, пелюстка на осьових. Формування з виготовлених елементів квітів, гілочок, колосків. Формування цілісної композиції з виготовлених деталей.

Виготовлення букета з колосків різних злаків.

3. Об'ємне плетіння (96 год)

Схеми об'ємного плетіння в залежності від кількості соломинок. Витий шнур. Різновиди витого шнура. Прийоми розширення і звуження витого шнура. Частота витків. Щільність плетення. Товщина витої плетінки.

Фігури, виконані на основі витого шнура: дзвоник, крижинка.

Практична робота. Підбір соломи. Плетіння витої плетінки з 4-х, 5-ти, 7-ми соломинок. Виконання дзвоника, риби, крижинки за схемами.

4. Плоске плетіння (60 год)

Схеми плоского плетіння. Фестончаста плетінка на основі косички. Складні плетінки.

Практична робота. виготовлення фестончатої та складної плетінок за схемами. Оздоблення країв капелюха. Виконання зубчастої плетінки - рогожки з 6-ти соломинок згідно схеми необхідної довжини в залежності від вибраного виробу. Виконання зубчастої плетінки - ялинки з 6-ти соломинок на основі схеми зубатки.

5. Складні підвісні композиції-обереги (117 год)

Використання плоского і об'ємного плетіння в складних підвісних композиціях-оберегах. Рухомі конструкції з кониками, янголами, пташками, дзвониками.

Практична робота. виготовлення крученої плетінки. Формування кола. виготовлення коників з розщепленої соломи.

Виготовлення намистинок, елемента «зірка». Формування композиції з виготовлених елементів.

Виготовлення крученої плетінки, елемента «дзвіночок». Надання виробу округлої форми. виготовлення янголят. Формування композиції з виготовлених елементів.

Виготовлення намистинок-пірамідок. виготовлення пташки. Прикрашання крилець різнобарвними стрічками. Створення цілісної композиції з додаванням дзвоників, зірочок, стрічки й пірамідок.

6. Екскурсії, виставки, конкурси, фестивалі (9 год)

Відвідування виставок народних майстрів, участь у фестивалях декоративно-вжиткового мистецтва, конкурсах.

7. Підсумкове заняття (3 год)

Підведення підсумків роботи за навчальний рік. Завдання на наступний. Відзначення кращих вихованців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Учні мають знати:

- теоретичні відомості про народні ремесла і промисли України;
- найпростіші прийоми соломоплетіння;
- обрядову атрибутику народних свят;
- кращі роботи народного соломоплетіння;
- атрибутику покуття

Учні мають уміти:

- виконувати найпростіші прийоми соломоплетіння;
- виконувати прийоми прямого та плоского плетіння;
- виконувати найпростіші плетінки з різної кількості соломин;
- виробляти найпростіші народні іграшки із соломки різноманітних злаків;
- виготовляти складні іграшки з соломки;
- виготовляти традиційні підвісні конструкції;
- виготовляти традиційні іграшки із соломки;
- виготовляти солом'яну скульптуру

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Барадулін В.А. Сільському вчителю про народні промисли / В.А.Барадулін - М.: Просвещение, 1979.-112с.
2. Барадулін В.А. Соломенная скульптура / В.А.Барадулін - М. : Просвещение, 1976. - 245с.

3. Блинов Г. М. Белорусская соломка / Г.М. Блинов - М.: Просвещение, 1969. – 24 с.

4. Блинов Г. М. Соломенные игрушки / Г.М.Блинов - М.: Просвещение, 1969. – 124 с.

ПРОГРАМА

Макраме

Основний рівень

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Макраме є надзвичайно цікавим, стародавнім і одночасно сучасним видом декоративно-ужиткового мистецтва.

Метою програми є формування компетентностей особистості засобами мистецтва макраме.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

1. Пізнавальна компетентність, яка полягає у ознайомленні з одним із найцікавіших видів декоративно-прикладного мистецтва – макраме; українськими та традиціями, звичаями, символами інших народів.

2. Практична компетентність, яка полягає у оволодінні технікою макраме, формуванні вміння плести основні вузли і візерунки, виготовляти різноманітні вироби у техніці макраме.

3. Творча компетентність, яка забезпечує розвиток художнього смаку, творчої уяви, фантазії, вироблення індивідуального стилю роботи; майстерності при виконанні виробу, створення оригінальних виробів.

4. Соціальна компетентність, яка полягає у вихованні патріотизму, поваги до народних звичаїв, традицій, національних цінностей українського народу, а також інших націй та народів; вихованні доброти, поваги, взаємодопомоги, культури праці.

Навчаючись у гуртку, учні ознайомлюються історією розвитку вузликового плетіння в різних країнах світу, в Україні, опановують мистецтво макраме від простого до складнішого, складають орнаментальні композиції, плетуть оригінальні декоративні вироби. Значна увага на заняттях приділяється розвитку фантазії, художнього смаку, творчої уяви учнів, вихованню доброти, поваги, взаємодопомоги, працелюбства.

Програма гуртка «Макраме» розрахована на роботу з учнями молодшого, середнього та старшого шкільного віку (7-16 років).

Програма передбачає навчання дітей в групах основного рівня протягом 3 років. На опрацювання навчального матеріалу відводиться така кількість годин: перший рік навчання – 144 години, другий і третій роки навчання – 216 годин (відповідно 4 та 6 годин на тиждень).

Теоретичне навчання тісно поєднується з практичною роботою.

Вихованці виконують як колективні роботи, так і індивідуальні творчі проекти, що сприяє розвитку їх творчих здібностей.

Під час навчання учні виготовляють різноманітні речі технікою макраме, якими можуть прикрашати свій побут, плести улюблені іграшки, робити різноманітні сувеніри, прикраси.

Підсумкові заняття доцільно проводити у формі міні-виставок, присвячених урочистим подіям; персональних виставок вихованців; конкурсів-змагань серед вихованців однієї групи; тематичних вікторин, кросвордів.

Якісним показником навчання є участь учнів у масових заходах, виставках, конкурсах, змаганнях.

Організовуючи заняття гуртка, слід дотримуватись техніки безпеки при роботі з предметами, які мають гострі краї, забезпечити гігієну праці дітей, дотримуватись режиму провітрювання приміщення.

У програмі враховано вимоги освітньої галузі «Естетична культура» Державного стандарту базової і повної середньої освіти.

У програмі передбачено індивідуальну роботу з вихованцями згідно з Положенням про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.12.2008 р. n 1123).

Програма є орієнтовною. Керівник колективу може вносити зміни та доповнення у її зміст. Кількість годин та їх розподіл за темами програми теж

є орієнтовними. Керівник колективу може сам визначати доцільність такого розподілу і вносити до програми відповідні корективи.

Основний рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ

п п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		Всього	Теоретичні	Практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Техніка макраме	4	2	2
3.	Основні та допоміжні вузли	28	8	20
4.	Плетіння виробів технікою макраме	76	12	64
5.	Макраме в художньому оформленні житла, фітодизайн	12	3	9
6.	Плетіння виробів за задумом вихованців	10	2	8
7.	Екскурсії, виставки, конкурси	10	-	10
8.	Підсумкове заняття	2	2	-
	Разом	144	31	113

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання та зміст роботи гуртка. Організаційні питання. Техніка безпеки при роботі у гуртку.

2. Техніка макраме (4 год)

Історія виникнення макраме в різних країнах світу. Поширення плетіння макраме на Україні. Майстри мистецтва макраме. Матеріали, інструменти та обладнання для плетіння.

Практична робота. Виготовлення твердої подушки, обтягнутої поролоном та тканиною. Підготовка ниток до роботи. Розрахунок довжини ниток. Кріплення ниток на основу різними способами: «замочком» знизу, «замочком» зверху, розширене кріплення, нерівне кріплення. Прийоми вкорочення довгих ниток. Вправи для засвоєння прийомів укорочення довгих кінців.

3. Основні та допоміжні вузли (28 год)

Основні вузли. Плоскі вузли: правосторонній та лівосторонній. Квадратний вузлик. Застосування квадратних вузлів. Кручений ланцюжок. «Шишка». «Піко» з квадратних вузлів. Вузол «фриволіте». Репсові вузли. Вузли з однієї нитки. Простий вузлик, «вісімка». Схеми плетіння вузлів і виробу. Схематичне зображення вузлів.

Допоміжні вузли: китайський вузол, орнаментальний вузол – «жозефіна». Поєднання вузлів у візерунки. Класичні візерунки: «листочок», «зигзаг», «ромб», «решітка», «сітка».

Прийоми для закінчення роботи: «торочки», вузол «капуцин», «чистий край», «китиці».

Практична робота. Плетіння різних ланцюжків з вивчених вузлів. Виконання вузла «шишка». Запис вивчених вузлів. Оформлення альбомів-пам'яток.

Плетіння допоміжних вузлів, візерунків, прийомів для закінчення виробів. Схематичне зображення вузлів. Запис вузлів, візерунків. Оформлення альбомів-пам'яток.

4. Плетіння виробів технікою макраме (76 год)

Використання різних матеріалів при виготовленні виробів технікою макраме. Розрахунок кількості і довжини ниток. Послідовність виготовлення робіт. Оформлення і оздоблення робіт.

Практична робота. Колективне складання схеми кашпо. Виготовлення колективних робіт. Індивідуальне складання схеми і плетіння кашпо, сувенірів, закладок. Плетіння репсових вузлів, вузлів «піко». Виготовлення полички для книг, панно для календаря.

Плетіння брелоків для ключів, футлярів для окулярів.

Плетіння жіночих прикрас: кулонів, п'ятипелюсткових квіток, сумочок для рукоділля, косметичок.

5. Макраме в художньому оформленні житла, фітодизайн

(12 год)

Поняття про фітодизайн. Поєднання макраме з природними матеріалами. Розміщення виробів макраме в сучасних квартирах. Оздоблення побутових речей. Вибір кольору у сучасному інтер'єрі.

Практична робота. Плетіння різноманітних ваз для фітодизайну. Виготовлення і оздоблення композицій: «Зима», «Весна», «Літо», «Осінь». Плетіння серветок під гарячий посуд, панно для рушничків, ложок, панно-кашпо, кошик для солодошів тощо (за вибором вихованців).

6. Плетіння виробів за задумом вихованців (10 год)

Огляд літератури та періодичних видань. Вибір та виготовлення робіт за власним бажанням.

Практична робота. Самостійна розробка ескізу, складання та запис схем виробів. Виготовлення виробів за самостійно складеними схемами.

7. Екскурсії, виставки, конкурси (10 год)

Проведення екскурсій, конкурсів, відвідування виставок.

8. Підсумкове заняття (2 год)

Підведення підсумків роботи за рік. Заохочення найактивніших вихованців. Звітна виставка.

Основний рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		Всього	Теоретичні	Практичні
1.	Вступне заняття	3	3	-
2.	Вузли та візерунки	36	7	29
3.	Плетіння плоских іграшок	21	3	18
4.	Макраме в художньому оформленні житла та одягу	54	9	45
5.	Макраме та інші види декоративно-ужиткового мистецтва	27	3	24
6.	Творчі доробки відомих майстрів-художників макраме	9	2	7
7.	Виконання творчих робіт за задумом вихованців	54	6	48
8.	Екскурсії, конкурси, ігри, вікторини, змагання	9	-	9
9.	Підсумкове заняття	3	3	-
	Разом	216	38	178

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (3 год)

Мета, завдання та зміст роботи гуртка. Організаційні питання. Техніка безпеки при роботі технікою макраме. Демонстрація готових виробів, виконаних вихованцями минулих років.

2. Вузли та візерунки (36 год)

Орнаментальні вузли: турецький, «лотос».

Допоміжні вузли: «галстучний». Вірменський вузол. Вузол «хамелеон». Схематичний запис вузлів, візерунків, прийомів. Прийоми плетіння по колу, прийоми закінчення виробу, прийоми для розширення і звуження в'язаного полотна.

Практична робота. Робота вихованців за індивідуальними завданнями. Виконання контрольних вузликів. Плетіння композиційного візерунка «хвилинка», оздоблювальної смужки «мережка». Плетіння по колу, закінчення виробу, розширення і звуження в'язаного полотна.

3. Плетіння плоских іграшок

(21 год)

Застосування техніки макраме для виготовлення плоских іграшок.

Практична робота. Плетіння іграшок: клоун, лялька, гном. Плетіння іграшок-тварин: рибка, кішка, бджілка, метелик, пінгвін, жабка, павучок, собачка, білочка, коза, ведмедик, конячка (за вибором вихованців).

4. Макраме в художньому оформленні житла та одягу (54 год)

Практичне використання макраме. Оздоблення інтер'єру та одягу елементами та виробами макраме. Жіночі прикраси. Дитячі вироби. Вибір кольору в сучасному інтер'єрі.

Практична робота. Плетіння комплекту серветок для кави, кошика для цукерок, кашпо для вітальні, панно-кишені, абажура з каркасом, декоративної полицки, овальної рамки для дзеркала, штори для арки в сучасному дизайні (за вибором вихованців).

Плетіння жіночих прикрас: пояси, комірці, браслети, кулони, кольє, косметички, краватки, кишеньки для мобільних телефонів - за вибором вихованців.

5. Макраме та інші види

декоративно-ужиткового мистецтва (27 год)

Макраме і дерево. Макраме і кераміка. Макраме і тканина. Макраме та ікебана.

Практична робота. Вплітання макраме у дерев'яні та керамічні вази, горщики, рамки, гудзики, намиста тощо. Обплітання серветки з тканини бордюрами з діагональних брід та листочків. Плетіння різноманітних ваз, квітів, ромашок, листочків.

6. Творчі доробки відомих майстрів-художників макраме

(9 год)

Ознайомлення з роботами вітчизняних та зарубіжних майстрів, авторами книг з техніки макраме. Самобутня творчість відомого українського графіка, майстра макраме Д.П.Захарченка. Італійська школа макраме. Роботи Валентини Кавандолі.

Практична робота: Плетіння панно за схемою Д.П.Захарченка «Дідусь». Плетіння панно «Птахи» технікою «кавандолі»

7. Виконання творчих робіт за задумом вихованців

(54 год)

Розробка творчих робіт за задумом вихованців. Основні етапи творчого процесу при виконанні виробу: вибір теми, складання ескізу та схеми, вибір вузлів та візерунків, добір матеріалу і конструктивних деталей.

Практична робота. Плетіння виробів за індивідуальним задумом вихованців.

8. Екскурсії, конкурси, ігри, вікторини, змагання (9 год)

Проведення екскурсій, конкурсів, ігор, вікторин, змагань. Участь у виставках. Організація та проведення конкурсу на кращого майстра макраме.

9. Підсумкове заняття (3 год)

Підведення підсумків роботи за рік. Відзначення кращих вихованців.
Проведення звітної виставки.

Основний рівень, третій рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		Всього	Теоретичні	Практичні
1.	Вступне заняття	3	3	-
2.	Орнаментальні вузли та візерунки	33	7	26
3.	Макраме та інші види українського декоративно-ужиткового мистецтва	48	8	40
4.	Макраме, в'язання гачком та бісероплетіння.	30	6	24
5.	Плетіння української народної іграшки	9	2	7
6.	Плетіння болгарських «мартеничок» і молдавських «марцешорів»	6	1	5
7.	Плетіння жіночого одягу, прикрас	39	6	33
8.	Виконання творчих робіт за задумом вихованців	39	5	34
9.	Екскурсії, конкурси, виставки	6	-	6
10.	Підсумкове заняття	3	3	-
	Разом	216	41	175

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (3 год)

Мета, завдання та зміст роботи гуртка. Організаційні питання. Техніка безпеки при роботі у гуртку. Демонстрація готових виробів, виконаних вихованцями минулих років.

2. Орнаментальні вузли та візерунки (33 год)

Техніка виконання орнаментальних вузлів: «піраміда», японський вузол; візерунків: «павутинка», «віконце», «близнятко», «ялинка». Прийом «батерфляй» при виконанні великих робіт з довгими нитками.

Практична робота. Плетіння орнаментальних вузлів: «піраміда», японський вузол. Плетіння візерунків: «павутинка», «віконце», «близнятко», «ялинка».

Запис схем. Оформлення альбомів-пам'яток.

3. Макраме та інші види українського декоративно-ужиткового мистецтва (48 год)

Поєднання макраме з українською народною вишивкою та писанкарством. Українська народна вишивка інтер'єрного призначення. Види рушників та їх призначення. Орнаменти. Символи рослин і тварин – невід'ємна частина оздоблення рушників.

Складання візерунків. Оплетення писанок та крашанок різними візерунками технікою макраме.

Практична робота. Плетіння панно «Бабусин рушник», «Півні», «Птахи» технікою «кавандолі». Прикрашання рушника візерунком «шахматка» та китицями. Перенесення різних малюнків з української вишивки на техніку макраме.

Оплетення писанок і крашанок візерунками «сітка», «ланцюжки», «бриди».

Виготовлення кошиків, підставок серветок для писанок і крашанок.

4. Макраме, в'язання гачком та бісероплетіння (30 год)

Порівняння та поєднання техніки макраме, бісероплетіння та в'язання гачком.

Практична робота. Перенесення малюнка з виробів, в'язаних гачком, на техніку плетіння макраме. Обговорення зразків робіт, виконаних технікою в'язання гачком.

Плетіння панно «Ми – незалежні», «Мирне небо». Використання техніки «кавандолі», горизонтальних і вертикальних вузлів, візерунка «шахматка», вузла «капуцин».

Плетіння брелоків, кишеньок для мобільних телефонів, плоских іграшок за схемами бісероплетіння (за вибором вихованців).

5. Плетіння української народної іграшки (9 год)

Особливості української національної іграшки. Український національний одяг. Основні кольори, елементи одягу, прикраси.

Практична робота. Плетіння об'ємної іграшки-ляльки «Українка». Плетіння та оздоблення квітами віночка. Плетіння українського національного одягу для ляльки.

6. Плетіння болгарських «мартеничок» та молдавських «марцешорів» (6 год)

Особливості плетіння болгарських «мартеничок» та молдавських «марцешорів».

Практична робота. Плетіння сувенірів: болгарських «мартеничок» та молдавських «марцешорів». Поєднання червоного і білого кольорів. Виготовлення подарунків.

7. Плетіння сучасного жіночого одягу, прикрас (39 год)

Особливості виготовлення жіночого одягу, прикрас у техніці макраме. Догляд за плетеними речами.

Практична робота. Плетіння пляжних топів, пляжних сумок, прикрас. Поєднання різноманітних вузлів, візерунків. Поєднання кольорів та фактури ниток. Оздоблення виробів.

8. Виконання творчих робіт за задумом вихованців (39 год)

Ознайомлення з новинками техніки макраме з різних джерел. Основні етапи процесу при виконанні виробу: вибір теми, складання ескізу та схеми, вибір вузлів та візерунків, добір матеріалу і конструктивних деталей.

Практична робота. Плетіння робіт за індивідуальним задумом вихованців. Плетіння робіт за обраним зразком.

9. Екскурсії, конкурси, виставки (6 год)

Екскурсія на виставку макраме. Підготовка виконаних робіт на виставку. Оформлення робіт, експозицій. Виставка робіт випускників гуртка макраме.

10. Підсумкове заняття (3 год)

Підведення підсумків роботи за рік. Відзначення кращих вихованців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Учні мають знати:

- макраме як вид декоративно-ужиткового мистецтва;
- історію макраме;
- інструменти, матеріали, обладнання для плетіння макраме;
- способи плетіння основних і допоміжних вузлів, візерунків;
- способи виготовлення різноманітних виробів, сувенірів;
- українські народні традиції, звичаї, символи

Учні мають вміти:

- користуватись основними інструментами;
- плести основні вузли і візерунки макраме;
- підбирати матеріали за фактурою і кольором;
- працювати за умовними позначеннями на схемах;
- користуватись різними схемами з макраме;

- складати власні схеми;
- виготовляти різноманітні вироби, сувеніри;
- виготовляти різні оздоблювальні елементи до виробів та сувенірів;
- поєднувати макраме з різними техніками декоративно-ужиткового мистецтва
- користуватись різноманітними джерелами інформації про техніку макраме

МАТЕРІАЛИ ТА ІНСТРУМЕНТИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ РОБОТИ ГУРТКА МАКРАМЕ

п п/п	Матеріали
1.	Різнокольорові мотузки, шнури, нитки різної фактури та товщини
2.	Металеві та пластмасові кільця різного діаметру
3.	Різнманітні за формою, кольором намистини
4.	Тверда подушка, обтягнута поролоном та тканиною (або пінопласт)
5.	Клей ПВА
6.	Металевий дріт різного діаметру
7.	Палички
Інструменти	
1.	Ножиці
2.	Шпильки
3.	Гачки
4.	Голки, булавки
5.	Сантиметрова стрічка
6.	Нитки для пришивання

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ващишин Н.В. Макраме. Програми для гуртків, секцій, творчих об'єднань позашкільних закладів суспільно-громадського та художньо-

естетичного напрямку. / Н.В.Вацишин. - Укл. Л.І. Ковбасенко, Л.М. Павлова. - ІЗМН, 1996. - 400 с.

2. Воронєцька І.В. Рукоділля в школі / І.В. Воронєцька – Поліграфкнига, Тов. «АВДІ», - К., 1998.

3. Захарченко Д.А. Сувенірний календарь-ежемесячник «Макраме» на 1990 год. / Д.А. Захарченко – К., 1990.

4. Ивахнова М. Ваш досуг / М. Ивахнова – Смоленск: «Олимп». «Русич», 1999.

5. Котова И.И., Котова А.С. Волшебная игла. Возрождение славянки. Жгуты и шнуры. / И.И. Котова, А.С. Котова – Санкт-Петербург: Корона Принт., 2000.

6. Краузе А. Макраме / А.Краузе – Т., 1986.

7. Кузьмина М.А. Азбука плетения / М.А. Кузьмина – И., 1993.

8. Кузьмина М.А. Макраме / М.А. Кузьмина – М., 1990.

9. Литвинець Е.М. Чарівні візерунки / Е.М. Литвинець – К.: Радянська школа, 1985.

10. Максимова М.В., Кузьмина М.А. Незабытые ремёсла / М.В.Максимова. М.А. Кузьміна – Минск, 1967.

11. Никитина Г.Л. Декоративное плетение макраме / Г.Л.Никитина – Кишинев, Изд. «Тимкул», 1986.

12. Светашова Т.А. Макраме / Т.А.Светашова – Нальчик, 1993.

13. Соколовская М.М. Макраме / М.М. Соколовская – М., 1983.

14. Соснина Т.М. Макраме. Художественное плетение / Т.М.Соснина – Л., 1985.

15. Філоненко К.В. Азбука макраме /К.В. Філоненко – К., 1988.

16. Шульга Л.М. Макраме. Програми для гуртків, секцій, творчих об'єднань позашкільних закладів суспільно-громадського та художньо-естетичного напрямку /Л.М. Шульга – Київ, 1996.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

1. Артюх Вікторія Валентинівна, керівник народного театру танцю «Пігмаліон» Сумського міського палацу дітей та юнацтва.
2. Білай Ірина Анатоліївна, член Національної спілки майстрів народного мистецтва.
3. Вартовник Валентина Олександрівна, керівник народного дитячого ансамблю танцю «Серпанок» Центру творчості дітей та юнацтва Галичини міста Львова, заслужений працівник культури України.
4. Василянська Ірина Олександрівна, заступник директора Українського державного центру позашкільної освіти.
5. Вихренко Тетяна Олексіївна, методист вищої категорії Українського державного центру позашкільної освіти.
6. Дейдиш Лариса Анатоліївна, методист першої категорії Українського державного центру позашкільної освіти.
7. Джуріна Ганна Петрівна, керівник гуртка-методист Дитячо-юнацького центру Дарницького району міста Києва.
8. Єр'оміна Тетяна Миколаївна, керівник зразкової хореографічної студії «Лілея» Конотопського міського центру дитячої та юнацької творчості Сумської області.
9. Кухтіна Вероніка Анатоліївна, керівник гуртка зразкового художнього колективу «Театр танцю «Модус Ніка» Центру творчості дітей та юнацтва Оболонського району міста Києва.
10. Малєга Алла Василівна, художній керівник народного художнього колективу «Райдуга» Центру дитячої та юнацької творчості Держинського району міста Кривого Рогу Дніпропетровської області.
11. Монарх Євгенія Юхимівна, керівник народного хореографічного колективу «Веселка», заслужений працівник культури України, Центру дитячої та юнацької творчості міста Василькова Київської області.

12. Остафейчук Ольга Володимирівна, керівник народного ансамблю сучасного танцю «Антре» Центру дитячої та юнацької творчості Ленінського району міста Донецька.

13. Педоренко Олена Василівна, методист Українського державного центру позашкільної освіти.

14. Савельєва Наталія Григорівна, керівник народного ансамблю сучасного танцю «Антре» Центру дитячої та юнацької творчості Ленінського району міста Донецька.

15. Ткачук Віталій Володимирович, директор Українського державного центру позашкільної освіти, кандидат філософських наук.

16. Ткачук Ірина Олександрівна, директор Броварського навчально-виховного об'єднання управління освіти Броварської міської ради, кандидат філософських наук.